

KONYA
12 - 13 ARALIK 2020

SELÇUK 3. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

ÖNEMLİ TARİHLER

Özetlerin gönderileceği son tarih: 6 Aralık 2020
Tam metinlerin gönderileceği son tarih: 14 Aralık 2020
Kongre kitabı yayın tarihi: 22 Aralık 2020

Ayrıntılı Bilgi İçin: www.selcukkongresi.org

SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ ÖZET KİTABI

EDİTÖR

DR. ZEHRA FIRAT

SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ ÖZET KİTABI

SELÇUK ZİRVESİ
3. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ
12- 13 ARALIK 2020
KONYA

EDİTÖR

DR. ZEHRÂ FIRAT

UBAK YAYINEVİ ®

(TC. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI YAYINEVİ RUHSAT NUMARASI : 2018/42945)
TÜRKİYE

konyakongresi@gmail.com

www.ubak.org.tr

[https:// www.selcukkongre.org](https://www.selcukkongre.org)

*Bu kitabın tüm hakları UBAK Yayınevi'ne aittir.
Yazarlar etik ve hukuki olarak eserlerinden sorumludurlar.*

UBAK Publications – 2020 ©

Yayın Tarihi: 24.12.2020

ISBN: 978-605-70159-5-2

KONGRE KÜNYESİ

KONGRE ADI

SELÇUK ZİRVESİ
3. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

TARİHİ VE YERİ

12-13 ARALIK 2020
KONYA

DÜZENLEYEN KURUMLAR

UBAK Uluslararası Bilimler Akademisi Derneği

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Kongre Başkanı: Aynurə Əliyeva
Düzenleme Kurulu Başkanı: Dr Gültekin Gürçay
Düzenleme Kurulu Üyesi: Dr. Zehra Fırat
Düzenleme Kurulu Üyesi: Dr. Reyhan Nuran Varışlı
Düzenleme Kurulu Üyesi: Dr. Nadire Kantarcıoğlu
Düzenleme Kurulu Üyesi: Dr. Leman Kuzu
Düzenleme Kurulu Üyesi: USE Dergisi Editörlüğü
Düzenleme Kurulu Üyesi: Euroasia Dergisi Editörlüğü
Düzenleme Kurulu Üyesi: Use Dergisi Editörlüğü
Düzenleme Kurulu Üyesi: Ubak Uluslararası Bilimler Akademisi Yayınevi Editörlüğü
Genel Koordinatör: Amaneh Manafidizaji

KATILAN ÜLKELER

Türkiye –Hindistan- Azerbaycan- Macaristan- Afkanistan- Kazakistan

KONGRE DİLLERİ

TÜRKÇE (Tüm Lehçeleri) - İNGİLİZCE - RUSÇA - FARŞÇA - ÇİNCE - ARAPÇA

BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Dr. Gulmira ABDİRASULOVA

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV

Ufa State Petroleum Technological
University

Dr. Lale Sariye AKAN

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Burcu Semin AKEL

Kültür Üniversitesi

Dr. Maha Hamdan ALANAZİ

Riyad Kral Abdülaziz Teknoloji Enstitüsü

Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Doç. Dr. Nurhan AYDIN

Kafkas Üniversitesi

Dr. Mehmet Fırat BARAN

Mardin Artuklu Üniversitesi

Dr. Amina Salihi BAYERO

Yusuf Maitama Sule Üniversitesi

Dr. Karligash BAYTANASOVA

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Baurcan BOTAKARAEV

Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi

Dr. Ahmad Sharif FAKHEER

Ürdün Devlet Üniversitesi

Doç. Dr. Abbas GHAFFARI

Tebriz Üniversitesi

Prof. Dr. Ariz Avaz GOZALOV

Moskova Devlet Üniversitesi

Dr. Ahmet GÜMÜŞ

İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. Gulzar İBRAGİMOVA

Bakü Avrasya Üniversitesi

Doç. Dr. Dilorom HAMROEVA

Özbekistan Bilimler Akademisi

Dr. Cihandar HASANHANOĞLU

Başkent Üniversitesi

Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA

K.Zhubanov Aktobe Devlet Bölge
Üniversitesi

Dr. Keles Nurmaşılı JAYLIBAY

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Mamatkuli Jurayev

Özbekistan Bilim Akademisi

Dr. Kalemkas KALIBAEVA

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Bouaraour Kamel

Ghardaia Üniversitesi

Doç. Dr. Tüba KARAHİSAR

Uşak Üniversitesi

Doç Dr. Mehmet KAYA
Dicle Üniversitesi

Dosmukhamedov Atyrau Devlet
Üniversitesi

Prof Dr. Bülent KURTIŞOĞLU
Ardahan Üniversitesi

Doç. Dr. Yeliz KINDAP TEPE
Cumhuriyet Üniversitesi

Doç Dr. Elif AKPINAR KÜLEKÇİ
Atatürk Üniversitesi

Dr. K.A. TLEUBERGENOVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Sonali MALHOTRA
Delhi Balbahtri Academy

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA
Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Dr. Alia R. MASALİMOVA
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Doç. Dr. Yıldırım İsmail TOSUN
Şırnak Üniversitesi

Prof. Muntazir MEHDI
Pakistan Language Academy

Dr. Botagul TURGUNBAEVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Amanbay MOLDİBAEV
Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi

Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA
Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Doç. Dr. Yaprak I. OZDEMİR
Karadeniz Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Akbar VALADBİGİ
Urumiye Üniversitesi

Doç. Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ
Munzur Üniversitesi

Dr. Yang ZİTONG
Wuhan Üniversitesi

Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA
Orleu Milli Kalkınma Enstitüsü

Doç. Dr. Mine GÖZÜBÜYÜK TAMER
Karadeniz Teknik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Abdulsemet AYDIN
Dicle Üniversitesi

Prof. Dr. Ergün KOCA
Girne Amerikan Üniversitesi

Prof. Dr. Sibel SİLİCİ
Erciyes Üniversitesi

Doç. Dr. Işık SEZEN
Atatürk Üniversitesi

Dr. Gulşat ŞUGAYEVA

SELJUK SUMMIT
3th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCE CONGRESS
3th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCE CONGRESS
DECEMBER 12-13, 2020
TURKEY- KONYA

SELJUK SUMMIT
3th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCE CONGRESS
3th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCE CONGRESS
DECEMBER 12-13, 2020
TURKEY- KONYA

CONGRESS PROGRAM
Online (with Video Conference) Presentation

SELJUK SUMMIT
3th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCE CONGRESS
3th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCE CONGRESS
DECEMBER 12-13, 2020
TURKEY- KONYA

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

Points to Take into Consideration - TECHNICAL INFORMATION

Make sure your computer has a microphone and is working.

You should be able to use screen sharing feature in Skype.

Attendance certificates will be sent to you as pdf after congress.

Requests such as change of place and time will not be taken into consideration in the congress program.

If you think there are any deficiencies / spelling mistakes in the program, please inform by e-mail until

December 10, 2020 (17:00) at the latest.

(All speakers required to be connected to the session 15 min before the session starts)

Moderator is responsible for ensuring the smooth running of the presentation, managing the group discussion and dynamics.

SELJUK SUMMIT
3th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCE CONGRESS
3th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCE CONGRESS
DECEMBER 12-13, 2020
TURKEY- KONYA

UBAK 1 –SESSION 1

Skype Link: <https://join.skype.com/aCOjb2cYETy3>

Authors	Topic title
HAMZA YILDIZ DOÇ. DR. AHMET AKBABA	Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Öğretmenlerin Ve Okul Yöneticilerinin Rehberlik Ve Araştırma Merkezleri'ne Yönelik Görüşleri
DR. ÖĞR. ÜYESİ NILAY KINAY CIVELEK	Nazmın Bir İmkânı Olarak Hikâye Etme: Abdullah Âtîf'ın "Dilenci" Şiirinde Tahkiyeli Anlatım
DR. ÖĞR. ÜYESİ RAMAZAN ŞAHİN	İbn Haldun'un Arap Dili Ve Belagatı Hakkındaki Görüşleri
HÜSEYİN ASLAN İLHAMİ NALÇACIOĞLU	Yüzüncü Yıl Üniversitesinde Okuyan Öğrencilerin Çeşitli Spor Dallarına Eğilimleri Ve Sosyal Yapıları Arasındaki İlişkiler
NEZİHA TUHAN KÜBRA AÇIKGÜL	2010-2019 Yılları Arasında Türkiye'de Matematik Kavramı Üzerine Yapılan Metafor Çalışmalarına Yönelik Bir Meta-Sentez Çalışması
BABJANOVA ANAR	Masalların Dil Öğretimindeki Yeri
DOÇ. DR., ÖZGE GENÇEL ATAMAN ÖĞR. GÖR. DR., BARIŞ KARDEŞ	2006 ve 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programları Alan Derslerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi
DR. ESRA MACİT ARŞ. GÖR. SEMA NACAR	Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin Üslû ve Kareköklü İfadelerdeki Kavram Yanılgılarına İlişkin Farkındalıkları
DR. ESRA MACİT ARŞ. GÖR. SEMA NACAR	İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Üç Boyutlu Sanal Öğrenme Ortamlarına İlişkin Görüşleri
DR. ESRA MACİT ARŞ. GÖR. DR. EBRU KÜKEY	Matematik Öğretmen Adaylarının Problem Ve Problem Çözme Üzerine Görüşlerinin İncelenmesi
DR. ESRA MACİT ARŞ. GÖR. DR. EBRU KÜKEY	Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin Negatif Sayılardaki Kavram Yanılgılarına İlişkin Farkındalıkları
AYƏTXAN ZİYAD	Zahid Khalil'in "Ben Bir Tilkiim" Ayet Masalında Folklor Motifleri

SELJUK SUMMIT
3th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCE CONGRESS
3th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCE CONGRESS
DECEMBER 12-13, 2020
TURKEY- KONYA

UBAK 2 –SESSION 1

Skype link: <https://join.skype.com/mSlfs4nAJedQ>

Authors	Topic title
MUHAMMET VAPUR	Spor Tesislerinde Çalışan İşgörenlerin Ergonomik Koşullarının Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisi
ÖĞR. GÖR. DR. MUSTAFA ERBİR	Algılanan Örgütsel Adaletin Çalışanların Girişimcilik Eğilimine Etkisi, Yozgat İli Örneği
DR. ÖĞRENCİSİ NECMETTİN İŞİK	Devlet-Dışı Silahlı Aktörlerin Egemenliğine İlişkin Tartışmalara Bir Katkı: Eksik Egemenlik Ve Tamil Kaplanları Örneği
DR. ÖĞR. ÜYESİ ONUR AKÇAKAYA	Türkiye’de Afet Yönetiminde Belediyelerin Fonksiyonu
AHMAD FAZAYEL FAZLOOMAND	Gençlerin İşsizliğini Etkileyen Sosyal Faktörlerin İncelemesi: Faizabad İli Örneği
ÖĞR. GÖR. DR. NURSEVEN KILIÇ	Birincil Ve İkincil Yetenekler Bağlamında Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi
DR. PSK. DAN. FATMA ALTINSOY	Çocuğun Sağlıksız Gelişiminde İhmal Ve İstismar Yaşantıları
ÖĞR. GÖR. DR. NURSEVEN KILIÇ	Impact Of Mal-Adaptive Parenting Style In Conduct Disorder: A Case Study
SALEHA BIBI MISBAH WAQAR	Depression In Pakistani Women: A Case Study
SALEHA BİBİ MİSBAH WAQAR	

SELJUK SUMMIT
3th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCE CONGRESS
3th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCE CONGRESS
DECEMBER 12-13, 2020
TURKEY- KONYA

UBAK 3 –SESSION 1

Skype Link: <https://join.skype.com/f5UacTYZwqju>

Authors	Topic title	
12.12.2020	10:00 – 13:00	MODERATOR: DOÇ. DR. GÜLCAN TARLA
SALEHA BIBI SUNDAS JAMIL	Psychosocial Factors Of Persistent Depressive Disorder: A Case Study	
DR. ÖĞR. ÜYESİ, ATIYE KARAKUL ARŞ. GÖR., PINAR DOĞAN	Yenidoğanlarda Ve Çocuklarda Dinletilen Müziğin Strese, Anksiyeteye Ve Ağrıya Etkisi İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi	
ARŞ. GÖR., PINAR DOĞAN DR. ÖĞR. ÜYESİ, ATIYE KARAKUL	Covid -19 Döneminde Çocuklara Ve Ebeveynlere Psikososyal Destek Sağlamada Tele-Hemşirelik Bir Çözüm Olabilir Mi?	
UZM. DR. MEHMET SARI DR. ÖĞR. ÜYESİ İPEK DUMAN DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞENGAL BAĞCI TAYLAN PROF. DR. ATEŞ DUMAN	Investigation Of The Effects Of Noradrenergic, Serotonergic And Opioidergic Receptors On The Analgesic Efficacy Of Tramadol In An Experimental Acute Pain Model	
Dr. FERİT YILDIZ	Muş Ve Yöresinde Koyun Piyeteninin İnsidansi Ve Sağaltımı Üzerine Karşılaştırmalı Çalışmalar	
ASSIST. PROF., K.R.PADMA Reader, K.R.DON	Cheapest And Effective Bioremediation Technique In Combintion With Artificial Intelligence To Detect And Recover Contaminated Soil	
UZMA AYAZ SANAM BASHIR SHAHID IQBAL AWAN MUHAMMAD ILYAS MUHAMMAD FAREED KHAN HAMEED-UR- REHMAN	The Morpho-Genetic Estimation Of Drought Stress In Sunflower Seedlings Under Laboratory Conditions	
DOÇ. DR. GÜLCAN TARLA	Türkiye’de Hexameris (Nematoda: Mermithidae) Türleri	

SELJUK SUMMIT
3th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCE CONGRESS
3th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCE CONGRESS
DECEMBER 12-13, 2020
TURKEY- KONYA

PROF. DR. ŞENER TARLA	
PROF. DR. ŞENER TARLA DOÇ. DR. GÜLCAN TARLA	Türkiye’de Tineola Bisselliella (Hummel) (Lepidoptera: Tineidae)’nin Larva Parazitoitinin Tespiti
PHD STUDENT İLKAY ÇELİK MSC STUDENT BÜŞRA NUR GÜNDOĞAN PROF. DR. CEMALETTİN SARIÇOBAN	Transglutaminase Enzyme And Its Use In Meat And Seafood Products
PHD STUDENT İLKAY ÇELİK MSC STUDENT BÜŞRA NUR GÜNDOĞAN PROF. DR. CEMALETTİN SARIÇOBAN	The General Characteristics of Chia Seeds And Its Use In Meat And Meat Products

SELJUK SUMMIT
3th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCE CONGRESS
3th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCE CONGRESS
DECEMBER 12-13, 2020
TURKEY- KONYA

UBAK 1 –SESSION 2

Skype link: <https://join.skype.com/aXOYwHYtRHs5>

Authors	Topic title
ARŞ. GÖR. DR. TUNA CAN GÜLEÇ	The Effects Of Big Data And Ai-Integration In Insurance Price Quotations
ESRA AKILLI DR. ÖĞRETİM. ÜYESİ. GÜLAY İRAK	TFRS 15 Müşteri Sözleşmelerinden Doğan Hasılat Standardının Finansal Tablolara Etkisinin Analiz Edilmesi: Borsaya Kayıtlı İşletmelerde Örnek Bir Uygulama
ÖĞR. GÖR. AYŞE KÜBRA KARABULUT	İnşaat Sözleşmesinde İş Sahibinin Alacaklı Sıfatıyla Temerrüdü
FATMA İZMİRLİ ATA UMUT BURAK GEYİKÇİ LALE YAKUPOĞLU	UFRS 16 Kiralamalar Standardının Kiracının Finansal Tablo Ve Oranları Üzerine Etkileri: Türk Hava Yolları A.O. Örneği
FATMA İZMİRLİ ATA LALE YAKUPOĞLU UMUT BURAK GEYİKÇİ	Covid 19'un İşletmelerin Finansal Raporları Üzerindeki Etkileri: BIST Toptan Ve Perakende Ticaret, Lokantalar Ve Oteller Sektörü İncelemesi
DOÇ. DR. AŞİR ÖZBEK GÖKÇE AYDIN GÖKGÖZ	Y ve Z Kuşağının Kariyer Beklentilerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Alan Araştırması: Sivas Örneği
MEHMET AYDINER	Covid-19 Salgınının Türkiye'nin Dış Ticaret Performansına Etkisi
MEHMET AYDINER	Dış Ticarete Dijital Dönüşüm: Türkiye Uygulamaları
DR. ÖĞRETİM ÜYESİ AYDIN ŞENOL	Covid -19 Salgınında Sağlık İşletmelerinde İnovasyonun Önemi
DOÇ. DR. MELEK AKDOĞAN GEDİK	Türkiye'de Vergi Denetiminin Ekonomik Ve Hukuki Açından Değerlendirmesi
DOÇ. DR. MELEK AKDOĞAN GEDİK	Kamu Gelirlerine İlişkin Bölgesel Değerlendirme: Türkiye Örneği

SELJUK SUMMIT
3th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCE CONGRESS
3th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCE CONGRESS
DECEMBER 12-13, 2020
TURKEY- KONYA

UBAK 2 –SESSION 2

Skype link: <https://join.skype.com/hynIL87Af08K>

Authors	Topic title
DR. ÖĞR. ÜYESİ LEVENT ÜNAL	Birinci Dünya Harbi'nde Arap İsyanı Ve Hicaz Cephesi
DR. ÖĞR. ÜYESİ, ASMAA YOUNIS	Kur'an ve Sünnet Işığında Şeytan ve Nefis
DR. SUAT SONER ERENÖZLÜ	Platon'un Sanata Karşı Olumsuz Tutumunun Mitolojik Kökleri
DR. SUAT SONER ERENÖZLÜ	Sanat Bağlamında Mitoloji ve Felsefe İlişkisi
DR. MELEK GÖKSU ERDEĞER	Selçuklu Soyundan Bir Hristiyan Melik, Melik Konstantin
DR. MELEK GÖKSU ERDEĞER	"Melek Mansour" Diğer Adıyla Selçuklu Meliki Rükneddin Kılıç Arslan'ın Taht Mücadelesi
DR. AHMET ALKAYIŞ	Felsefi Antropoloji Çerçevesinde Eğitim
DR. AHMET ALKAYIŞ	Biyopsişik Bir Varlık Olarak İnsan Ve Eğitim
DOÇ. DR. ÖĞR. ÜYESİ SALİH TIRYAKI ŞEYMA SARI	Yerel Basında Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin İncelenmesi
DOÇ. DR. ÖĞR. ÜYESİ SALİH TIRYAKI ŞEYDANUR DÜNDAR İBRAHİM ÇİÇEKÇİ	Yerel Basının Ekonomik Sorunları Üzerine Nitel Bir Değerlendirme
ANEELA SHAHEEN DR.SAIRA AKTHAR TEHRIM IQBAL	Assessing The Impact Of Social Media On Social Life Of Youth (A Case Study Of GCWUF)
DOÇ. DR. LALE AVŞAR	Selçuklu Seramiklerinde Tasarım Anlayışı

SELJUK SUMMIT
3th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCE CONGRESS
3th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCE CONGRESS
DECEMBER 12-13, 2020
TURKEY- KONYA

UBAK 3 –SESSION 2

Skype link: <https://join.skype.com/dUL6O9KCTbfl>

Authors	Topic title
	12.12.2020 14: 00 – 17:00 MODERATOR: DOÇ. DR. GÜLCAN TARLA
GİZEM TUNÇ PROF. DR. RIFAT AKBIYIKLI	Şantiyelerde İnsan Kaynakları Yöneticisinin İşçi Sağlığı Ve İş Güvenliğine Etkisi
NUSRET MUTLU	Harran Ovasında Sulu Tarım Yapan İşletmelerin Mekanizasyon Düzeyi İle Uygun Ortak Makina Kullanım Modellerinin Belirlenmesi
NUSRET MUTLU	Şanlıurfa-Harran Ovasında Traktör İşletme Parametrelerinin Belirlenmesi Ve Analizi
CEM YILDIRIM DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA YAĞIMLI	İnşaat Endüstrisinde Proje Ve Tasarım Aşamasında İş Güvenliği Önlemleri Ve Çözüm Önerileri
CEM YILDIRIM DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA YAĞIMLI	Kaynaklı İmalat Yapan İşletmelerde Kaynak Gazına Maruziyetin Çalışan Sağlığına Etkileri
ARŞ. GÖR. MEHMET YILMAZ ÖĞR. GÖR. MUHAMMET EMİN KALÇIK DR. ÖĞR. ÜYESİ MUHAMMED FATİH ÇORAPSIZ	Dynamic Analysis, Design And Control Of Sepic Converter
G.P. GÜLƏLİYEVA M.R. RƏCƏBOV	Kristallarda Tormozlanma Şüalanması Zamanı Yaranan Fotonun Dairəvi Polarizasiya Dərəcəsi
PROF. DR. SƏRHƏDDİN ABDULLAYEV MƏLƏK RƏFİYEVA	Higgs Bozonunun $e^- e^+$ - Cütünə Parçalanmasında Fotonun Şüalanması
MEHMET ÇULHA FEVZİ BEDİR HEDİYE ŞAMLI	Hidroserol Kimyasal Katkı Maddelerinin Polipropilen Anayapılı Parçaların Fiziksel Ve Kimyasal Özellikleri Üzerine Bir Araştırma
DR. ÖĞR. ÜYESİ AYDIN ŞENOL	Muhasebede İnovasyonun Etkisi
JAMAL KARMOUA BÉLA KOVÁS	Automatic Determination Of Welding Seam Tracking

SELJUK SUMMIT
3th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCE CONGRESS
3th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCE CONGRESS
DECEMBER 12-13, 2020
TURKEY- KONYA

UBAK 2 –SESSION 3

Skype link: <https://join.skype.com/oF6LuNIUHwO1>

Authors	Topic title
CÜNEYT YALÇIN	12.12.2020 16:00 – 18:00 MODERATOR: DOÇ. DR. ELİF HATUN ONAL - KILICBEYLI “Filistin-İsrail Çözumsuzlüğünde Üçüncü Tarafların Etkisi Olabilir Mi?”
İDRİS TURAN	11 Eylül Sonrası Avrupa Birliği'nin Terörle Mücadelesi
DOÇ. DR. HELİN SARI ERTEM DOKTORA ADAYI ÇAĞLA VURAL	ABD, Çin Ve Hindistan Örnekleri Üzerinden Bir Yumuşak Güç Aracı Olarak “Yeşil Diplomasi” Ve Keskin Güç Tartışmalarındaki Yeri
DOÇ. DR. HELİN SARI ERTEM DOKTORA ADAYI ÇAĞLA VURAL	Dış Politika Yapımında Medya Ve Hipergerçeklik: ABD Ve İngiltere Örnekleri
DOÇ. DR. ELİF HATUN ONAL - KILICBEYLI	Arktik'e Doğru Yelken Açmak: Rusya'nın Kuzey Denizleri Politikası
AİDAİ OMURBEKOVA DOÇ. DR. ELİF HATUN ONAL - KILICBEYLI	Post-Sovyet Döneminde Orta Asya'da Yumuşak Güç Olarak Alman Vakıfları
DR. ÖĞR. ÜYESİ MESUT DÜZCE	İslamcı Gelenekte Demokrat Bir Düşünür Ve Siyasetçi Olarak Raşid Gannuşî'nin Laiklik Meselesine Yaklaşımı
RESEARCH SCHOLAR SIMI JOSEPH	Pope John Paul II: A Prophet of Global Solidarity

İÇİNDEKİLER

KONGRE KÜNYESİ

BİLİM VE DANIŞMA KURULU

KONGRE PROGRAMI

İÇİNDEKİLER

SÖZLÜ SUNULMUŞ BİLDİRİ ÖZET METİNLERİ

Nilay Kınay Civelek

NAZMIN BİR İMKÂNI OLARAK HİKÂYE ETME: ABDULLAH ÂTIF'IN "DİLENCİ" ŞİİRİNDE TAHKİYELİ ANLATIM

1

Hüseyin Aslan & İlhami Nalçacıoğlu

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİNDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN ÇEŞİTLİ SPOR DALLARINA EĞİLMELERİ VE SOSYAL YAPILARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

3

Neziha TUHAN & Kübra AÇIKGÜL

2010-2019 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE'DE MATEMATİK KAVRAMI ÜZERİNE YAPILAN METAFOR ÇALIŞMALARINA YÖNELİK BİR META-SENTEZ ÇALIŞMASI

4

Özge GENÇEL ATAMAN & Barış KARDEŞ

2006 VE 2018 MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMLARI ALAN DERSLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

6

Esra Macit & Sema Nacar

ORTAOKUL MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN ÜSLÜ VE KAREKÖKLÜ İFADELERDEKİ KAVRAM YANILGILARINA İLİŞKİN FARKINDALIKLARI

8

Esra Macit & Ebru Kükey

MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROBLEM VE PROBLEM ÇÖZME ÜZERİNE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

10

Esra Macit & Ebru Kükey

ORTAOKUL MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN NEGATİF SAYILARDAKİ KAVRAM YANILGILARINA İLİŞKİN FARKINDALIKLARI

12

Ayətəxan Ziyad

ZAHİD XƏLİLİN "MƏN TŪLKÜYƏM" MƏNZUM NAĞİLİNDƏ FOLKLOR MOTİVLƏRİ

14

Muhammet VAPUR

SPOR TESİSLERİNDE ÇALIŞAN İŞGÖRENLERİN ERGONOMİK KOŞULLARININ ÖRGÜTSEL BAĞLILIK ÜZERİNE ETKİSİ

16

Mustafa ERBİR

ALGILANAN ÖRGÜTSEL ADALETİN ÇALIŞANLARIN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİNE ETKİSİ, YOZGAT İLİ ÖRNEĞİ

18

Necmettin İşik

DEVLET-DIŞI SİLAHLI AKTÖRLERİN EGEMENLİĞİNE İLİŞKİN TARTIŞMALARLA BİR KATKI: EKSİK EGEMENLİK VE TAMİL KAPLANLARI ÖRNEĞİ

20

Onur Akçakaya

TÜRKİYE'DE AFET YÖNETİMİNDE BELEDİYELERİN FONKSİYONU

22

Ahmad Fazayel FAZLOOMAND

GENÇLERİN İŞSİZLİĞİNİ ETKİLEYEN SOSYAL FAKTÖRLERİN İNCELEMESİ: FAİZABAD İLİ ÖRNEĞİ

23

Nurseven Kılıç & Fatma Altınsoy

BİRİNCİL VE İKİNCİL YETENEKLER BAĞLAMINDA KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

25

Nurseven Kılıç

ÇOCUĞUN SAĞLIKSIZ GELİŞİMİNDE İHMAL VE İSTİSMAR YAŞANTILARI

27

Esra Akıllı & Gülay İrak

TFRS 15 MÜŞTERİ SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN HASILAT STANDARTININ FİNANSAL TABLOLARA ETKİSİNİN ANALİZ EDİLMESİ: BORSAYA KAYITLI İŞLETMELERDE ÖRNEK

29

BİR UYGULAMA	
Ayşe Kübra Karabulut	
İNŞAAT SÖZLEŞMESİNDE İŞ SAHİBİNİN ALACAKLI SIFATIYLA TEMERRÜDÜ	30
Fatma İZMİRLİ ATA & Umur Burak GEYİKÇİ & Lale YAKUPOĞLU	
UFRS 16 KİRALAMALAR STANDARTININ KİRACININ FİNANSAL TABLO VE ORANLARI ÜZERİNE ETKİLERİ: TÜRK HAVA YOLLARI A.O. ÖRNEĞİ	31
Fatma İZMİRLİ ATA & Lale YAKUPOĞLU & Umur Burak GEYİKÇİ	
COVID 19'UN İŞLETMELERİN FİNANSAL RAPORLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: BİST TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET, LOKANTALAR VE OTELLER SEKTÖRÜ İNCELEMESİ	33
Aşır Özbek & Gökçe Aydın Gökğöz	
Y VE Z KUŞAĞININ KARIYER BEKLENTİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA YÖNELİK BİR ALAN ARAŞTIRMASI: SİVAS ÖRNEĞİ	35
Mehmet Aydın	
COVID-19 SALGINININ TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARET PERFORMANSINA ETKİSİ	36
Mehmet Aydın	
DIŞ TİCARETTE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: TÜRKİYE UYGULAMALARI	37
Aydın ŞENOL	
COVID -19 SALGININDA SAĞLIK İŞLETMELERİNDE İNOVASYONUN ÖNEMİ	38
Melek AKDOĞAN GEDİK	
KAMU GELİRLERİNE İLİŞKİN BÖLGESEL DEĞERLENDİRME: TÜRKİYE ÖRNEĞİ	39
Melek AKDOĞAN GEDİK	
TÜRKİYE'DE VERGİ DENETİMİNİN EKONOMİK VE HUKUKİ AÇIDAN DEĞERLENDİRİMESİ	41
Levent ÜNAL	
BİRİNCİ DÜNYA HARBİ'NDE ARAP İSYANI VE HİCAZ CEPHESİ	42
ASMAA YOUNIS	
KUR'AN VE SÜNNET LİŞİĞİNDE ŞEYTAN VE NEFİS	44
Suat Soner ERENÖZLÜ	
SANAT BAĞLAMINDA MİTOLOJİ VE FELSEFE İLİŞKİSİ	48
Suat Soner ERENÖZLÜ	
PLATON'UN SANATA KARŞI OLUMSUZ TUTUMUNUN MİTOLOJİK KÖKLERİ	49
Melek GÖKSU ERDEĞER	
"MELEK MANSOUR" DIĞER ADIYLA SELÇUKLU MELİK RÜKNEDDİN KILIÇ ARSLAN'IN TAHT MÜCADELESİ	50
Melek GÖKSU ERDEĞER	
SELÇUKLU SOYUNDAN BİR HRİSTİYAN MELİK, MELİK KONSTANTİN	51
Ahmet ALKAYIŞ	
FELSEFİ ANTROPOLOJİ BAĞLAMINDA EĞİTİM	52
Ahmet ALKAYIŞ	
BİYOPSİŞİK BİR VARLIK OLARAK İNSAN BAŞARISI	54
Salih Tiryaki & Şeyma Sarı	
YEREL BASINDA KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİNİN İNCELENMESİ	56
Salih Tiryaki & Şeydanur Dünder & İbrahim Çiçekçi	
YEREL BASININ EKONOMİK SORUNLARI ÜZERİNE NİTEL BİR DEĞERLENDİRME	59
Lale Avşar	
SELÇUKLU SERAMİKLERİNDE TASARIM ANLAYIŞI	61
Cüneyt Yalçın	
"FİLİSTİN-İSRAİL ÇÖZÜMSÜZLÜĞÜNDE ÜÇÜNCÜ TARAFLARIN ETKİSİ OLABİLİR Mİ?"	38
İdris TURAN	
11 EYLÜL SONRASI AVRUPA BİRLİĞİ'NİN TERÖRLE MÜCADELESİ	65
Helin SARI ERTEM & Çağla VURAL	67

<i>DIŞ POLİTİKA YAPIMINDA MEDYA VE HİPERGERÇEKLİK: ABD VE İNGİLTERE ÖRNEKLERİ</i>	
Helin SARI ERTEM & Çağla VURAL	
<i>ABD, ÇİN VE HİNDİSTAN ÖRNEKLERİ ÜZERİNDEN BİR YUMUŞAK GÜÇ ARACI OLARAK “YEŞİL DİPLOMASI” VE KESKİN GÜÇ TARTIŞMALARINDAKİ YERİ</i>	69
Aidai Omurbekova & Elif Hatun ONAL - KILICBEYLI	
<i>POST-SOVYET DÖNEMİNDE ORTA ASYA’DA YUMUŞAK GÜÇ OLARAK ALMAN VAKIFLARI</i>	71
Elif Hatun ONAL - KILICBEYLI	
<i>ARKTİK’E DOĞRU YELKEN AÇMAK : RUSYA’NIN KUZEY DENİZLERİ POLİTİKASI</i>	73
Mesut DÜZCE	
<i>İSLAMCI GELENEKTE DEMOKRAT BİR DÜŞÜNÜR VE SİYASETÇİ OLARAK RAŞİD GANNUŞİ’NİN LAİKLİK MESELESİNE YAKLAŞIMI</i>	75
SİMİ JOSEPH	
<i>POPE JOHN PAUL II: A PROPHET OF GLOBAL SOLİDARİTY</i>	76

NAZMIN BİR İMKÂNI OLARAK HİKÂYE ETME: ABDULLAH ÂTIF'IN "DİLENCİ" ŞİİRİNDE TAHKİYELİ ANLATIM

Nilay Kınay Civelek

Hakkâri Üniversitesi

Orcid No: 0000-0001-6326-3586

Özet

Manzum ya da mensur olarak yazılan eserler hayatın tanıklığını yapan unsurlardır. Bir metinde günlük yaşamdan izleri yansıtmak ve anekdotları içinde barındırmak mümkündür. Bu metot anlatılmak istenenin hikâyesini yazmayı gerektirir. Hikâye türünün yazılı ve sözlü anlatım olarak kökü İslamiyet öncesine kadar uzanmaktadır. Sanat eseri olan edebiyatın kendine özgü kuralları bulunmaktadır. “Edebiyat her zaman bir yapıya, estetik amaca, bir bütün olarak tutarlılığa ve tesire sahip olmalıdır. Şüphesiz edebiyatın hayatla makul bir şekilde ilişkisi bulunacaktır. Şair ve yazarların iç dünyalarındaki meseleler dışa vurulunca farklı boyutlara ulaşabilmektedir. Binlerce beyitle anlatılamayan durumlar bazen bir-iki mısraya sığabilir. Fakat şiirin amacı tahkiye olmadığı halde, hikâyenin şiirden istifade ettiği gibi, şiir de tasvir ve vakalarla, tahkiye üslubundan istifade edebilir (Karaköse, 2004, 51).”

Bu tarz tahkiyeli şiir yazarlardan biri de dinî ilimler sahasında olduğu kadar dil ve edebiyat alanında da eserler veren Konyalı Abdullah Atıf (1869-1954)'tır. Şairin eserleri toplumdaki ve fikriyatından bağımsız değildir. Şairin çeşitli dergi ve gazetelerde yazıları bulunmaktadır. Sosyal hayattan bir ayna görünümünde olan ‘Dilenci¹’ başlıklı şiiri de ‘Beyânü'l-Hak’ gazetesinde yayımlanmıştır. Aruzun Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün kalıbıyla yazıldığı bu şiir her biri 6 mısra ile yazılmış dört kıtadan oluşmaktadır. Manzume ababcc kafiye örgüsüne sahiptir.

1.Kıtada; yağmurlu ve karanlık bir günde çöplerin havada uçtuğu, sıkıcı, bunaltıcı bir günün tasviri verilmiştir.

2.Kıtada; eski bir mezarlık duvarının önünde dilenmekte olan zayıf bir oğlan ile babasının durumları yazılmıştır. Gelen geçen insanların merhametini isteyen, ömründe yaşadığı acıların alın çizgilerinden anlaşılabilceği bu babanın hastalıklı bir sesi olduğu tasvir edilmiştir.

¹ Beyânü'l-Hak, C.3 S. 57, 14 Rebîü'l-âhir 1328/ 12 Nisan 1326 [25 Nisan 1910], s.1172.

3.Kıtada; havanın iyice kararmaya başladığı ve yağmurun şiddetinin arttığı görülür. İnsanların şemsiyelerini açıp yürüdükleri bir tablo çizilmiştir. Baba ile oğlunun yağmurun altında oturdukları ve babanın yağmuru bereket olarak yorumladığı görülmektedir.

4.Kıtada; çocuğun yağmurun artmasıyla birlikte babasının hırkasının altına sokulması tasviri verilmiştir. Çocuğun etrafına bakarak kendi durumlarını görüp babasına hep sokakta olduklarını hiç olmazsa ıslanmamaları için bir şemsiyelerinin olması gerektiği ifadesi görülmektedir.

Şair olay ve durumların hikâyeleştiği özellikleri barındıran tahkiye anlatımlarını estetik bir üslupla kaleme almıştır. Bu şiir 'Kısa Hikâye' şeklinde bir anlatıma sahiptir. Sonuç olarak bu incelemede Abdullah Atıf'ın 'Dilenci' isimli şiirinde giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan ve bir anın hikâyeleştirilmesi görülmektedir. Şiirde şairin o atmosferi yaşatması, kaleminin kabiliyetini göstermektedir. Aruz kalıbıyla yazılan bu şiirde günlük hayatta yaşanması mümkün bir olay aksettirilmiştir. Belli bir olay örgüsü, zaman, mekân ve kişilerin bulunduğu bu şiirde tahkiyeli bir anlatım mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Tahkiye, hikâye, Abdullah Atıf, Dilenci Şiiri.

**YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİNDE OKUYAN
ÖĞRENCİLERİN ÇEŞİTLİ SPOR DALLARINA EĞİLİMLERİ VE
SOSYAL YAPILARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER**

Hüseyin Aslan

Selçuk Üniversitesi

<https://orcid.org/0000-0003-1008-6058>

İlhami Nalçacıoğlu

(vefat etti yüksek lisans tez danışmanı)

Bu bildiri yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

ABSTRACT

This study aims to State the social-economic structure of students in high level education and the spor branches they are interested in. This study also aims to direct the interests towards University's infrastructure and field construction and to put light on sportive activities.

For this base interrelations between sex, interesting to spor branches, students geographic territories where they formerly took education, the number of individual in family and economic position ... have been taken into consideration.

Universe of that study constitutes those students who registrated to Yüzüncü Yıl University at the beginning of 1995-96 education year. In the same education year there were 3207 students and sample has been determined by random method amorgs these students taken into study were totaly 504 person. As 358 of them were man, 146 were woman. The inquiries that applied were transfered to the coding forms suiting by Computer operating and working on datas were made through Computer in the analysing of datas, frekans and stating of percent values and khi - square (X^2) analysing has been applied. For the acceptance of this analysing in terms of statistical meaning 0.05 level has been adopted and the level on 0.01 meaning were not taken into account.

Anahtar Kelimeler: spor, coğrafi bölgeler, ekonomi.

**2010-2019 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE'DE MATEMATİK KAVRAMI
ÜZERİNE YAPILAN METAFOR ÇALIŞMALARINA YÖNELİK BİR
META-SENTEZ ÇALIŞMASI**

Neziha TUHAN

MEB

0000-0002-7968-100X

Kübra AÇIKGÜL

İnönü Üniversitesi

0000-0003-2656-8916

ÖZET

Bu araştırmada 2010-2019 yılları arasında Türkiye’de matematik kavramı ile ilgili yapılan metafor çalışmalarının meta-sentez yöntemiyle değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini YÖK Ulusal Tez Merkezi, Google Akademik ve TÜBİTAK Ulak Bilim veri tabanları kullanılarak ulaşılan 5 yüksek lisans tezi ve 24 makale oluşturmaktadır. Çalışmalar; yayın türü, yayın yılı, örneklem türü, örneklem sayısı, amaç, kullanılan yöntem, veri toplamak için kullanılan soru türü, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları, veri analizi yöntemi, ulaşılan metaforlar ve öneriler bağlamında ayrı ayrı incelenmiştir.

Araştırmaya dahil edilen çalışmalar genel olarak incelendiğinde, daha çok makale türünde çalışmalar yapıldığı belirlenmiştir. En çok çalışmanın 2019 yılında yapıldığı, çalışmalarda örneklem olarak daha çok ortaokul öğrencileri ve matematik öğretmenleri ile çalışıldığı, örneklem sayılarının ise 39 ile 1525 arasında değiştiği görülmüştür. İncelenen metafor çalışmalarında, öğrencilerin ve öğretmenlerin matematik kavramına ilişkin inançlarını ve algılarını ortaya çıkarma, farklı gruplar arasında karşılaştırma yapma, hazırlanacak yeni programlara ışık tutma, öğretmenlerin gelişimlerine katkı sağlama, eğitim-öğretim ortamlarının düzenlenmesinin amaçlandığı tespit edilmiştir. Araştırma yöntemi olarak nitel çalışmaların çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Veri toplamak amacıyla çoğunlukla katılımcılara “*Matematik ... gibidir/ benzer; çünkü ...*” ve “*Matematik bir meyve/spor dalı/ araç/ hayvan (vb.) olsaydı ... olurdu; çünkü ...*” şeklinde boşluk doldurma soruları yöneltildiği belirlenmiştir. Geçerlilik-güvenirlik çalışmaları açısından veri analiz sürecini ayrıntılı raporlama, toplanan verilerin ayrıntılı olarak verilmesi, uzman incelemesi sonucunda güvenilirlik katsayısı hesaplama gibi yöntemlerin daha sık kullanıldığı görülmüştür. Veri analizinde genellikle içerik analizi kullanılmakla birlikte bazı çalışmalarda betimsel analiz de kullanıldığı tespit edilmiştir. Çalışmaların örneklemeleri farklı olmasına rağmen oluşturulan metaforların benzer kategoriler çerçevesinde gruplandırıldığı görülmektedir. Bu araştırma kapsamında oluşturulan kategorilere göre matematik ‘zor / sevilmeyen / sıkıcı’, ‘heyecan

verici / eğlenceli, *'yaşamı kapsayan / yaşam için gerekli'*, *'matematiğin içeriği'*, *'emek / zekâ gerektiren zihinsel bir faaliyet'* ve *'bazen sevilen bazen sevilmeyen ders'* şeklindedir. Çalışmaların öneri kısımları incelendiğinde öğretmenlerin mesleki ve kişisel özelliklerinin geliştirilmesi, matematik konularının günlük hayatla ilişkilendirilmesi ve öğrencilerin hem bilişsel hem de eğitsel olarak desteklenmesi gerektiği konularının üzerinde durulduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler : Matematik, Metafor, Meta-sentez

2006 ve 2018 MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMLARI ALAN DERSLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ**Özge GENÇEL ATAMAN¹**

Balıkesir Üniversitesi

0000-0002-4621-8609

Barış KARDEŞ²

Balıkesir Üniversitesi

0000-0002-4802-5202

ÖZET

Ülkemizde müzik öğretmeni yetiştirme süreci Musiki Muallim Mektebi'nin kurulmasıyla başlamış ve bu süreç günümüzde Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarına kadar uzanmıştır. Bu süreç boyunca müzik öğretmenliği eğitimini daha nitelikli seviyelere ulaştırabilmek için çeşitli programlar uygulanmıştır. 2006 ve 2018 müzik öğretmenliği lisans programları günümüzde halen uygulamada olan iki programdır. 2006 programı günümüzde sadece 4.sınıf öğrencileri için geçerliliğini sürdürmektedir. 2018 yılında YÖK tarafından yapılan köklü değişiklik ile eğitim fakültelerinin tüm anabilim dallarında olduğu gibi müzik öğretmenliği anabilim dallarında da 2018 programı uygulamaya girmiştir. 2018 müzik öğretmenliği programı günümüzde 1, 2 ve 3.sınıflarda geçerliğini koruyan son programdır. Bu bağlamda çalışma, müzik öğretmenliği anabilim dallarında günümüzde geçerliğini sürdüren 2006 ve 2018 lisans programlarındaki alan derslerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi, derslerin somut bir şekilde sınıflandırılarak ortaya konulması ve her iki programdaki derslerin ad, kredi ve ders saatleri açısından değerlendirilmesi yönünde anlam taşımaktadır. Dolayısıyla bu araştırma ile 2006 ve 2018 müzik öğretmenliği lisans programları alan derslerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel bir araştırmadır ve çalışmada nitel araştırma türlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Bu araştırmanın evrenini eğitim fakülteleri 2006 ve 2018 öğretmen yetiştirme programları, örneklemini ise 2006 ve 2018 müzik öğretmenliği programları oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklem grubu,

¹ Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı.

² Öğr. Gör. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı.

amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmadaki verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Çalışmanın bulgular bölümünde 2006 ve 2018 müzik öğretmenliği lisans programındaki dersler, toplu performans, bireysel performans, müzik pedagojisi, müzik teorisi ve kompozisyon, müzik kültürü, geleneksel Türk müzikleri ve alan eğitimi seçmeli dersler başlıklarındaki tablolar aracılığı ile sunulmuştur. Çalışmanın sonuçlarına göre, 2006 ve 2018 müzik öğretmenliği programları arasında dersler açısından benzerlikler olması ile birlikte dersler, ders adları, ders saatleri ve krediler açısından büyük farklılıklar saptanmıştır. Çalışmanın sonunda, sonuçlardan yola çıkılarak önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik öğretmenliği, lisans programı, alan dersleri

ORTAOKUL MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN ÜSLÜ VE KAREKÖKLÜ İFADELERDEKİ KAVRAM YANILGILARINA İLİŞKİN FARKINDALIKLARI**Dr. Esra Macit**

esra.macit@inonu.edu.tr – 0000-0002-2871-0915

Arş. Gör. Sema Nacar

İnönü Üniversitesi

sema.nacar@inonu.edu.tr - 0000-0001-9176-9947

ÖZET

Kavram yanılması “basit bir hatadan çok sistemli bir şekilde insanı hataya teşvik eden algı biçimidir”. Matematiksel kavramların birçoğunda da öğrencilerin kavram yanılmasına düştükleri görülmektedir. Bu kavramlardan ikisi üslü ve köklü ifadelerdir. Üslü ve kareköklü ifadeler ilköğretim matematik müfredatında diğer birçok konu ile iç içedir. Bu kavramlarda ortaya çıkan kavram yanılması bağlantılı olduğu konuların da öğrenilmesini zorlaştırmaktadır. Kavram yanılmalarının giderilmesi için öncelikle bu yanılmaların tespit edilmesi gerekir. Bu süreçte öğretmenlerin büyük etkisi olacaktır. Öğretmenlerin kavram yanılmalarının belirlenmesi ve altında yatan sebeplerin ortaya çıkarılmasında doğrudan tecrübeleri vardır. Buradan hareketle bu çalışmada ilköğretim matematik öğretmenlerinin üslü ve kareköklü ifadelerdeki yanılmalara dair farkındalıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubu, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Doğu Anadolu’da bir ilin devlet ve özel okullarında görev yapmakta olan 32 ortaokul matematik öğretmeninden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen 4 açık uçlu sorudan oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Anket formunda yer alan bu dört soru aşağıda belirtildiği gibidir;

1. Kavram yanılmalarının ne demek olduğunu açıklayabilir misiniz?
2. Üslü ifadelerle ilişkin öğrencilerinizde kavram yanılmalarına rastladınız mı? Varsa nelerdir?
3. Kareköklü ifadelerle ilişkin öğrencilerinizde kavram yanılmalarına rastladınız mı? Varsa nelerdir?

4. “Sizce, bahsettiğiniz bu kavram yanılgılarının altında yatan düşünce ne olabilir? (Üslü ve kareköklü ifadeler için ayrı açıklayın lütfen)

Anket formu aracılığı ile ulaşılan nitel veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizine uygun olarak verilerden kod ve kategoriler üretilip frekansları ile birlikte tablolar yardımıyla, altına yorumlar da eklenerek sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Üslü ifadeler, köklü ifadeler, kavram yanılgısı, ortaokul matematik öğretmenleri

MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROBLEM VE PROBLEM ÇÖZME ÜZERİNE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Dr. Esra Macit

0000-0002-2871-0915

Arş. Gör. Dr. Ebru Kükey

Fırat Üniversitesi

0000-0002-2130-0884

ÖZET

Problem çözme her tür güçlüğü ortadan kaldırmada işe yarayacak bir düşünme şeklidir ve öğretimde kaliteyi arttıran bir öğrenme yaklaşımıdır (Altun, 2006). Bu yaklaşımın öğretmenler tarafından önem görmesi gerekmektedir. Matematik öğretmen adaylarının problem ve problem çözmeye yönelik görüşleri, öğretmen adaylarının aldıkları eğitimler sonucunda yaşamış oldukları deneyimlerine dayalı olarak gelişmektedir. Öğretmenliğe başladıklarında da yeni tecrübelerle şekillenmektedir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının görüşlerini açığa çıkarmaya yönelik olarak olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim çalışmaları bireylerin bir olgu ile ilgili neler hissettikleri, olguyu nasıl anlamlandırıp algıladıkları, nasıl betimleyip karara vardıklarına odaklanmaktadır (Patton, 2014). Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örneklemin kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kapsamında belirlenmiştir. Çalışma grubunu ilköğretim matematik öğretmenliği programı 4. sınıfında öğrenim gören 26 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmada öğretmen adaylarının görüşlerini ayrıntılı olarak belirlemek amacıyla "Problem Çözmeye Yönelik Görüş Formu" hazırlanmıştır. Bu formda yer alan 5 soruyla öğretmen adaylarının düşünceleri belirlenmiştir. Görüş formunda öğretmen adaylarına aşağıdaki sorular sorulmuştur.

1. Problem nedir? Bir örnek veriniz.
2. Problem çeşitleri nelerdir?
3. Bir sorunun problem olabilmesi için neler gereklidir? Her soru bir problem midir?
4. Problem çözme stratejileri nelerdir?

5. Problem çözme aşamaları nelerdir?

Görüş formu aracılığı ile ulaşılan nitel veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizine uygun olarak verilerden kod ve temalar üretilip frekansları ile birlikte tablolar yardımıyla sunulmuştur. Elde edilen bulgular sonucunda, ortaokul matematik öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda problem çözme kavramı 5 tema altında incelenmiştir. Bu temalar; problemin tanımı, problem çeşitleri, problemin gerekleri, problem çözme stratejileri ve problem çözme aşamaları olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Problem, problem çözme, matematik öğretmen adayları, görüş

**ORTAOKUL MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN NEGATİF SAYILARDAKİ
KAVRAM YANILGILARINA İLİŞKİN FARKINDALIKLARI****Dr. Esra Macit**

0000-0002-2871-0915

Arş. Gör. Dr. Ebru Kükey

Fırat Üniversitesi

0000-0002-2130-0884

ÖZET

Günümüzde ilköğretim programlarında yer alan ve pek çok kullanım alanı olan negatif sayıların bilinmesi tarihsel olarak yakın bir zamana denk gelmektedir (Işıksal Bostan, 2010). Tarihte geç ortaya çıktığı gibi ilk defa negatif sayılarla karşılaşan öğrenciler de kavramı anlamakta ve günlük hayatla ilişkilendirmekte zorlanmaktadırlar (Ünal ve İpek, 2009). Bu zorluklarla birlikte öğrenciler kavram yanlışlarına da düşmektedirler. Kavram yanılığı “basit bir hatadan çok sistemli bir şekilde insanı hataya teşvik eden algı biçimidir” ve uzun yıllar boyu değişmemekte her sınıf seviyesinde görülebilmektedir (Zembat, 2008). Kavram yanlışlarının giderilmesi için öncelikle bu yanlışların tespit edilmesi gerekir. Bu süreçte öğretmenlerin büyük etkisi olacaktır. Öğretmenlerin kavram yanlışlarının belirlenmesi ve altında yatan sebeplerin ortaya çıkarılmasında doğrudan tecrübeleri vardır. Bu nedenle bu çalışmada ilköğretim matematik öğretmenlerinin negatif sayılarda görülen yanlışlara dair farkındalıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemine uygun olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubu, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Doğu Anadolu’da bir ilin devlet ve özel okullarında görev yapmakta olan 32 ortaokul matematik öğretmeninden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen 4 açık uçlu sorudan oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Anket formunda yer alan bu dört soru aşağıda belirtildiği gibidir;

1. Kavram yanlışısının ne demek olduğunu açıklayabilir misiniz?
2. Negatif sayılara ilişkin öğrencilerinizde kavram yanlışlarına rastladınız mı? Varsa nelerdir?

3. Negatif sayılara ilişkin öğrencilerinizde kavram yanlışlarına rastladınız mı? Varsa nelerdir?
4. “Sizce, bahsettiğiniz bu kavram yanlışlarının altında yatan düşünce ne olabilir?”

Anket formu aracılığı ile ulaşılan nitel veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizine uygun olarak verilerden kod ve temalar üretilip frekansları ile birlikte tablolar yardımıyla, altına yorumlar da eklenerek sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Üslü ifadeler, köklü ifadeler, kavram yanlışlığı, ortaokul matematik öğretmenleri

ZAHİD XƏLİLİN “MƏN TÛLKÛYƏM” MƏNZUM NAĞİLİNDƏ FOLKLOR MOTİVLƏRİ

Ayətəxan Ziyad (İsgəndərov Ayətəxan Ziyatəxan oğlu),
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti,
elmi işçi.

ÖZƏT

Qədimlərdə insanları bir-birinə doğmalaşdıran, qohumluğu, ünsiyyəti qoruyub-saxlayan çox adət-ənənələrimiz olub. Şəxsən mənim ata yurdum Şamaxının Kürdəmic kəndində qarlı-çovğunlu qış aylarında ağsaqqallar hər axşam yığışarmış birinin evində çay süfrəsi başına, olanlardan-keçənlərdən danışar, yaddaşları təzələyər, yaddançıxma ərəfəsində olanları unudulmağa qoymazdılar. Qabaqlar analar, nənələr övladlarını layla, bayatı, nağıl üstündə böyüdərdilər. Körpələr ana laylasının, nənə nağılının şirinliyi ilə yuxuya gedərdilər. Doğulan körpələrin ruhuna torpağa, ailəyə, doğmalarına bağlılıq ağsaqqal-ağbirçək nəfəsi ilə, istiliyi ilə hopardı.

Elm və texnikanın inkişafı bir çox adət-ənənələrimiz kimi bunları da yadırgatdı. İndi insanlar onlara doğma, əziz olanlar üçün “macal” edə bilmir, saat-saat, gün-gün, zaman-zaman bir-birilərdən “aralanırlar”.

Z.Xəlilin, eləcə də bir çox digər şair və yazıçılarımızın qələmə aldıkları müəyyən qələm nümunələri – mənzum nağıllar bu gün uşaq dünyasında yaranan nağıl boşluğunu doldurmaq vasitələrindən biri kimi qəbul oluna bilər. Ana, nənə dilindən nağıl eşitməyən məkətbəyaşlılarımız, heç olmazsa, kitablardansa oxuduqlarının köməyi ilə dünyada nağılların da var olduğundan xəbərdar olurlar.

Z.Xəlilin 11 mənzum nağılı var. Ancaq təəssüf ki, yazıçının nağıllı dünyası haqqında ədəbi tənqid bu vaxta qədər mükəmməl, tutarlı bir söz deməyib. Səbəb kimi bunu müəllifin mənzum nağıllarının ayrıca toplu halında nəşr olunmaması ilə də izah izah etmək olar. Fakt budur ki, bu əsərlər yazıçının nəşr olunan kitablarında bir qayda olaraq bölüm kimi təqdim olunub. İlk dəfə dörd mənzum nağıl “Mən rəngləri tanıyıram” şeirlər toplusunda “Gəlin nağıl danışmaq” bölümündə işıq üzə görüb (Bakı-“Gənclik”-1972). Sonrakı illərdə “Göydən üç alma düşdü” kitabının “Göydən üç alma düşdü” bölümündə, “Torağaylar oxuyur”da və “Seçilmiş əsərləri”nin I cildində “Bunlar da ki nağıldı” adlı bölümündə, əsərlərindən seçmələr qismində nəşr olunan “Ağ leyləklər”də isə janr bölgüsünə ayrılmadan, pərakəndə, dağınıq halda yerləşdirilib. Ədəbi tənqid də (Füzuli Əsgərli, İmamverdi Əbilov, Vaqif Əliyev, Soltan Əliyev, Aygün Əhmədova, şair-publisist Hidayət, Salatın Əhmədli, Həyat Rüstəm qızı, Cəmilə Məhərrəmov, Tənzilə Əliyeva, Hikmət Ziya, Aydın Hacıyev, Mətləb Nağı, Əzizxan Tanrıverdi, Dursun Məmmədov, Rəşid Mahmudov, Aysel Mehdiyeva və b.) özlüyündə ümumən kitab haqqında söz açdığından, yaxud əsasən lirik şeirləri tədqiqatə cəlb etdiyindən mənzum nağıllar diqqətdən kənar qalıb. Halbuki “Yeddirəngli muncuq” adlı mənzum nağıl hazır ssenaridir, hətta bu günün özündə də Kukla teatrında səhnə təcəssümü tapmaq gücündə əsər səviyyəsindədir.

Ümumiyyətlə, mənzum nağıllarda nağılçı iki ampulada görünür: nağılçı müəllifin özü də ola bilər, əsərin qəhrəmanı da. “Mən tülküyəm” Z.Xəlilin mənzum nağılları sırasında yeganə əsərdir ki, nağılçı müəllif deyil, ədəbi qəhrəmanın (burada, tülkünün - **A.İ.**) özüdür. Başqa sözlə, əsər başdan-ayağa tülkünün dilindən nəql olunur.

Tülkü obrazı necə səciyyələnir, əsər hansı məziyyətləri ilə oxucu diqqətini özündə saxlaya bilmək imkanındadır? Məqalədə bu məsələlərdən bəhs olunur.

Açar sözlər: uşaq ədəbiyyatı, xalq yaradıcılığı, mənzum nağıl, ritm, tülkü, canavar.

Key World: children`s literature, folk creativity, verse tale, stork, tilki, kurt.

SPOR TESİSLERİNDE ÇALIŞAN İŞGÖRENLERİN ERGONOMİK KOŞULLARININ ÖRGÜTSEL BAĞLILIK ÜZERİNE ETKİSİ

Muhammet VAPUR¹

Özet

Spor Tesisleri hizmet kalitesi, işletmenin verimli çalışması ve karlılığı, işgörenin emeği ile ilgilidir. Bu nedenle çalışanların istekli çalışması ve işini iyi bir şekilde devam ettirmesi işletmenin durumunu etkilemektedir. Örgütsel bağlılık, çalışanların işletme ile bütünleşmesi, işine önem vermesi ve örgüt amaçlarıyla kendi amaçlarının uyumlu olmasını ifade etmektedir. Bu nedenle çalışmada örgütsel bağlılık üzerinde etkisi olduğu düşünülen iş koşullarından ergonomik koşullar ele alınmıştır.

Araştırma spor tesislerinde çalışanlarının ergonomik koşullar örgütsel bağlılığa etkisi olup olmadığını tespit etmek için yapılmıştır. Araştırma spor tesislerinde yapılmıştır. Araştırma sahası olarak Ankara ili tercih edilmiştir. Toplamda 408 adet spor tesis çalışanı ile anket yapılmıştır. Daha sonra ulaşılan verilerin yüzde-frekans dağılımları, güvenilirlik-geçerlilik analizi, iş koşulları ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkiyi ölçmek için regresyon analizine ait bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Son olarak da araştırmanın sonuçları değerlendirilmiştir. Ergonomik koşullar ile örgütsel bağlılık arasında ilişki olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Spor Tesisleri, Örgütsel Bağlılık, Ergonomik Koşullar

The Effect Of The Ergonomic Conditions Of The Employees In Organization On The Organizational Commitment: Ankara Provincial Example

Abstract

The service quality of the sports facilities, the efficient operation of the business and its profitability are related to the labor of the employee. Therefore, employees' willingness to work and work in a good way affects the status of the enterprise. Organizational commitment refers to the integration of employees into the business, their importance to their work and the harmonization of their goals with the organization's objectives. Therefore, in this study, ergonomic conditions which are considered to have an effect on organizational commitment are considered.

* Hacı Bayram Veli Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü/Rekreasyon Yönetimi
Doktora/Ankara/Öğrenci/mvapur37@gmail.com/https://orcid.org/0000-0002-3417-2156

The research has been conducted to determine whether the employees of the sports facilities have an effect on the organizational commitment of ergonomic conditions. The research was conducted at the sports facilities. Ankara was chosen as the research area. A total of 408 sports facility employees were surveyed. Then, there are findings and comments about regression analysis to measure the relationship between percentage-frequency distributions, reliability-validity analysis, business conditions and organizational commitment. Finally, the results of the study were evaluated. There is a relationship between ergonomic conditions and organizational commitment.

Keywords: Sports Facilities, Organizational Commitment, Ergonomic Conditions

ALGILANAN ÖRGÜTSEL ADALETİN ÇALIŞANLARIN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİNE ETKİSİ, YOZGAT İLİ ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. Dr. Mustafa ERBİR

Kayseri Üniversitesi

mustafa.erbir@kayseri.edu.tr – 0000-0002-6887-1561

ÖZET

Bu araştırma Yozgat ili organize sanayi bölgesinde farklı üretim işletmelerinde çalışan bireylere yönelik yapılmaktadır. Araştırma kapsamında algılanan örgütsel adaletin çalışanların girişimcilik eğilimine olan etkisi farklı boyutlarda ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırma Kasım-Aralık 2019 döneminde yapılmıştır. Araştırma örneklemini Yozgat ili organize sanayi bölgesinde farklı üretim işletmelerinde çalışan toplam 315 kişiden oluşmaktadır. Araştırmanın bağımsız değişkeni olan örgütsel adalet kavramı dağıtımsal adalet, işlemsel adalet ve etkileşimsel adalet olmak üzere toplam üç boyuttan oluşmaktadır¹. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan girişimcilik kavramı ise yenilikçilik, risk alma, proaktiflik ve özerklik olmak üzere toplam dört boyuttan oluşmaktadır². Algılanan örgütsel adaletin çalışanların girişimcilik eğilimine etkisinin belirlenebilmesi için SPSS paket programı aracılığıyla çoklu regresyon analizi yöntemi uygulanmıştır. Çoklu regresyon analizi yapılarak bağımsız değişkene ait her bir boyutun bağımlı değişkene ait her bir boyutu hangi yönde ve hangi derecede etkilediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre değişkenler arasında farklı seviyelerde anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca algılanan örgütsel adaletin dağıtımsal adalet boyutu çalışanların yenilikçilik, risk alma ve proaktiflik eğilimlerine pozitif yönde etki etmektedir. Örgütsel adaletin işlemsel adalet boyutu çalışanların yenilikçilik ve risk alma eğilimlerine pozitif yönde bir etkiye sahiptir. Buna karşın işlemsel adalet boyutu çalışanın özerklik eğilimine negatif yönde etki etmektedir. Örgütsel adaletin etkileşimsel adalet boyutu ise çalışanların risk alma, proaktiflik ve özerklik eğilimlerine pozitif yönde etki etmektedir. Araştırma sonucuna göre çalışanların girişimcilik eğilimlerini artırmak isteyen işletme yöneticileri veya sahiplerinin çalışanların örgütsel adalet algısını artırmaya yönelik faaliyetler yapmaları tavsiye edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Adalet, Girişimcilik, Girişimcilik Eğilimi

¹ İsmail Bakan, Örgütsel Bağlılık, Gazi Kitabevi, Ankara, 2011, s.192

² Atılhan Naktiyok, İç Girişimcilik, Beta Yayınları, İstanbul, 2004, s.177

THE EFFECT OF PERCEIVED ORGANISATIONAL JUSTICE ON WORKERS' ENTREPRENEURSHIP TENDENCY, PROVINCE OF YOZGAT SAMPLE

ABSTARCT

This research is conducted to the individuals, who work in different manufacturing corporations in the province of Yozgat organized industrial zone. In the research scope the effect of perceived organisational justice on workers' entrepreneurship tendency is tried to be measured in different dimensions. The research is made in the November-December 2019 period. Research's sample is formed from 315 person, who work in different production firms in the province of Yozgat organized industrial zone. Research's independent variable; organisational justice concept is formed from 3 dimensions, which are distributional justice, operational justice and interactional justice. Research's dependent variable; entrepreneurship concept is formed from 4 dimensions which are innovation, risk taking, proactivity and autonomy. Multiple regression analysis is made by using SPSS package programme in order to determine effect of perceived organisational justice on workers' entrepreneurship tendency. By making multiple regression analysis it is tried to determine the direction and degree of the effect of independent variable's each dimension on dependent variable's each dimension. Also pearson correlation analysis is made to specify the relationship between variables.

According to the research's findings, it is detected that there are significant relations at different degrees among variables. Also the distributional justice dimension of perceived organisational justice affect workers' innovation, risk taking and proactivity tendencies in a positive way. The operational justice dimension of organisational justice has a positive effect on workers' innovation and risk taking tendencies. However, operational justice dimension affect worker's autonomy tendency in a negative way. Interactional justice dimension of organisational justice affect workers' risk taking, proactivity and autonomy tendencies in a positive way. According to the research findings, it is advised to firm executives or owners who want to improve the entrepreneurship tendencies of their workers to make facilities to increase the workers' organisational justice perception.

Keywords: Organisational Justice, Entrepreneurship, Entrepreneurship Tendency

DEVLET-DIŞI SİLAHLI AKTÖRLERİN EGEMENLİĞİNE İLİŞKİN TARTIŞMALARA BİR KATKI: EKSİK EGEMENLİK VE TAMİL KAPLANLARI ÖRNEĞİ

Doktora Öğrencisi Necmettin İŞik

Sakarya Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0001-6448-2158

ÖZET

Devlet-Dışı Silahlı Aktörler (DDSA), Soğuk Savaş'ın sona ermesinden bu yana gerek hedefleri, yöntemleri ve kazanımları bağlamında gerekse de sayısal olarak ulaŐtıkları nokta itibariyle uluslararası ilişkilerde birer aktör olarak gündemleşmiştir. DDSA'lar temelde, hedef devletle ya da devletlerle mücadele ederek onları zayıflatmaya çalışırlar. Bunu yaparken her türlü politik ve askeri stratejiyi kullanırlar. Diplomasiden, politik iş birliklerine; intihar bombacılığında, gerilla taktiklerine, drone kullanıma kadar geniş bir eylem repertuara sahiplerdir. Bunun yanı sıra, çeşitli propaganda yöntemleriyle örneğın; sosyal medya kullanımı yoluyla kendi ideolojilerini yayarak destek almaya çalışırlar. Bir devleti güçlendirme ya da zayıflatma, yerel alanlarda hakimiyet, küresel güç haline gelme gibi farklılaşan amaçları olan DDSA'lar; YPG, Tamil Kaplanları, İŐİD, EŐ-Őebab gibi örgütlerin oluşturduğu örneklemede devletler için içsel anarşik bir durum yaratmaktadır. DDSA'lar ele geçirdikleri alanlarda devletlere benzer şekilde egemenlik ve topraksallık bağlamında kendilerini var etmeye çalışmaktadır. Bu var olma biçimi devletin yönetsel, askeri ve ekonomik işleyişine paralel olarak ilerlemektedir. Başka bir ifadeyle, yarı-devlet, proto-devlet ve de-facto yönetim şeklinde tanımlanan DDSA'lar, devlet yapısını sürdürme eğilimi taşırlar. Aslına bakılırsa bu aktörler varlıklarını egemenliğe ve topraksallığa dayandırırlar. Vestfalya sistemiyle birlikte devletlerin içsel anarşik durumu ortadan kaldırdığı bilinmektedir. Bu da daha çok devlet tanımı yapılırken sürekli vurgulanan egemenlik ve topraksallık yoluyla vurgulanmaktadır. Bu noktada devlet, sınırları belirlenmiş bir alan üzerinde mutlak güç sahibi bir siyasi bir mekanizmadır. Siyasi anlamda topraksallık, tüm politik yapının gerçekleştiği, egemen bir devletin sabit, bitişik ve açıkça belirlenmiş topraklarının Vestfalyan bir görünüm şeklinde anlaşılmasıdır. Devletler için egemenlik kavramı düşünülduğünde, sürekli, bölünemez ve diğer devletlerce uluslararası hukuk çerçevesinde tanınan en yüksek otorite akla gelmektedir. DDSA'lara ilişkin egemenlikle ilgili tartışmalarda ise genellikle devletlerin egemenliği göz önüne alınarak bir değerlendirme yapılmaktadır. Mevcut literatür incelendiğinde temelde DDSA'ların egemenlikle bağlantısı olmadığı(no-link), melez(hybrid/de Facto) bir yapısının olduğu ve Vestfalya sistemine alternatif(alternative) bir egemenlik oluşturdukları ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada bu egemenlik biçimlerinden farklı olarak, DDSA'ların çeşitli yönlerden bir egemenliğe sahip olduğu ve bu egemenliğin ise devletlerle karşılaştırıldığında eksik kaldığını öne süren eksik egemenlik (unfinished sovereignty) kavramı öne sürölmekte ve Tamil Kaplanları örneğinde bu kavram

incelenmektedir. Böylelikle mevcut literatürün değinmediği bir konu incelenmekte ve var olan literatüre katkı sağlama hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler : Devlet-dışı silahlı aktörler, egemenlik, Tamil Kaplanları Örgütü

TÜRKİYE'DE AFET YÖNETİMİNDE BELEDİYELERİN FONKSİYONU**Dr. Öğr. Üyesi Onur Akçakaya**

Ardahan Üniversitesi

ORCID ID: [0000-0002-7328-5380](https://orcid.org/0000-0002-7328-5380)**ÖZET**

Afetler tarihin ilk dönemlerinden bu yana insanlığın önemli sorunlarından birisi olmuştur. Tarihte birçok medeniyetin açlık, kıtlık, deprem, yanardağ patlaması gibi afetler sonucunda yok olduğu bilinmektedir. Afetler, şüphesiz günümüz dünyasında da etkilerini sürdürmekte; tedrici ve ani bir şekilde ortaya çıkan afetler dünyanın birçok bölgesinde görülmektedir. Tedrici olarak ortaya çıkan afetler kuraklık, ekolojik bozulma, iklim değişikliği ve kıtlık biçimlerinde kendilerini gösterirken; deprem, sel, toprak kayması gibi afetler ise ani ortaya çıkan afetlerin başında gelmektedir.

Afet sadece bir ya da birkaç ülkenin sorunu olmadığı gibi dünya üzerindeki birçok ülke gibi ülkemizi de yakından ilgilendirmektedir. Son yıllarda özellikle depremin yol açtığı beşeri ve mali kayıplar sosyolojik, ekonomik, psikolojik ve ekolojik boyutlarda ciddi neticelere sebep olmaktadır. Bu neticeler ortaya çıkmadan mücadele edebilmek afet öncesinde ve sonrasında izlenecek etkin afet yönetimi politikaları ile mümkün olmaktadır. Afet yönetimi merkezi yönetim, yerel yönetimler, kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşları içeren çok paydaşlı bir yönetim sürecini zorunlu kılmaktadır. Bu süreçte yerel yönetimler gerek afet öncesinde gerekse de afet sonrasında birçok görev ve sorumluluk üstlenmektedir. Bu çalışmada etkin bir afet yönetimi için büyükşehir belediyeleri ve belediyelerin yerine getirmesi gereken görev ve sorumluluklar, merkezi politikalarla birlikte ele alınmaktadır. Çalışma sonucunda afet yönetiminin daha etkin hale getirilmesi için belediyelere düşen görev ve sorumluluklar değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet yönetimi, belediyeler, yerel politikalar.

بررسی عوامل اجتماعی تاثیرگذار بر بیکاری جوانان: مورد مطالعه شهر فیض آباد

Gençlerin İşsizliğini Etkileyen Sosyal Faktörlerin İncelemesi: Faizabad İli Örneği

Ahmad Fazayel FAZLOOMAND

Bedahşan Üniversitesi, Bedahşan, Afganistan, fazloomand@gmail.com-05523265944

چکیده

بیکاری به عنوان یک پدیده ی مخرب اجتماعی و اقتصادی مطرح بوده و رفع آن همواره از جمله دغدغه های کارگزاران سیاسی بوده است. و امروزه اشتغال یکی از مشکلات بزرگ اجتماعی جامعه افغانستان تلقی گردیده و افزایش بی رویه جمعیت، تداوم جنگ، بی ثباتی دولت ها و نبود فرصت های شغلی به این مشکل اجتماعی افزوده است. کار ارزش محوری هر جامعه است و رفع بیکاری به عنوان یک پدیده ی مخرب اجتماعی همواره از جمله دغدغه های اساسی افراد جامعه بوده است. و بیکار کسی است که توانایی و تمایل به کار کردن را داشته باشد اما قادر به یافتن کار و شغل نباشد و به عبارت دیگر کسی که در سن فعالیت و اشتغال قرار داشته و فعالانه به جستجوی کار باشد ولی کار پیدا کرده نتواند. اهمیت نقش اشتغال در پویایی زندگی انسان انکار ناپذیر است و بدون شك جوانان در این فرایند نقش مهمی را عهده دار هستند. میزان اشتغال جوانان از شاخص های توسعه اجتماعی به شمار می رود. هدف اصلی این تحقیق عبارتست از کسب شناخت در مورد چگونگی نقش عوامل اجتماعی در بیکاری جوانان شهر فیض آباد. و بدست آوردن اطلاعات دقیق از پدیده های اجتماعی تاثیر گذار بر فرایند بیکاری جوانان است. روش این تحقیق از نوع پیمایشی و نمونه گیری آن خوشه ای غیر احتمالی بوده که در جامعه آماری فیض آباد با مطالعه تعداد نمونه ی 189 نفر صورت گرفته و نتایج آن در برنامه SPSS تجزیه، تحلیل و تفسیر گردیده، مهمترین یافته های تحقیق عبارت اند از: در این تحقیق هفت متغیر مستقل مطرح شده بود که از این میان متغیرهای فساد اداری، جنگ، سطح تحصیلات، قوم گرایی، جغرافیاگرایی، خانواده و یا خویشاوندگرایی و تبعیض جنسی بیشترین تاثیر را بر روی متغیر وابسته داشته است و رابطه این دو متغیر مستقیم می باشد. و نیز هر هفت متغیر مورد بررسی (فساد اداری، جنگ، سطح تحصیلات، قوم گرایی، جغرافیاگرایی، خانواده و یا خویشاوندگرایی و تبعیض جنسی) نقش تعیین کننده ای در تبیین متغیر وابسته (عوامل اجتماعی بیکاری) دارند. به این معنا که افزایش و یا کاهش در متغیرهای مستقل موجب افزایش و یا کاهش در متغیر وابسته میگردد. از جمله هفت متغیر مستقل، دو متغیر (سطح درجه تحصیل و تبعیض جنسی) تاثیر کاهنده و بقیه تاثیر افزاینده بر بیکاری جوانان در شهر فیض آباد دارد. بدین معنا که با افزایش فساد اداری و جنگ، میزان بیکاری جوانان کاهش پیدا میکند، و به همین صورت با کاهش تبعیض جنسی، فساد اداری، جنگ، قومیت گرایی، جغرافیا و سمت گرایی، خانواده و خویشاوندگرایی موجب کاهش بیکاری جوانان میگردد.

کلید واژه ها: بیکاری، جوانان، شهر فیض آباد، عوامل اجتماعی، کار

ÖZET

İşsizlik, yıkıcı bir sosyal ve ekonomik fenomen olarak tanımlanmıştır ve bunu çözmek her zaman politikacılar ve yöneticilerin endişelerinden biri olmuştur. Günümüzde istihdam, Afgan toplumunun en büyük sosyal sorunlarından biri olarak kabul edilmekte ve nüfusun artması, savaşın devam etmesi, hükümetlerin istikrarsızlığı ve iş imkanlarının olmaması bu

sosyal sorunun artmasına sebebiyet vermiştir. Bu çalışma, olasılık dışı küme örnekleme ile kesitsel bir araştırmadan oluşmaktadır. Cochran'ın formülünün kullanılarak oluşturulduğu bu araştırmanın hacmi 210 kişiden oluşmaktadır ve Faizabad İlinde anketin görünür geçerliliğinin, içeriğinin ve güvenilirliğinin doğrulandığına dair veri toplamak için araştırmacı tarafından hazırlanmış bir anket kullanılmıştır. Elde edilen bilgiler SPSS yazılımının 23. versiyonu ile analiz edilmiştir. İstatistiksel olarak 20 ila 45 yaş arasındaki gençlere uygulanmıştır. Araştırmanın en önemli bulguları ise yedi araştırma değişkeni arasında yolsuzluk, savaş, eğitim düzeyi, etnisitecilik, coğrafyacılık, aile veya akrabacılık ve cinsiyet ayrımcılığı değişkenleri bağımlı değişken üzerinde en fazla etkiye sahiptir ve bu iki değişken arasındaki ilişki doğrudandır. Ayrıca, incelenen yedi değişkenin her biri (yolsuzluk, savaş, eğitim düzeyi, etnisitecilik, coğrafyacılık, aile veya akrabacılık ve cinsiyet ayrımcılığı) bağımlı değişkeni (işsizliğin sosyal faktörleri) açıklamada belirleyici bir role sahiptir. Sonuç olarak, araştırmadaki yedi bağımsız değişken arasında, iki değişken (ebeveynlerin beklediği ücret ve işlerin bireysel olarak değerlendirilmesi) azaltıcı bir etkiye sahipken, geri kalanı Faizabad kentinde genç işsizliğin sosyal faktörleri üzerinde artan bir etkiye sahiptir.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, Gençlik, Faizabad İli, Sosyal Faktörler, İş

**BİRİNCİL VE İKİNCİL YETENEKLER BAĞLAMINDA KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ****Nurseven Kılıç**

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

0000-0001-8724-7564

Fatma Altınsoy

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

0000-0003-4910-2510

ÖZET

Bu araştırmanın amacı pozitif psikoterapi yapılarından birincil ve ikincil yetenekler ile beş faktör kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu doğrultuda pozitif psikoterapi yapılarından olan birincil yeteneklerden sabır, zaman, ilişki, güven, umut, cinsellik, sevgi ve inanç ile ikincil yeteneklerden düzen, temizlik, dakiklik, nezaket, dürüstlük, başarı, güvenilirlik, tutumluluk, itaat, adalet ve sadakat yeteneklerinin dışa dönüklük, uyumluluk, öz disiplin, nörotiklik ve açıklık olarak ifade edilen beş faktör kişilik özelliklerini ne düzeyde yordadığı incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu yaşları 18-28 arasında değişen (M=18.86), %50,4'ü kadın (n=140) ve %49,6'sı erkek (n=138) olmak üzere toplam 278 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak, Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği ve Pozitif Psikoterapi ve Aile Terapisi Envanteri kullanılmıştır. Toplanan veriler çoklu regresyon analizi ile test edilmiştir. Analizler sonucunda elde edilen bulgular hem birincil hem de ikincil yeteneklerin beş faktör kişilik özelliklerini anlamlı bir şekilde yordadığını göstermiştir. Araştırma sonuçlarına göre, dışa dönüklük kişilik özelliği birincil yeteneklerden ilişki, güven, umut, sevgi ve inanç tarafından anlamlı düzeyde yordanırken ikincil yeteneklerden nezaket, dürüstlük, başarı, güvenilirlik ve sadakat tarafından anlamlı düzeyde yordanmıştır. Uyumluluk kişilik özelliği ilişki, umut, sevgi ve inanç birincil yetenekleri ve nezaket, güvenilirlik, adalet ve sadakat ikincil yetenekleri tarafından anlamlı düzeyde yordanmıştır. Öz disiplin kişilik özelliği birincil yeteneklerden ilişki, umut, sevgi ve inanç ve ikincil yeteneklerden nezaket, dürüstlük, başarı, güvenilirlik, adalet ve sadakat tarafından anlamlı bir şekilde yordanmıştır. Nörotiklik kişilik özelliği umut,

sevgi ve inanç birincil yetenekleri tarafından ve dürüstlük, adalet ve sadakat ikincil yetenekleri tarafından anlamlı düzeyde yordanmıştır. Son olarak, açıklık kişilik özelliği umut, sevgi ve inanç birincil yetenekleri ve nezaket, dürüstlük, başarı, güvenilirlik, adalet ve sadakat ikincil yetenekleri tarafından anlamlı bir şekilde yordanmıştır. Elde edilen bulgular ilgili literatür çerçevesinde tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Beş faktör kişilik özellikleri, birincil yetenekler, ikincil yetenekler, pozitif psikoterapi.

ÇOCUĞUN SAĞLIKSIZ GELİŞİMİNDE İHMAL VE İSTİSMAR YAŞANTILARI**Nurseven Kılıç**

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

nkilic@ybu.edu.tr – 0000-0001-8724-7564

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, bireylerin çocukluk yaşantılarında maruz kaldıkları kötü muamelenin yaşamlarının ilerleyen dönemlerindeki olumsuz sonuçlarına ilişkin bir derleme sunmaktır. Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre her yıl 15 yaşın altındaki 155.000 çocuk ihmal veya istismardan hayatını kaybetmektedir (Gilbert vd., 2009). Bu veriler, ihmal ve istismar konusunun ne denli büyük zararlara sebebiyet verdiğinin rakamsal ifadesidir. Ölümle sonuçlanmayan ihmal ve istismar yaşantıları da çocuklarda geri dönülmez yaralar açmakta ve ihmal ve istismarın türü ne olursa olsun yetişkinlikte yaşanan problemlerin kaynağını oluşturmaktadır. Örneğin, kötü muameleyle maruz kalan çocuklar, kişisel ilişkileri tehdit edici ve acı verici olarak tanımlanmaktadır (Sarı, Ardahan ve Öztornacı, 2016). Fiziksel ihmal veya istismara uğramış çocuklar zayıf, güçsüz, çaresiz, içine kapanık ve özgüvensiz olabilmekte, yoğun kaygı ve olumsuz sosyal ilişkiler sergileyebilmekte, bir eş veya ebeveyn olarak fiziksel şiddeti bir sorun çözme aracı olarak kullanabilmektedir (DePaul ve Guibert, 2008, Dong vd., 2003, Edleson vd., 2007, Evans, Davies ve DiLillo, 2008; Holt, Buckley ve Whelan, 2008). Fiziksel istismara uğrayan çocuklarda öfke davranışları ve düşük özsaygı (Glaser, 2002), yeme bozuklukları, okula uyumsuzluk, okuldan kaçma, bağımlılık yapıcı maddeleri kullanma, riskli ortamlarda bulunma, öfkeyi kontrol edememe, depresyon gibi durumlar sıklıkla görülebilmektedir (Sarı vd., 2016). Ayrıca okuma yeteneğinde yetersizlik gösterebildikleri, standart testlerde daha düşük puanlar aldıkları (Boden, Horwood ve Fergusson, 2007), dil, motor ve algısal becerilerinde gerilemeler olduğu (Tuna, 2010) belirtilmektedir. Cinsel istismara maruz kalan kişilerin depresyon, bipolar bozukluk, kaygı bozuklukları, davranım bozukluğu, madde bağımlılığı, anti-sosyal davranışlar, yüksek düzeyde travma semptomları ve travma sonrası stres bozukluğu, uyku ve yeme bozuklukları, intihar, kendine zarar verme, uygunsuz cinsel davranışlar sergileme ve farklı psikiyatrik sorunlar yaşadıkları (Evans, Steel ve DiLillo, 2013; Fergusson, Boden ve Horwood, 2008; Hart ve Rubia, 2012; Holmes, 2013; Jakubczyk vd., 2014), daha düşük sınav ve okul performansı sergiledikleri ve bilişsel

yeteneklerinin daha düşük olabildiği (Boden vd., 2007; Gould vd., 2012; Hart ve Rubia, 2012; Heim vd., 2010; Hildyard ve Wolfe, 2007), düşük eğitim düzeyi ve ilerleyen zamanlarda daha yüksek oranda işsizlik örneklerinin görüldüğü (Currie ve Widom, 2010). Özellikle kızların ilerleyen yaşamlarında kısa süreli ilişkiler yaşama, çok sayıda cinsel partner edinme veya cinsel fonksiyon bozukluklar gibi sorunlar yaşadıkları bildirilmiştir (Fergusson vd., 2008). Duygusal ihmal veya istismar eğitimde düşük başarıyla, akran ilişkilerindeki güçlüklerle (Glaser, 2002) ve yetişkinlikte depresyon tanısı ile (Crow vd., 2014) ilişkilendirilmektedir. Ayrıca çocuklarda emme, ısırma, sallanma, enürezis ve beslenme bozukluklarına sıkça rastlanmakta, ilerleyen yaşlarda ise yıkıcılık, hırsızlık, uyku bozuklukları, oyun oynamaktan çekinme, gerçek dışı korkular, histeri, obsesif-kompulsif semptomlar, fobi, aşırı pasif veya saldırgan davranışlar görülebilmektedir (Tuna, 2010). Oysaki, bir toplumun ilerleyebilmesi ve kalkınabilmesi o toplum içerisinde yaşayan çocukların sağlıklı gelişimine bağlıdır. Toplumların geleceğini oluşturan çocukların beden ve ruh sağlığının korunması, eşit eğitim koşullarına sahip olması, ahlak ve psikososyal gelişimlerinin desteklenmesi bir zorunluluktur. Ancak; bu durumun aksine, çocuk ihmal ve istismarı ülkemiz de dâhil olmak üzere dünyanın her yerinde, her sosyoekonomik düzeyde ve her iki cinsiyette de yaygın olarak görülen bir sorundur. Tüm bu hususlar göz önünde bulundurularak, bu derleme çalışması kapsamında çocuğa yönelik kötü muamele ihmal ve istismar bağlamında detaylı bir şekilde araştırılmış, uygun müdahale yöntemlerine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuğa kötü muamele, ihmal, istismar, sağlıksız gelişim.

KONYA
12 - 13 ARALIK 2020

TFRS 15 MÜŞTERİ SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN HASILAT STANDARDININ FİNANSAL TABLOLARA ETKİSİNİN ANALİZ EDİLMESİ: BORSAYA KAYITLI İŞLETMELERDE ÖRNEK BİR UYGULAMA¹

Esra Akıllı

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi UTİ Yüksek Lisans Öğrencisi

0000-0002-0649-3964

Dr. Öğretim. Üyesi. Gülay İrak

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

0000-0002-0756-7937

ÖZET

İçinde bulunduğumuz küresel rekabet ortamında ayakta kalmaya çalışan işletmeler, kendilerini buldukları ortama ayak uydurmak zorundadırlar. İşletmeler, gelişen ekonomi, uluslararası ticaretin yaygınlaşması gibi etmenler sebebiyle, uygulayabilecekleri standart bir muhasebe ve raporlama sisteminin gerekliliğinin bilincindedirler. Bu bilince sahip olan işletmeler için hasılatın ölçümü ve raporlanması en önemli konulardan biridir. Hasılat ile ilgili günümüzde yürürlükte olan standart TFRS 15 “Müşteri Sözleşmelerinden Doğan Hasılat” standardıdır. Standardın temel amacı, işletmelerin müşterisiyle yaptığı sözleşmelerden doğan hasılatın ve nakit akışlarının niteliği, tutarı, zamanlaması ve belirsizliğine ilişkin bilgilerle ilgili hususların finansal tablolarda raporlanmasında uygulanacak ilkeleri düzenlemektir. Çalışmada BİST’e (Borsa İstanbul) kayıtlı haberleşme, gayrimenkul, inşaat, ulaştırma-depolama ve enerji sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerin, TFRS 15’in finansal tablolarına etkisini analiz etmek ve sektörel karşılaştırma yapmak amaçlanmıştır. Bu kapsamda ilgili sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin, 2018 ve 2019 yılı bağımsız denetim raporları ve finansal tabloları incelenmiştir. Uygulanan içerik analizi ile TFRS 15’in finansal tablolara etkisi değerlendirilmiş ve her bir işletmenin finansal tablolarından elde edilen verilerle karlılık oran analizi yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda TFRS 15’in finansal tablolara etkisi sektörel karşılaştırma yapılarak vurgulanmış ve oran analizi sonuçları ile işletmelerin karlılık oranlarında ki değişim 2018-2019 yılları itibariyle değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hasılat, UFRS 15 Müşteri Sözleşmelerinden Doğan Hasılat Standardı, Bağımsız Denetçi Raporu, Finansal Tablolar

¹ Bu çalışma ‘TFRS 15 Müşteri Sözleşmelerinden Doğan Hasılat Standardının Finansal Tablolara Etkisinin Analiz Edilmesi: Borsaya Kayıtlı İşletmelerde Örnek Bir Uygulama’ adlı yüksek lisans tezini temel almaktadır.

İNŞAAT SÖZLEŞMESİNDE İŞ SAHİBİNİN ALACAKLI SIFATIYLA TEMERRÜDÜ**Öğr. Gör. Ayşe Kübra Karabulut**

Atatürk Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-3637-5205

Özet

Alacaklıdan kaynaklanan nedenlerle borcun ifa edilmemesi Türk Borçlar Kanunu'nda iki madde altında düzenlenmiştir. Söz konusu madde başlıklarından ilki; TBK m. 106 kapsamında düzenlenen “alacaklının temerrüdü”, diğeri ise TBK m. 111 kapsamında düzenlenen “diğeri ifa engelleri” şeklindedir. Alacaklının temerrüdü kısaca tanımlanırsa; borçlunun verme ve yapma borçlarında, söz konusu borçları gereği gibi ifa etmeyi alacaklıya teklif ettiği halde alacaklının bu borcun ifasını kabulden ya da borçlunun borcunu yerine getirmesini sağlayacak hazırlık hareketlerinden kaçınması anlamına gelmektedir.

Bu bildirin konusu ise TBK kapsamında genel olarak düzenlenen alacaklının temerrüdü durumunun daha özel bir sözleşmeye, inşaat sözleşmesine uyarlanmış halidir. İnşaat sözleşmesi uygulamada oldukça sık kullanılan bir sözleşme tipi olduğu halde Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenmemiştir. Eser sözleşmesine ilişkin hükümler inşaat sözleşmesine de uygulanmaktadır. İnşaat sözleşmesi; yüklenicinin inşaat yaparak iş sahibine teslim etmeyi, iş sahibinin ise buna mukabil bedel ödemesi gereken bir sözleşmedir. Bu sözleşme eser sözleşmesinin bir türüdür. Yapılacak eserin taşınmaz olması halinde inşaat sözleşmesinden söz edilir. İnşaat sözleşmesi iş sahibi ve yüklenici olmak üzere iki taraftan oluşmaktadır. İş sahibi, inşaat yapımını isteyen taraftır. İnşaat tamamlandığında kendisine teslim edilecektir. İş sahibi bedel ödeme açısından borçlu, sözleşme konusu yapılacak inşaat açısından ise alacaklıdır. Çalışmamızın konusu iş sahibinin alacaklı sıfatıyla temerrüdüdür. Yüklenici inşaatı tamamladıktan sonra iş sahibine teslim etmek istediğinde, yapının teslim alınmaması veya teslim alınmasına yönelik hazırlık hareketlerinden kaçınılması TBK m. 106 kapsamında iş sahibinin alacaklı sıfatıyla temerrüdüne neden olur.

Çalışmada sırayla Türk Borçlar Kanunu kapsamında alacaklı temerrüdünün şartları, genel olarak inşaat sözleşmesi ve tarafları, iş sahibinin alacaklı sıfatıyla temerrüdünün ortaya çıkması için gereken koşullar, iş sahibinin alacaklı sıfatıyla temerrüdünün sonuçları (sorumluluğu hafifletme yönünden ve borçtan kurtulması bakımından) ile diğeri sonuçlar incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: inşaat sözleşmesi, alacaklının temerrüdü, iş sahibinin temerrüdü, eser sözleşmesi.

UFRS 16 KİRALAMALAR STANDARDININ KİRACININ FİNANSAL TABLO VE ORANLARI ÜZERİNE ETKİLERİ: Türk Hava Yolları A.O. Örneği**Fatma İZMİRLİ ATA**

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

0000-0002-8008-4173

Umut Burak GEYİKÇİ

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

000-0002-4285-2151

Lale YAKUPOĞLU

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

0000-0001-5328-886X

ÖZET

Ülkemizde 31.12.2018 tarihine kadar yürürlükte olan “TMS 17 Kiralama İşlemleri” standardı, kiralama işlemlerini finansal kiralama ve faaliyet kiralaması olarak ikiye ayırmakta ve muhasebe uygulamalarında farklılıklar bulunmakta idi. Bu farklılıklar nedeniyle finansal tablo kullanıcılarının yeterli ve karşılaştırılabilir bilgi ihtiyacı karşılanamamaktaydı. Bu eksikliklerin karşılanabilmesi için yeni “UFRS 16 Kiralamalar” standardı hazırlanmış ve 01.01.2019 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Yeni standart ile finansal kiralama ve faaliyet kiralaması ayrımı ortadan kaldırılmış ve kiracı için tek bir uygulama benimsenmiştir. Kiralama konusunu oluşturan varlıkların finansal durum tablosunda duran varlıkların içerisinde “kullanım hakkı” olarak yer alması, kiralama süresince ödenecek olan kira giderlerinin ise yükümlülükler içerisinde yansıtılması benimsenmiştir. Yeni standart ile daha önce faaliyet kiralaması işlemlerini finansal durum tablosundaki varlık ve yükümlülük kalemlerine yansıtmayan işletmelerin bu kalemlerinde artış, öz kaynak kalemlerinde azalış beklenirken, kar ve zarar tablosu ve diğer kapsamlı gelir tablosu ve nakit akış tablosu üzerinde de etkilerinin olması beklenmektedir. Bu değişikliklere bağlı olarak işletmenin finansal oranlarının da değişiklik göstermesi beklenmektedir.

Çalışmamızda UFRS 16'nın işletmelerin finansal tablolarına ve bazı finansal oranlarına nasıl etki ettiğini incelemek amaçlanmıştır. Gerçekleştirilen literatür taramasında UFRS 16

Kiralamalar standardının TMS 17 Kiralama İşlemleri standardı ile karşılaştırılması, işletmelerin finansal tablolarına ve oranlarına etkisi ile ilgili beklenen değişimlerin incelendiği çalışmaların bulunduğu ancak uygulama sonrasındaki gerçek finansal raporlar incelenerek beklenen değişimlerin gerçekleşip gerçekleşmediğini ortaya koyan bir çalışmanın bulunmadığı görülmüştür. Hava yolu işletmelerinin kullanmış oldukları uçakların önemli bir bölümünü faaliyet kiralaması ile sağladıkları ve bu nedenle kiralamalar standardında meydana gelen değişimden fazlaca etkilenecekleri öngörülmektedir. Çalışmamızda halka açık bir havayolu şirketinin finansal tablolarında ve oranlarında meydana gelen değişikliklerin belirlenmesine çalışılacaktır. Elde edilen sonuçların literatür taramasında incelenen çalışmalarda tahmin edilen sonuçlarla karşılaştırılması ile yeni standardın beklenen değişimi gerçekleştirip gerçekleştirmediği ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: UFRS 16, TMS 17, Finansal Kiralama, Faaliyet Kiralaması, Finansal Tablolar

**COVID 19'UN İŞLETMELERİN FİNANSAL RAPORLARI ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİ: BIST Toptan ve Perakende Ticaret, Lokantalar ve Oteller Sektörü
İncelemesi**

Fatma İZMİRLİ ATA

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

0000-0003-2207-0010

Lale YAKUPOĞLU

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

0000-0001-5328-886X

Umut Burak GEYİKÇİ

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

000-0002-4285-2151

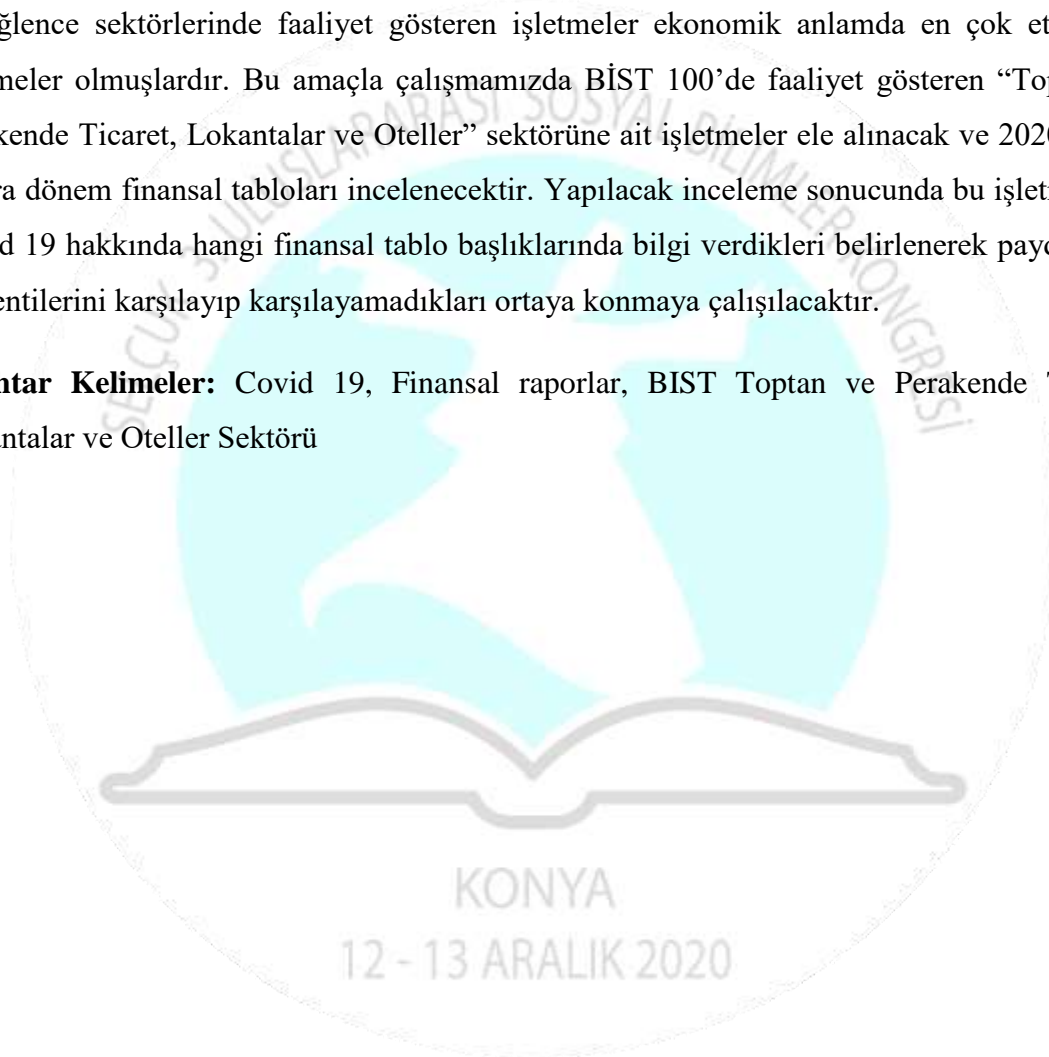
ÖZET

Covid 19'un yarattığı olumsuz ekonomik etkiler özellikle ülke ekonomilerinde önemli yere sahip olan başta üretim, turizm, ticaret ve havayolları gibi sektörler olmak üzere tüm sektörlerde derinden hissedilmiştir. Bu etkilerin, işletmeler ve paydaşları tarafından dikkatle değerlendirilmesi aşamasında muhasebeleştirme ve denetim konularının her zamankinden daha da önemli bir yere sahip olacağı açıktır. İşletmelerin paydaşları ile olan iletişimde önemli role sahip olan finansal tablolarının şeffaf, güvenilir, kaliteli, karşılaştırılabilir ve proaktif bilgiler sunması zorunluluk haline gelmiştir. Aynı zamanda finansal tabloların hazırlanmasında ve denetimlerinin yapılmasında pandemi süreci nedeniyle oluşan belirsizliğin etkisi dikkate alınmak zorundadır. Özellikle finansal raporlamada işletmenin sürekliliği, likiditesi, değer düşüklüğünün hesaplanması, devlet yardımları, beklenen kredi zararları, ertelenmiş vergi, gerçeğe uygun değer ölçümünün yapılması, kiralama, sözleşme değişiklikleri, muhasebe tahminlerindeki değişiklikler, hasılat ve nakit akışları bu belirsizlik ortamında önem kazanan başlıca konular olarak belirlenmiştir. Bu nedenle işletmeler tarafından gerek finansal tablolar gerekse diğer raporlar aracılığı ile paydaşlara sunulacak bilgilerin fazla olacağı düşünülmektedir. Ancak yaşanan olumsuz sürecin muhasebe ve

finansal raporlama konularında sektörleri etkileme düzeyi ve buna bağlı olarak yapılacak açıklama ve bilgilendirmelerin düzeyi de sektörden sektöre farklılık gösterebilecektir.

Çalışmamızda Covid 19'un Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak Mart 2020'de ilan edilmesinden sonra işletmelerin ara dönem finansal tablolarında paydaşlarına sundukları bilgilerin ne şekilde etkilendiğinin belirlenebilmesi amaçlanmıştır. Özellikle virüsün bulaşmasını önleyebilmek için insan hareketliliğinin kısıtlanması ve insanların toplu halde buldukları işletme ve eğitim kurumlarının kapatılması nedeniyle turizm, ulaşım, perakende ve eğlence sektörlerinde faaliyet gösteren işletmeler ekonomik anlamda en çok etkilenen işletmeler olmuşlardır. Bu amaçla çalışmamızda BİST 100'de faaliyet gösteren "Toptan ve Perakende Ticaret, Lokantalar ve Oteller" sektörüne ait işletmeler ele alınacak ve 2020 yılına ait ara dönem finansal tabloları incelenecektir. Yapılacak inceleme sonucunda bu işletmelerin Covid 19 hakkında hangi finansal tablo başlıklarında bilgi verdikleri belirlenerek paydaşların beklentilerini karşılayıp karşılayamadıkları ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Covid 19, Finansal raporlar, BIST Toptan ve Perakende Ticaret, Lokantalar ve Oteller Sektörü

Y ve Z KUŞAĞININ KARIYER BEKLENTİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA YÖNELİK BİR ALAN ARAŞTIRMASI: SİVAS ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Aşır Özbek
Kırıkkale Üniversitesi
0000-0003-2753-5147
Gökçe Aydın Gökğöz
Kırıkkale Üniversitesi
0000-0002-6832-5026

ÖZET

Bu araştırma Sivas ilinde yaşayan Y ve Z kuşağı üyelerinin kariyer beklentilerini karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Y kuşağı bireyleri mevcut yaş aralıkları itibariyle günümüz çalışan gücünün önemli bir kısmını oluşturmakta olup ilerleyen süreçte de iş hayatında daha etkin ve daha önemli bir konuma gelecekleri düşünülmektedir. Z Kuşağına mensup bireyler ise henüz lise ve üniversite seviyesinde eğitim görmekte olup bu kuşağın oldukça küçük bir kısmı çalışma hayatında yer almaktadır. Buna rağmen, Z kuşağının çalışma yaşamına ilişkin algı ve beklentileri orta-uzun vadede iş dünyasının geleceğini şekillendirmede oldukça belirleyici olacaktır. Kişilerin kariyer tercihleri, performanslarını, çalışma şartlarına ilişkin tutumlarını, motivasyonlarını ve verimliliklerini etkilemektedir. Bu tercihlerin organizasyonlar tarafından doğru anlaşılması çok önemlidir. Kişilerin beklentilerinin iyi analiz edilerek örgütlerin de bunlarla uyumlu bir şekilde çalışma ortamını yeniden tasarlayabilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu noktadan hareketle birbirinden farklı dönemlerde doğan ve birbirinden farklı toplumsal olaylardan etkilenecek şekilde almış Y ve Z Kuşağı'nın kariyer beklentileri karşılaştırılarak örgütlerin bu doğrultuda dikkat etmeleri gereken unsurları ortaya çıkarmak bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında Sivas ilinde iş ve eğitim hayatında yer alan 329 kişi üzerinde bir anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Önceden hazırlanmış bir ölçek sorularını içeren anket uygulaması ile elde edilen verilerin analizi sonucunda Y ve Z kuşağının kariyer beklentilerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Genel olarak Y kuşağı üyelerinin daha yüksek kariyer beklentisine sahip oldukları söylenebilir. Ayrıca katılımcıların çeşitli demografik özelliklerinin de kariyer beklentisini anlamlı bir şekilde etkilediği görülmüştür ve raporlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: kariyer beklentisi, z kuşağı, y kuşağı

COVID-19 SALGINININ TÜRKİYE’NİN DIŞ TİCARET PERFORMANSINA ETKİSİ**Mehmet Aydın**

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

0000-0002-9385-5045

ÖZET

Covid-19 salgını dünya ekonomisinde derin ve yıkıcı etkilere neden olmuştur. Salgın sürecinde belirgin şekilde olumsuz etkilenen ekonomik faaliyetlerin başında uluslararası ticaret gelmektedir. Uluslararası ticaret hacmi hem talebin daralması hem de üretimin düşmesinin yanında tedarik zincirinin de kırılması sebebiyle belirgin şekilde azalmıştır. Azalan uluslararası ticaret hacmi ülkelerde işsizlik başta olmak üzere çok sayıda ekonomik sorununu tetiklemiştir. Bu çalışmada, Covid-19 salgınının Türkiye’nin dış ticaretine etkisi 2020 yılı ilk 8 aylık dış ticaret verileri kullanılarak incelenmiştir. Veri sayısının zaman serisi bağlamında düşük olması nedeniyle ekonometri temelli bir yöntem yerine çalışmada grafiksel analiz, karşılaştırma ve verilerin yorumlanması metodu tercih edilmiştir. Çalışmanın sonuçları salgının etkili olduğu 8 aylık dönemde Türkiye’nin toplam ihracatında %10 azalma olurken ve ithalatında belirgin bir değişimin olmadığını göstermektedir. Salgının başlangıç evresindeki aylarda ihracatta ve ithalatta keskin düşüşler yaşansa da sonraki aylarda hızlı bir toparlanma olduğu tespit edilmiştir. Ürün grupları ve iller bazındaki ihracatta da aynı örüntü görülmektedir. Covid-19 salgının genel olarak Türkiye’nin ihracatında %10 düzeyinde azalmaya sebep olsa da Türkiye görece dünyada salgından ihracatı en az etkilenen ülkelerden birisidir.

Anahtar Kelimeler : Covid-19, İhracat, Uluslararası Ticaret,

DIŞ TİCARETTE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: TÜRKİYE UYGULAMALARI**Mehmet Aydın**

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

0000-0002-9385-5045

ÖZET

Bilgi ekonomisi çağının en belirgin özelliklerinden biri dijital dönüşümdür. Günlük hayatın hemen hemen tüm alanlarında olduğu gibi pazarlamadan finansal işlemlere kadar dış ticarete her aşama dijital dönüşüme uğramıştır. Bu bağlamda özellikle gümrüklerde yapılan dış ticaret işlemlerinin tamamına yakını dijital ortamlarda yürütülmeye başlamıştır. Dış ticaret işlemlerinin basitleştirmesi ve kolaylaştırmasının yanında işlemlerin dijital ortama taşınması ticareti hızlandırırken maliyetlerin düşmesini sağlamıştır. Bu çalışmada Türkiye’de uzun yıllardır devam dış ticaret ve gümrük işlemlerinin dijitalleştirilmesine yönelik yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların dış ticarete katkıları incelenmiştir. Bu kapsamda özellikle gümrük işlemlerinin elektronik ortama taşınmasına yönelik uygulanan sistem ve projeler ele alınmıştır. Sonuçlar özellikle son 20 yılda Bilge Sistemi ile başlayan dış ticaret ve gümrük işlemlerinin elektronik ortamda yapılmasına yönelik sistem ve projelerin kağıt ortamında yürütülen bir çok işlemi ve bürokratik aşamayı ortadan kaldırarak işlemlerin hızlanmasına, basitleşmesini sağladığı, güvenli hale getirdiği ve maliyetleri düşürdüğü görülmektedir. Devlet açısından vergi kaybı başta olmak üzere kaçakçılık, dış ticaret politikalarının uygulanmasında sorunların çıkması gibi çok sayıda istenmeyen durumun giderilmesini sağladığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Dijital Dönüşüm, Dış Ticaret, Bilgi Ekonomisi

COVID -19 SALGININDA SAĞLIK İŞLETMELERİNDE İNOVASYONUN ÖNEMİ**Dr. Öğretim Üyesi Aydın ŞENOL**

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

0000-0001-5136-9463

ÖZET

Covid-19 salgını tüm insanlığı ve işletmeleri etkilemektedir. Yayılma hızı gittikçe artan korona virüs beraberinde birçok değişimi getirmektedir. İşletmeler arasında acımasız bir rekabet yaşanmaktadır. Özellikle bilgi teknolojilerine bağlı ekosistemdeki çok hızlı gelişmeler işletmeleri değişime ve sürekli gelişmeye itmektedir. Ülkelerin önemli yapıtaşlarını oluşturan işletmeler, eğer bu değişime, yenilenmeye ayak uydurmazlarsa çok kısa zamanda yarıştan kopmak zorunda kalacaklar ve yok olacaklardır. İşletmelerin bu süreçte ayakta kalabilmeleri, gelişebilmeleri ve rekabet edebilmelerinin tek çaresi yenilenmek, sürekli inovasyon yapmaktır. İnovasyon, düşünce yeniliğidir. Bu süreçte en önemli yapıcı ve dinamik güç eğitimidir. İşletmeler sürdürülebilir eğitim politikaları ile inovasyon iklimini tüm işletmede yaşatmalıdır. İşletme dünyasında önemli bir yeri olan ve her geçen gün değeri artan Covid-19 ile daha da önemli hale gelen sağlık işletmelerinde inovasyon kavramı önemli bir yer tutmaktadır. Sağlıkta yeni fikirlerin ortaya çıkması hizmetlerin yerine getirilmesini ve verimli süreçlerin oluşmasına neden olmaktadır. Sağlık işletmelerinde inovasyon kültürünün ikliminin yaşatılması ve teşvik edilmesi gerekir. Sağlık organizasyonları farklı farklı ölçekte olsalar da bu değişim ve gelişim tüm sağlık işletmelerinde yaşanmaktadır. Sağlık işletmelerinde değişim ve gelişim kaçınılmazdır. Covid-19 salgınında insanlığın gözü sağlık sektöründedir. Sağlık alanında yapılacak inovasyonlar salgının yayılımının önlenmesine ve sonlandırılmasına sebep olacaktır. Ancak dünyamız yeni yeni salgınlarla karşı karşıya kalacağı ve sağlık işletmeleri yine inovasyon yaparak bu salgınlara karşı mücadeleye devam edileceği açıkça söylenebilir.

Anahtar Kelimeler : Covid-19, İnovasyon, Sağlık İşletmeleri.

KAMU GELİRLERİNE İLİŞKİN BÖLGESEL DEĞERLENDİRME: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Melek AKDOĞAN GEDİK

Çukurova Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0001-6470-5796

ÖZET

Kamu gelirleri içinde önemli yeri olan vergiler; devletin egemenlik hakkına dayanarak birey ya da kurumlardan, kanunla aldığı gelirlerdir. Devletin egemenliğini hissettirdiği alanların en başında gelenlerden biri de vergilendirmedir. Vergiler genellikle ülkenin en önemli ekonomik kaynağı olarak görülmekte, kamu hizmetlerinin varlığı ve devamlılığı düşünüldüğünde önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Kamu hizmetlerinin devamlılığı için oldukça fazla önem arz eden vergiler; her ne kadar zorunlu olsa da, vergi idaresi vergi tahsilatı noktasında mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunu artırmak için çaba sarf etmektedir. Çünkü gönüllü vergi uyumu azaldığı zaman vergi direnci artmaktadır. Ülkelerin çoğunda vergiye karşı direncin asgariye indirilmesi ve bu alanda başarılı olunması için toplumsal uzlaşmanın sağlanması gerektiği yönünde düşünceler giderek artmaktadır. Bu noktada vergi bilinci ve vergi ahlakı ön plana çıkmaktadır. Kamu hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde verginin ne derecede önemli olduğunu bilen toplum bireylerinin, vergi ile ilgili şekli ve maddi yükümlülüklerini yerine getirmekteki isteklilik düzenlerinin yani vergi bilincinin artması vergiye gönüllü uyumu da arttıracaktır. Geniş ölçekte vergiye gönüllü uyumu artırmak için verginin niçin alındığı ve adil olduğu konularında vatandaşlar ikna edilmesi gerekir. Bu nedenle de vergi idaresi mükelleflerden vergi toplarken vergilerin kanunilik ve zorunluluk boyutundan ziyade mükelleflerin vergiye gönüllü uyumuna odaklanmalıdır.

Vergiye gönüllü uyumu etkileyen ekonomik, sosyal ve psikolojik birçok faktör bulunmaktadır ve bunlar ülkeden ülkeye değişir. Ancak bununla beraber mükellefin gelir düzeyi, yürürlükteki vergi oranları, uyumsuzluk halinde uygulanacak olan yaptırımlar, denetim olasılığı, vergi sisteminin karmaşıklığı, vergi yasalarındaki boşluklar toplumdaki vergi bilinci ve mali aflar vergiye gönüllü uyumu etkileyen önemli etmenlerdir.

Bu çalışmada Türkiye ekonomisi için iller itibariyle 2015-2019 yıllarındaki vergi gelirleri incelenip bölgesel analiz yapılmaya çalışılacaktır. Bu amaçla, bölgeler bazında genel bütçe vergi gelirleri incelenip bölgelerin toplam tahsilat payı ve bölgesel vergi yükü hesaplanmaya çalışılmıştır. Ayrıca, vergi uyumunun vergi tahsilatına etkisine dayalı olarak vergi uyumu ve vergi uyumunu etkileyen faktörler çerçevesinde Türkiye ekonomisinde vergi tahsilatı değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kamu gelirleri, vergiler, vergi yükü, vergi uyumu

TÜRKİYE'DE VERGİ DENETİMİNİN EKONOMİK VE HUKUKİ AÇIDAN DEĞERLENDİRMESİ

Doç. Dr. Melek AKDOĞAN GEDİK

Çukurova Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0001-6470-5796

ÖZET

Günümüz şartlarında devlet gerektiği ölçüde ekonomik ve sosyal hayata müdahale etme hakkına sahiptir. Bu hak aynı zamanda kamu harcamalarını karşılayabilmek adına gelire büyük ölçüde ihtiyaç duyulması sorununu da beraberinde getirmektedir. Uygulanabilecek en iyi hizmet için en doğal ve en gerekli gelir kaynağı vergilerdir. Vergi gelirlerinin zamanında ve tam olarak toplanabilmesi, devletin borçlanma ve para basma gibi bütçe açığı finansman yöntemlerine başvurma eğilimini azaltmaktadır.

Vergi; devletin bireyler, kurumlar ve kamu tüzel kişilerinden karşılıksız olarak aldığı zorunlu ve nihai ödemelerdir. Her bireyin farklı ödeme gücüne sahip olduğu farklı ülkelerde her birey dürüst bir şekilde beyan sistemine uymakla yükümlüdür. . Bu ülkelerin topladığı vergiler de herhangi bir sıkıntı yaşamaması için denetim yapmaya ihtiyacı vardır. Gerekli olan kanıtları, belgeleri toplayarak, gözden herhangi bir şey kaçırmadan vergi denetimi yapmak mümkündür. Vergi beyan sisteminin işleyişi vergi denetiminin etkinliği ile doğru orantılıdır. Bu bağlamdadır ki vergi denetimi etkin bir vergi sisteminin bölünmez bir parçası olma özelliğine sahiptir.

Birçok devlet en fazla geliri vergilerden elde eder ve birçok gideri de vergi gelirlerinden karşılamaktadır. Bu nedenle vergi gelirlerinde bir azalma olmaması adına vergi denetiminin etkinliği üzerinde sıkı durulması gerekmektedir. Vergi denetiminde etkinliği sağlayacak olanlar ise denetimi yapan kişi ve kurumlardır. Bu çalışmada vergi denetimi kavramı, amaçları, Türkiye’de yürütülen vergi denetimi faaliyetlerinin ekonomik ve hukuki etkinliğinin değerlendirilmesi, sıkı denetimin nasıl sağlanması gerektiğinin açıklanması ve vergi kaçakçılığının önlenmesi için neler yapılması gerektiği konusunda bilgi verilmeye çalışılacaktır. Çalışmanın odak noktasını, Türkiye’de vergi denetim oranlarındaki artışın vergi gelirleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi ve vergi denetiminde etkinliğin artırılması amacıyla yapılması gereken düzenlemelerin tespiti oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Vergi Denetimi, Hukuki Denetim, Denetimde Etkinlik

BİRİNCİ DÜNYA HARBI'NDE ARAP İSYANI VE HİCAZ CEPHESİ

Levent ÜNAL*

Özet

Şerif Hüseyin liderliğinde ilk olarak 6 Haziran 1916'da Medine bölgesinde başlatılan Arap ayaklanmasında Hicaz kuvvetleri, geniş bir coğrafyaya yayılmak zorunda kalmalarına, çoğu yerde küçük birlikler halinde kendilerinden sayıca fazla Arap isyancıların baskın ve saldırılarına maruz kalmalarına rağmen kahramanca mücadele ederek üzerine düşen görevi layıkıyla yerine getirmişlerdir.

Ayaklanmanın başlaması ile sayıca üstün kuvvetlerle Cidde, Mekke ve Taif gibi küçük garnizonları kısa sürede teslim alan Arap isyancılar, İngiliz donanmasının desteği ile Kızıldeniz kıyısındaki limanları da bir bir ele geçirmişlerdir. Limanların peşi sıra ele geçirilmesi İngilizlerin Arap isyancılara sağladığı para ve silah desteğinin de artmasını kolaylaştırmış, bu suretle ayaklanmaya katılan Arap aşiretlerin sayısı giderek çoğalmıştır. Hicaz cephesindeki tüm bu olumsuz gelişmelere karşın Medine bölgesi ve kuzeyindeki demiryolu hattı uzanımı harbin sonuna değin dimdik ayakta kalmıştır.

Bu bildiriye, askeri kaynaklar ve arşiv belgelerine dayanılarak Birinci Dünya Harbi'nde Hicaz cephesi gelişmeleri üzerinde durulacaktır. Bu kapsamda savaş başlarken Şerif Hüseyin'in Mekke Emirliğine getirilmesi ile bölgedeki durum ve Osmanlı Devleti'nin muhtemel bir ayaklanma ihtimaline karşı aldığı tedbirler açıklanarak değerlendirilecektir. Bildiri, Birinci Dünya Harbi'nde Hicaz cephesinin nasıl kaybedildiğini doğru analiz etmek açısından faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hicaz Cephesi, Arap İsyanı, Şerif Hüseyin, Fahrettin Paşa, Medine Müdafaası.

THE ARAB REVOLT AND THE HICAZ FRONT IN THE FIRST WORLD WAR**Abstract**

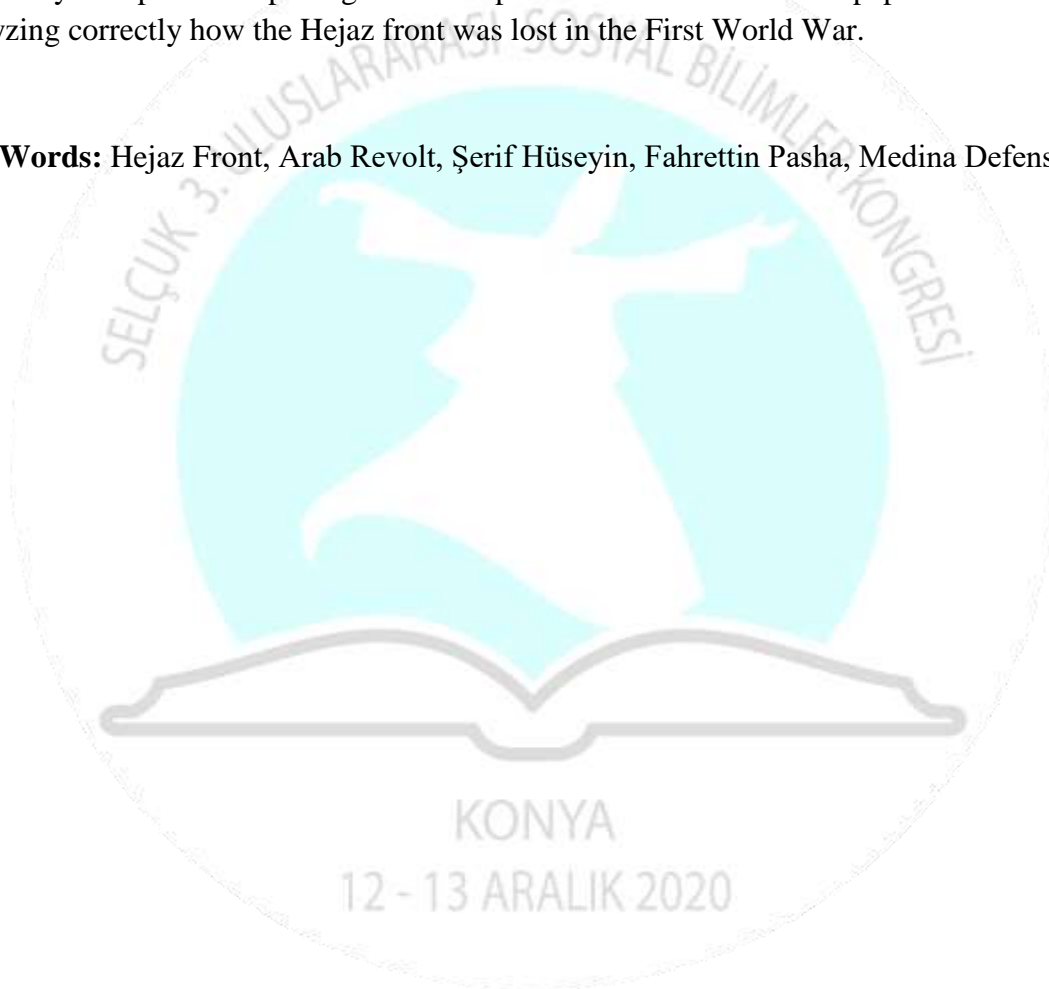
In the Arab uprising that started in the Medina region under the leadership of Şerif Hüseyin on June 6, 1916, the Hejaz forces performed their duty properly by fighting heroically, despite the fact that they had to spread over a wide geography and were subjected to the raids and attacks of Arab rebels in small numbers in most places.

*Dr. Öğretim Üyesi, Başkent Üniversitesi, unallevnt11@gmail.com, lunal@baskent.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4023-7064

With the start of the uprising, the Arab rebels, who took over the small garrisons such as Jeddah, Mecca and Taif with superior forces in a short time, also captured the ports on the Red Sea coast one by one with the support of the British navy. The successive seizure of the ports facilitated the increase in the money and arms support provided by the British to the Arab rebels, thus the number of Arab tribes participating in the uprising gradually increased. Despite all these negative developments on the Hejaz front, the Medina region and the railway line extension to its north have survived until the end of the war.

In this paper, the developments of the Hejaz front in the First World War will be emphasized, based on military sources and archive documents. In this context, when the war started, the situation in the region and the measures taken by the Ottoman Empire against the possibility of a possible uprising will be explained and evaluated. The paper will be useful in analyzing correctly how the Hejaz front was lost in the First World War.

Key Words: Hejaz Front, Arab Revolt, Şerif Hüseyin, Fahrettin Pasha, Medina Defense.

النفس والشيطان في ضوء القرآن والسنة

Kur'an ve Sünnet Işığında Şeytan ve Nefis

Satan and Nafs in the Qur'an and Sunnah

ASMAA YOUNIS

Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslâm Bilimleri Bölümü,
Tefsir Anabilim Dalı

Assist. Prof., Atatürk University Faculty of Theology, Origins Interpretation and Qur'anic
Sciences Department.

0000-0002-2005-372x

ÖZ:

Şeytan gözümüzden uzaktır; o bizi görür, biz ise onu görmeyiz onun nerede olduğundan haberimiz olmadan kulaklarımıza fısıldaşır ve bize vesvese yapar. Bunun içinde cevap bulamadığımız " şeytan kimdir ? " sorusu hep zihnimizde kalıcıdır .

Yüce Allah , engin rahmetiyle şeytanın kim olduğunu , insanla olan düşmanlığını ve insanların onunla yaptıkları mücadelenin kefiyetini bizlere öğretmiştir . Bununla beraber bu konuda " şeytan Allah'a karşı geldiğinde ona kim vesvese yaptı ? Âdem (a.s)'e secde etmeyi reddettiğinde bir şeytan yoktu ; öyleyse ona kim vesvese yaptı? Şeytan Allah'a karşı günah işlediğinde onun şeytanı kimdi ? İnsanın gerçek şeytanı kimdir? " sorusu aklında kalır . Bunun cevabı ise nefistir.

Nefis , İblis' e vesvese yapmış ve onu kendisine itaatkar kılmıştır. Böylece nefis, İblis' i en aşağı mertebeye indirmiştir . Nefis , İblis'in , Allah 'ın rahmetinden uzak kalmasının kanadının kırılmasının ve Allah'a yakın meleklerden iken cennetten çıkarılmasının sebebi olmuştur.

Öte yandan nefis, halden hale değişen mertebeleri vardır. Bunun içindir ki , Kur'an-ı Kerim , nefsin mertebelerini şöyle zikreder;

1.Nefs-i Levvâme : Bu mertebedeki nefis , iyiliği severek yapar, kötülüğü ise istemediği halde işler . Bu nefis hayır ile şer arasında bir mücadele yaşar .

2.Nefs-i Emmâre : Bu mertebedeki nefis, kötülüğü seven ve kötülüğe meyilli olan nefistir . Bu nefis bazen ebedi hüsrarla karşı karşıya kalabilmektedir.

3.Nefs-i Mutmainne : Bu mertebedeki nefis, kanaat ederek yaratıcısına teslim olan ve ancak iyi gördüğü ameli işler. Bu nefis vera ve ihlase sahiptir ve dünya lezzetlerinden sıyrılıp yücelen, kalıcı hayat olan ahiret için çaba gösteren nefistir.

4.Nefs-i Mardiyye ; Bu mertebedeki nefis, kendisine verilenden razı olan ve Allah'ın da razı olduğu nefistir. Bu nefsin mutmain olması , takdir ettiği ve hükmettiğine rıza göstermesini gerektirir. Bunun için bu nefsi hiçbir şey onu hak yoldan çeviremez . Kul , Rabbinden razı olursa , Rabbi de ondan razı olur , zira Rabbi gücendiren şey , kişinin kulluk dairesinden çıkmasıdır. Bunun için kul kulluğunu bilirse, Allah'ın rızasını hak eder.

5.Nefs-i Zekiyye ; Bu mertebedeki nefis, cihada mahal olan nefis türüdür.

Buna göre nefis bedeninin her türlü ihtiyaçlarını karşılarsa , adi ve dünyevi yani " emmare " olur ve bu nefis , nefis mertebelerinin en aşağısıdır.

Eğer nefis, ruhun ihtiyaçlarını karşılarsa , " melekût i" , (mutmainne veya mardiyye) olur. Bu nefis ise yüce mertebeye sahip olan nefistir .

Kur'an'da " nefis" kelimesi 295 , " şeytan" kelimesi 88 , "İblis" kelimesi ise 11 yerde geçer . Dikkat edilirse " nefis " kelimesi , Kur'an'da " şeytan " ve " İblis" kelimelerinden daha fazla zikredilmiştir. Bu da taşıdığı mana itibari ile nefsin ne denli tehlikeli olduğunun delilidir .

Kur'an-ı Kerim , " nefis" kavramı için önemli anlamlarını, insana yaptığı etki ve nefis vesvesenin şeytanın vesvesesinden daha çok tehlikeli olduğunu beyan etmiştir . Nitekim şeytanın tuzağı nefsin tuzağına göre daha zayıftır. Bu da, bütün kötülüklerini şeytanın vesvesesine bağlayanlar için cevaptır . Dolayısıyla her günah şeytan kaynaklı değildir. Ancak nefis, kişiye vesvese yapar ve çoğu günahlara onu sürükler . Bunun için insan , şeytandan ziyade nefisine karşı ihtiyatlı olmalıdır .

Kur'an-ı Kerim, lafız ve manaya delaleti bakımından " İblis " ile " şeytan " kelimelerinin manaları arasında ayırım yapmıştır.

Şöyle ki ; Kur'an, " şeytan " kavramını şeytanların elebaşı anlamında kullanılmış ki bu da İblisin kendisidir . Kur'an'da " şeytan" kavramı birçok ayette geçmekte olup ve bununla " İblis" kastedilmiştir. Burada ise " şeytan " kavramı ile şeytanların reisi diye kastedilmektedir . Bunun için " İblis" kelimesinin manasından farklı olabilmektedir . Diğer yandan ise Kur'an nassına göre " İblis" ile " şeytan" kavramları aynı manaya da gelebilmektedir. Bazı alimler de " İblis" kelimesini " şeytan " kelimesinin eş anlamlısı olarak kabul etmiştir.

Şüphesiz ki Kur'an-ı Kerim, Şeytan'ın bu nefse müdahalesine karşı dikkatli olmamız hususunda bizleri uyarmıştır . Şeytanın bu müdahalelerinde iki önemli nitelik vardır :

- Kibir:Bu nitelik şeytanların babası olan İblis'in özelliğidir. Nitekim İblis , öncesinde zahit ve abid olan ve çok ibadet etmesi sebebiyle " Meleklerin Tavusu" diye adlandırılan bir mahlûk idi. Bu sebepten dolayı da içine kibir duygusu girdi ve bunun için Âdem'e secde etme emrini reddetti. Bu nitelik Kur'an'da Âdem ile Havva'nın düştükleri hatanın anlatıldığı yerde önümüze çıkar . İşte bu nitelik, İblis'in Âdem'e müdahale ettiği yöntemlerdendir.

- Dünya Sevgisi:Bu nitelik Kur'an-ı Kerim'in Âdem ile Havva'nın düştükleri hatanın

anlatıldığı yerde önümüze çıkar. Bu nitelik Şeytan'ın , Âdem ve eşi Havva'ya vesvese yapmak için kullandığı yöntemdir.

Buna göre dünya hayatında ebedi olarak yaşamayı arzu eden kimse, dünya sevgisini kazanır . Bunun için bu yöntemle şeytan , Âdem'in kalbine girerek vesvese yaptı ve ona kalıcılığı sevdirdikten sonra vesvese yaparak mülk edinme, dünyada makam-mevki sahibi olma arzusunu yerleştirdi .

Kur'an-ı Kerim, vesveseden kurtulmamız için bizlere yol gösterip ilaç vermiştir. Bu vesvese ister şeytandan ister nefisten olsun fark yoktur. Kur'an-ı Kerim' aynı zamanda Kabil'in Habil'i öldürme kıssası gibi bu konuda birçok kısa örneğini bizlere sunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şeytan, İblise, Şeytanın nefse temasları, nefsin mertebesidir, En-nefsü'l- emmâre bi's-sû, En-nefsü'l-mutmeinne, Vesvesenin ilacı.

النفس والشيطان في ضوء القرآن والسنة

الخلاصة

إنَّ الشَّيْطَانَ غَيْبٌ عَنَّا، يَرَانَا وَلَا نَرَاهُ، يَهْمَسُ فِي آذَانِنَا وَيُوسِسُ لَنَا دُونَ أَنْ نَعْرِفَ أَيْنَ هُوَ؟ وَمَاذَا يَفْعَلُ؟ وَلِذَلِكَ يَبْقَى السُّؤَالُ، مَنْ هُوَ الشَّيْطَانُ؟ سؤَالٌ طَالَمَا دَارَ فِي عُقُولِنَا دُونَ أَنْ نَجِدَ لَهُ جَوَابًا.

إنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ وَتَعَالَى - رَحْمَةٌ مِنْهُ بَعْقُولِنَا - أَعْلَمْنَا مَنْ هُوَ الشَّيْطَانُ؟، وَمَا هِيَ قِصَّةُ عِدَاوَتِهِ لِلْإِنْسَانِ؟ وَكَيْفَ نَشَأَتْ؟ وَكَيْفَ نَوَاجِهُهُ وَنَتَغَلَّبُ عَلَيْهِ؟، لَكِنْ يَبْقَى السُّؤَالُ الْأَهْمُ فِي مَوْضُوعِ هَذَا الْبَحْثِ ، مَنْ الَّذِي وَسَّوسَ لِلشَّيْطَانِ عِنْدَمَا عَصَى اللَّهَ؟ فَحِينَ رَفَضَ إِبْلِيسَ السُّجُودَ لِأَدَمَ لَمْ يَكُنْ هُنَاكَ شَيْطَانٌ فَمَنْ وَسَّوسَ لَهُ؟ وَأَيْضًا الشَّيْطَانُ عِنْدَمَا عَصَى اللَّهَ مَنْ كَانَ شَيْطَانَهُ؟ وَمَنْ هُوَ الشَّيْطَانُ الْحَقِيقِيُّ لِلْإِنْسَانِ؟ إِنَّهَا النَّفْسُ.

النفس” هي التي وسوست لإبليس، وجعلته يصغى لها ويطيعها، فأنزله إلى أسفل السافلين، وكانت السبب لطرده من رحمة الله، وكسر جناحه، وإخراجه من الجنة بعد أن كان ملكاً مقرباً ذو مكانة مرموقة عند الله عز وجل.

إنَّ كَلِمَةَ النَّفْسِ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ جَاءَتْ تَحْمِلُ مَعَانِي مَخْتَلِفَةً وَمَتَعَدَّةً ، فَالنَّفْسُ الْإِنْسَانِيَّةُ بِالْمَعْنَى الْقُرْآنِيَّ تَحْمِلُ قُوَى الْخَيْرِ وَالشَّرِّ، لَكِنَّ الْإِنْسَانَ إِلَى الْخَيْرِ أَمِيلٌ، فَيُمْكِنُ أَنْ يَتَّبِعَ الْإِنْسَانُ الْخَيْرَ وَالْحَقَّ وَالرُّشْدَ، كَمَا يُمْكِنُ أَنْ يَقَعَ فِي الْبَاطِلِ، وَالْغَوَايَةِ، وَالْإِفْسَادِ.

كما جاءت النفس على مراتب متنوعة، تخضع للتغيير والتبديل من حالة الى حالة ، فالقرآن الكريم ذكر مراتب النفس على حالات متنوعة وهي كالآتي : النفس اللوامة : وهي نفس تفعل الخير وتحبه وتعمل المعصية وتكرهها، نفس تعيش في داخلها صراعاً بين الخير والشر ، والنفس الأمانة بالسوء: حيث تميل هذه النفس إلى السوء وحب العصيان، والغفلة عن الطاعة والعبادة، وربما تنمادى هذه النفس حتى تقع في الخسران الأبدي، والنفس المطمئنة: وهي نفس راضية استسلمت لخالقها برضا وقناعة، لا تفعل إلا ما تبين لها صلاحه، نفس تحقق لها الورع والإخلاص، وسمت عن الدنيا وشهواتها، واشتغلت عنها بعمارة الآخرة الباقية الخالدة المحددة، والنفس المرضية: هي النفس التي رضيت بما أوتيت، ورضي الله عنها؛ لأنها رضيت بأمره، وهذه النفس المتكاملة الراضية من ربها رضى الرب منها ، واطمئنتها إلى ربها يستلزم رضاها بما قدر وقضى تكويناً أو حكم به تشريعاً ، فلا تسخطها سائحة ولا تزيغها معصية ، وإذا رضى العبد من ربه ، رضى الرب منه ، إذ لا يسخطه تعالى إلا خروج العبد من زي العبودية ، فإذا لزم طريق العبودية استوجب ذلك رضى ربه ، والنفس الزكية: وهي النفس المحورية والتي تخوض جهاد النفس.

فالنفس كلما أطاعت حاجات “الجسد” أصبحت نفس دنية دنوية (أمانة بالسوء) وهي أدنى مراتب النفس. وكلما أطاعت حاجات “الروح” أصبحت ملكوتية (النفس المطمئنة أو المرضية) وهي أعلى مراتب النفس.

وقد ورد ذكر كلمة النفس في القرآن الكريم في (295) آية، بينما ورد ذكر كلمة الشيطان (88) آية ، أما ذكر إبليس في القرآن جاء في (11) آية ، ونلاحظ أن ذكر النفس جاء أكثر من ذكر الشيطان وإبليس ، مما يدل على خطورة النفس بكل ما تحمله من معاني، وقد بين القرآن الكريم المعاني المهمة لكلمة النفس، ومدى تأثيرها على الانسان، و أن وسوسة النفس أخطر بكثير من وسوسة الشيطان ، فالشيطان كيده ضعيف مقارنة بالنفس، وفي هذا جواب على كل من يُعَلِّق معصيته على شماعة الشيطان ، فليس كل معصية أو ذنب هي من فعل الشيطان ، وإنما نفس الانسان هي من توسوسه وتجره الى أغلب المعاصي والذنوب، فليحذر الانسان من نفسه أكثر من شيطانه.

لقد فرّق القرآن الكريم بين معنى إبليس والشيطان من حيث دلالة اللفظ والمعنى، فاستعمل مفردة " الشيطان " في زعيم الشياطين و هو " إبليس " ، وقد أتى ذكر الشيطان في القرآن الكريم في آيات عديدة وأراد به إبليس ، فإبليس يعتبر رئيس الشياطين وكبيرهم، لذلك إن كلمة إبليس قد تكون مختلفة عن معنى كلمة الشيطان، وقد يراد بها نفس المعنى حسب النص القرآني، وقد اعتبر بعض العلماء كلمة إبليس من نظائر لفظة الشيطان.

إن القرآن الكريم حذرنا من مداخل الشيطان على هذه النفس ، ومن هذه المداخل صفتان مهمتان ، صفة الكبر: وهي تلك الصفة التي أتى منها إبليس أبو الشياطين ، فقد كان عابداً زاهداً ، بلغ به الحد في الطاعة والعبادة و سُمي طاووس الملائكة ، ومن هذه النقطة بالذات دخل إلى نفسه العجب بنفسه والتكبر على غيره، ورفض السجود لآدم، والصفة الثانية : حب الخلود ، وهذه الصفة التي يبرزها القرآن في معرض حديثه عما أزلّ به إبليس آدم وزوجه ، فهي إذاً إحدى المداخل الذين دخل منهما إبليس على آدم –عليه السلام – وزوجه، فمن أحب الخلود في هذه الأرض ، ورغب عن هجرها ، وأورث في قلبه حبها ، وحب التملك فيها ، والترقي في مراتب ملكها ، ولذا جاءت الصفة الثانية التي نفذ الشيطان من خلالها إلى قلب آدم – ذلك الذي كان يجهل من تلك المكائد والوساوس الكثير – فبعد أن حبه في الخلود دفع بوساوسه من خلال حب التملك، والعلو في دنياه أحب الإنسان البقاء.

وقد أعطانا القرآن الكريم طرقاً وعلاجاً للتخلص من الوسوسة، سواء كانت من النفس أو الشيطان ، وبين لنا نماذج وقصص كثيرة في القرآن مثل قصة قتل قابيل أخاه هابيل عندما وسوست له نفسه بقتل أخيه وكيف ندم ندماً شديداً بعد ذلك، لذلك على المسلم أن يحرص كل الحرص على نفسه من اتباع الهوى ، وأن يتجنب أي طريق للوسوسة، ويجاهد نفسه بالتقوى والاستعداد ليوم الحساب ، حتى يحافظ على نفسه بطاعة الله والفوز برضاه في الدنيا والآخرة.

الكلمات المفتاحية : الشيطان، إبليس، مداخل الشيطان إلى النفس، مراتب النفس، النفس الأمارة بالسوء، النفس المطمئنة، علاج الوسوسة.

KONYA
12 - 13 ARALIK 2020

SANAT BAĞLAMINDA MİTOLOJİ VE FELSEFE İLİŞKİSİ**Dr. Suat Soner ERENÖZLÜ**

suatsonererenozlu@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7789-7675>**ÖZET**

Mitoloji, felsefe ve sanat diyalektik olarak birbirlerine sıkıca bağlıdır. Batı medeniyetinin kökleri bu üç kavramın üzerinde temellenmektedir. Mitoslar bir geleneği yansıtırken, felsefe bu geleneği logosla birlikte cogitoya dönüştürmüştür. Mitoloji geleneğinin felsefeye olan bu dönüşümü, daha doğrusu devinimi; neden, süreç ve sonuç olarak sanatla birliktelik içindedir. Dolayısıyla bu kavramlar birbirinin hem nedeni hem de sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

Sanatın mitolojiyle ilişkisi üç ilke üzerinde temellenmektedir. Bunlardan ilki mitosların sanat olarak kabul edilmesi, ikincisi sanatların köklerinin mitoslara dayanması, üçüncüsü ise sanatların mitoslardan esinlenmesidir. Bu üç ilke mitolojinin geleneklerinin felsefeye bağlanmasının olanaklarını da gözler önüne sermektedir. Mitosların sanat olarak kabul edilmesi felsefenin aracılığıyla mümkün olmaktadır ki, bu da sanatın bir felsefesiyle mümkün gözükmemektedir. Sanat, felsefe gözlüğünü takarak optik bir uzamdan çıkıp idealara ulaşmış, bu sayede de mitosların evrenini kendi evreniyle birleştirmiştir. Buna bağlı olarak felsefe de, mitosları ancak sanatın penceresinden bakarak kavrayabilmektedir. Aksi takdirde mitoslar tarihsel bir anlatı niteliğine bürünerek tarih başlığı altında anılmak mecburiyetinde kalacaklardır. Oysaki mitosların hayal gücünün bir ürünü olarak ortaya çıkması, sanatın en önemli ilkesi olan hayal gücünün kendini gösterdiği ilk örneklerdir. Dolayısıyla mitosların sanat kaygısı olmadan ortaya çıktıkları kabul edilirken, sanatın da ilk örnekleri oldukları göz ardı edilmemelidir.

Sanat bağlamında mitoloji ve felsefeyi ele almak, ne mitolojiyi ne de felsefeyi kendi bağlamından kopartmak anlamına gelmektedir. Tam da bu noktada sanatı bağlayıcı ve bütünleyici bir unsur olarak görmek kaçınılmazdır. Dolayısıyla insanlık tarihinin düşünsel evreninin temel ilkeleri olarak mitoloji, felsefe ve sanat bu evrenin aynı zamanda kurucu ilkeleridir.

Anahtar Kelimeler : Mitoloji, Felsefe, Sanat, Mitos, Logos, Sanat Felsefesi, Müzik Felsefesi

PLATON'UN SANATA KARŞI OLUMSUZ TUTUMUNUN MİTOLOJİK KÖKLERİ**Dr. Suat Soner ERENÖZLÜ**

suatsonererenozlu@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7789-7675>**ÖZET**

Platon, sanata karşı yargılayıcı bir tutumla yaklaşmıştır. Platon'un bu tutumu genel olarak politikaya olan ilgisi ile açıklanabilir. Çünkü Platon'a göre ideal bir devlette müzik, düzeni (harmony) bozabilecek bir tehdittir. Sanata karşı olan bu düşüncelerin temelinde, mitoslardan izler bulmak mümkündür. Platon, Homeros'u taklitle uğraşmak (mimesis) ve sanı (doxa) dünyasına hapsolarak hakiki bilgidен (episteme) uzaklaşmakla suçlar. Bundan dolayı da ideal bir devlette mitosların yerinin olmadığını düşünür. Dolayısıyla Platon'da sanat ve felsefe arasında meydana gelen çatışma, aslında ozanların babası olarak kabul edilen Homeros'la girdiği bir çatışmanın yansımasıdır.

Platon, sanata karşı olan bu olumsuz tutumunu, Homeros ve onun gibi ozanların gerçeklikten kopuk olmalarına dayandırırken, bunun aksine olarak mitoslarda sanatın yeri Platon'un görüşüne çok yakın ve onu destekler niteliktedir. Platon'un öncülleri sayılabilecek olan bu yaklaşımlar, çok büyük bir oranda müzisyen örnekleriyle verilmektedir. Büyülü ezgileriyle *Sirenler*, Dionysos'a şarkılarıyla eşlik eden *Satirler*, yeryüzündeki ozanların ve çalgıcıların esin kaynağı olan *Musalar* müzikle alakalı önemli mitolojik karakterlerdir. Bu ve buna benzer müzisyen örneklerinin yer aldığı mitolojik hikayeler, Platon'u destekler bir şekilde felaketlerle sonuçlanmaktadır. Odeysus'un eve dönüş macerasında Sirenlerin şarkıları, başlarına türlü felaketler getirmiştir. Başka bir örnekte, Thamyris, Muslarla girdiği müzik yarışmasında yeteneklerini ve görme duyusunu kaybetmiştir. Bir müzisyen olan Marsyas ise, müzisyenliği üzerine girdiği bir iddianın sonucu olarak canlı canlı derisi yüzülmüştür.

Bütün bunlar göz önüne alındığında, Platon'un sanata ve müziğe karşı olan tepkisi, mitoslarda müziğin varlık gösterme şeklinin doğasına uygun gözükmektedir. Dolayısıyla Platon'un sanat ve müzik adına getirdiği sansürlerin nedenini, mitosların üzerinde bıraktığı derin etki ile açıklanmak mümkündür.

Anahtar Kelimeler : Mitoloji, Felsefe, Sanat, Platon, Müzik, Mitos

“MELEK MANSOUR” DİĞER ADIYLA SELÇUKLU MELİKİ RÜKNEDDİN KILIÇ ARSLAN’IN TAHT MÜCADELESİ

Dr. Melek GÖKSU ERDEĞER

MEB Tarih Öğretmeni

goksu1308@gmail.com, orcid.org/0000-0002-1524-6201

ÖZET

Bizanslı tarihçi Pachymeres’in eserinde “Melek Masour” olarak bahsettiği Selçuklu şehzadesi, II. İzzeddin Keykavus’un oğlu Rükneddin Kılıç Arslan’dır. Rükneddin Kılıç Arslan 1280’de babası II. İzzeddin Keykavus’un Kırım’da ölümünden sonra Karadeniz’i geçerek Kastamonu’ya geldi. Bölgedeki Türk emirleri ile mücadeleye girişti. Rükneddin Kılıç Arslan ilk başlarda Türkmenleri itaat altına alsa da “Amourios” yani Muzaffereddin Yavlak Arslan ve Moğol askerleri karşısında tutunamadı. Karısı ve maiyeti ile birlikte kaçarak Karadeniz Ereğli’sine geçti. Bir süre burada yaşayıp oradan da İstanbul’a gitti. Amacı Bizans imparatoru ile ittifak kurmaktı. Ama imparatoru İstanbul’da bulamadı (1291). II. Andronikos, İzmir yakınlarında Nif’te idi. İmparator, Rükneddin Kılıç Arslan’ın Nif’e gelmesini istedi. Ailesini İstanbul’da bırakan Rükneddin Kılıç Arslan, imparatorun bir adamıyla Nif’e gitmeye karar verdi. Daha yarı yolda, Edremit’te iken fikrini değiştirip kardeşi II. Gıyaseddin Mesud’un yanına gitti Akşehir’de kendisine ikta tahsis edildi (1291). Rükneddin Kılıç Arslan kendi mülkiyetine bırakılan bu bölgeden memnun kalmayıp, Kastamonu bölgesine gitti (1292). Bu bölgeye geri dönünce Rükneddin Kılıç Arslan kendisine güçlü bir müttefik buldu. 12 yıl önce II. Gıyaseddin Mesud’a büyük destek verip onu Selçuklu tahtına oturtan Kastamonu emiri Çobanoğlu Muzaffereddin Yavlak Arslan ve Türkmenlerle ittifak yapıp saltanat mücadelesine girişti (h. 691/m. 1292). Rükneddin Kılıç Arslan ve Türkmenler bölgeye tamamen hâkim olurken, üzerlerine gelen Selçuklu-Moğol ordusunu ilk çarpışmada bozguna uğrattılar. Ancak geri dönüşte Moğolların pusu kurmasıyla dağıldılar ve Muzaffereddin Yavlak Arslan teslim oldu. Rükneddin Kılıç Arslan ise kaçıp Kastamonu bölgesinde hâkimiyet kurmaya çalıştı. II. Gıyaseddin Mesud tarafından katledilen Muzaffereddin Yavlak Arslan’ın oğlu Ali Bey ile Rükneddin Kılıç Arslan bölgenin hâkimiyeti hususunda ters düştüler. Ali Bey emri altındaki Türkmenlerle Rükneddin Kılıç Arslan’ın elinde olan toprakları yağmaladı. Rükneddin Kılıç Arslan ve Umuroğlu Ali Bey bir çatışmada karşı karşıya kaldılar. Teke tek mücadelede Umuroğlu Ali Bey atından düşen Rükneddin Kılıç Arslan’ı kılıcıyla öldürdü (1295). Umuroğlu Ali Bey, Melek Masour’u (Rükneddin Kılıç Arslan’ı) öldürdükten sonra beylik makamında yükselerek, Türkmenler arasında itibarını artırdı.

II. İzzeddin Keykavus, Melek Masour, Rükneddin Kılıç Arslan, Muzaffereddin Yavlak Arslan, Umuroğlu Ali Bey

SELÇUKLU SOYUNDAN BİR HRİSTİYAN MELİK, MELİK KONSTANTİN**Dr. Melek GÖKSU ERDEĞER**

MEB Tarih Öğretmeni

goksu1308@gmail.com, orcid.org/0000-0002-1524-6201**ÖZET**

Türkiye Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykavus kardeşi IV. Kılınç Arslan'a karşı giriştiği mücadeleyi kaybedince önce Bizans'a daha sonra da Kırım'a sığındı. II. İzzeddin Keykavus, Bizans topraklarından ayrılırken ailesinin yarısını İstanbul'da bıraktı. Melik Konstantin, II. İzzeddin Keykavus'un İstanbul'da kalan iki oğlundan biriydi. Bizans imparatoru VIII. Manuel Palaiologos tarafından İstanbul'da kalan bu aile üyeleri Veria'ya (Venoria/Berroia/Karaferiya-Yunanistan'da) gönderildi. Orada kendilerine arazi tahsis edildi. Soy olarak asil olan iki küçük melik bölgenin varisi oldular. Bu sırada her ikisi de Müslüman idi. Bu çocuklar biraz büyüyünce iki erkek kardeşten biri Veria'da kalırken, Melik Konstantin İstanbul'a alındı. Vaftiz edilerek Hristiyan oldu ve bir kiliseye dini eğitim için verilip keşiş yapıldı. Melik Konstantin ve onun soyundan gelenler Bizans içinde soylu ve ünlü bir aile olarak "Melik/Melikes/Melek" tanındı. Melik Konstantin "sebastokrator ve caesar" unvanlarını kullandı. Melik Konstantin, II. Andronikos adına önce Pegai (Biga) daha sonra da Veria valisi oldu. Kendisine tahsis edilen Pronia/ikta sayesinde iyi bir yaşam sürdü. II. Andronikos'a, Melik Konstantin'i Selçuklu sultanı ilan etmesi teklif edilse de, imparator onu Pegai'a (Biga) vali olarak atadı (1305-1306). Melik Konstantin yeğeni olan Rükneddin Kılıç Arslan'ın kızı ile birlikte Balıkesir'e gönderildi. II. Andronikos bu kızın bölgedeki Bizans'ın paralı askerî birliklerinin komutanı Melik İshak ile evlenmesini istedi. Melik Konstantin, Bizans idaresinde başarılı bir yönetici olarak hizmet etti. 1280'lerden 1306'lere kadar Bizans'ın çeşitli şehirlerinde vali olarak görev yaptı. 1306'dan sonra ise Batı Anadolu'dan Bizans ordusuna bağlı Türkopol birliklerinin başında Trakya'ya geçti. İki yıl sonra 1000 atlı asker ve 500 yaya ile birlikte Sırp kralı Stephan Milutin'in (1282-1321) hizmetine girdi (1309). Ancak kötü şöhretli Sırp kralı tedbir amaçlı Melik Konstantin'in bütün atlarına ve silahlarına el koydu. Bu tarihten sonra Melik Konstantin'den haber alınamadı. Osmanlı padişahı Yıldırım Bayezid'a (1389-1402) Balkan fetihleri sırasında Veria şehrinin anahtarını takdim eden Michail Lizikos, Melik Konstantin'in torunuydu. Michail Lizikos bir süre Osmanlı'ya hizmet etti. Kuzeni ile beraber Anadolu'da Malatya ve Erzincan fetihlerine katıldı. Daha sonra Osmanlı padişahı Yıldırım Bayezid'den izin alıp Veria'ya geri döndü.

Bizans, II. İzzeddin Keykavus, Melik Konstantin, Venoria

FELSEFİ ANTROPOLOJİ BAĞLAMINDA EĞİTİM**Dr. Ahmet ALKAYIŞ**

Bingöl Üniversitesi

0000-0002-1523-9554

ÖZET

Eğitim insanlık tarihiyle birlikte var olan, gelişen ve değişim gösteren başat konulardan biridir. İnsanın varoluşundan beri eğitim üzerinde birtakım çalışmalar yapılmıştır. Felsefi antropoloji bağlamında eğitim çalışmalarında insanı somut bir bütün olarak ele almak gerekir. Eğitime ve eğitilebilme insanın en temel fenomenlerinden birisidir. İnsan, eğitim sayesinde varlığını sürdürerek tarihsel bir süreçte kendine yer edinir. İnsan; yaşadığı tarihsel zaman içinde hedef belirleyen ve geleceğini tasarlayandır. Bu nedenle insan, bütün bunları reel zaman içinde gerçekleştiren ve eleştiren bir varlıktır. Biyopsişik varlık yapısı bakımından insan her şeyi merak ediyor. Merak duygusu, insanın fitratında vardır. Her şeyi bilmek ve öğrenmek ister. Durmak ve bitmek bilmeyen bir faaliyet içinde olan insan, bilinmeyene katlanamıyor. *“İnsan var olan ile yetinmiyor. Yetinmeyiş, var olana ‘hayır’ deyiş ve ‘hayır’ deyişle, sonunda nereye götürürse götürsün, verilmiş ve hazır olanın ötesine geçiş, zorunlu nedenlere bağlanamıyor. Bu zorunsuzluğun olumlu anlatımı, tek kelimeyle, özgürlüktür.”*¹ Diğer canlılardan farklı olarak iyi ve kötünün bilincine sahip olması bakımından iyiye ve kötüye ait bilgi ve yetenekleri kendinde barındıran insan, mutluluğunun ya da mutsuzluğunun kendisine bırakılması açısından sorumluluk ve yükümlülük sahibidir. İnsana düşen görev ise bu yetilerini eğitim yoluyla sürekli geliştirmesidir.

Eğitim, insanları belli amaçlara göre yetiştirme gayesidir. Eğitimin temelinde insanın kendisini daha iyi eğitmek ve çağın koşullarına göre profesyonel bir sistemle geleceğe hazırlayabilmesi yatmaktadır. Çünkü eğitim; yetiştirme, disiplin ve kültürü içeren öğretimden oluşan faaliyetlerin tamamıdır. Belli bir amaçla başlayan eğitim gayesi bilgi edinme, öğretme etkinliğiyle devam eder, değerlendirmeye sona erer. Genel bir tanımlamayla eğitim, insanın mükemmelleştirilmesidir. Immanuel Kant’ın (1724-1804) dile getirdiği gibi insan kendi kendisini yetiştirmesi bakımından eşsiz bir donanıma sahiptir. *“İnsan ancak eğitim sayesinde*

¹ Nutku, Uluğ, (2005), *Felsefe ve Güncellik*, İstanbul: Bulut Yayıncılık. s. 54.

insan olur. İnsanda önceden mevcut olmayan bu niteliği eğitim gerçekleştirir; çünkü insanın doğal yeteneklerinin gelişmesi kendiliğinden olup bitmez; doğa insana hazır yetenekler vermemiştir. Doğa insanı, sahip olduğu yeteneklerin, olanakların çekirdekleriyle donatmış, onları geliştirmeyi de kendisine bırakmıştır.”² Eğitim sayesinde insan yeteneklerini geliştirir.

Kısaca belirtmek gerekirse Kant, eğitimin ne kadar önemli olduğunu gözler önüne serip, insanın sürekli kendini bir adım daha ileriye götürdüğünü göstermektedir. Bu bağlamda eğitim; insan varlığının amacına ulaşacak şekilde insanı geliştirmeli, yargı gücünü doğru kullanmasına yer vermelidir. Ancak eğitim sayesinde insan doğal yeteneklerini, değerlerini geliştirerek sonraki neslini de eğitir. İnsan, değerleri olan ve bu değerleri doğrultusunda yaşamını sürdüren biricik varlıktır. İnsanın, yapıp etmelerinde ilkeli ve tutarlı davranmasının temel dayanağı, onun bir değerler dünyasına sahip olmasıdır. Çünkü değerler; insanın yapıp ettiklerini, istemelerini düzenler; bu, insanın yapıp ettikleri dışında kalan bir özelliği değildir. İnsan dışındaki diğer varlıklar için de böyle bir durum söz konusu değildir, olaylar ve durumlar insan değerlendirmelerinin bir çıkarımıdır.

Anahtar Kelimeler: Antropoloji, felsefe, eğitim, insan.

² Nutku, Uluğ, (1998), *İnsan Felsefesi Çalışmaları*, İstanbul: Bulut Yayıncılık. s. 152.

BİYOPSİŞİK BİR VARLIK OLARAK İNSAN BAŞARISI**Dr. Ahmet ALKAYIŞ**

Bingöl Üniversitesi

ahmet.alkayis@gmail.com – 0000-0002-1523-9554

ÖZET

İnsan, biyopsişik bir özelliğe sahip olduğu için felsefe ve eğitim yaşamında önemli bir yere sahiptir. Çünkü insan eğitilebilen ve kendisine biçim verilebilendir. Burada söz konusu olan ve eğitilebilen insandır. Doğuştan insanın öğrenme ve bilme isteği onu doğaya açmıştır; o, nesnelere karşı gözünü kapatamaz. İnsan eğitim olanağıyla eğilip bükülebilen ve biçim kazanabilendir. Ancak verilen öğretim, öğrenen tarafından alınabiliyorsa o zaman eğitim gerçekleşmiş olacaktır. İnsana form kazandıran olanak eğitimidir. Felsefi antropolojinin bütüncül bakışına göre “*eğitimin doğumdan başlayarak ölümüne kadar geçen süre içinde insana bir form kazandırabilme, insanı, yaşamı ve toplum içindeki yerini, anlamını değerlendirebilmesi, geçmiş-şimdi-gelecek arasındaki birlikteliği, bütünlüğü tarih bilinci ile yeniden kurması ve insan eylemlerinin, başarılarının bir bütünü, bir sentezi olduğunu*”¹ söylenmektedir.

Eğitim-öğretimin temel başarısı hem içinde bulunan çağa hem de gelecek çağlara modern çalışmalarla ulaşılır. “*Grek kültürünün ‘kendini bil’ ilkesi, ahlaki öğüdün ‘haddini bil’ ilkesinden başkaydı ve Avrupalının kendini yenilemesinin eğitimde çıkış noktasıydı. Kendisini karşısına alarak incelemeye başlıyor; bitmez tükenmez sorular soruyor. Bireyoluş atılımıyla genelin, insan biliminin yolunu açıyor. Sokrates’in halk arasında başlattığı, düşünceyi açıkça söyleme, sabırla dinleme ve sorunları deşerek tartışma özgürlüğü, benimseme-geliştirme pedagojisinin ilk büyük örneğiydi.*”² Eğitimin var olanla olması gerekeni birleştiren bir bağının olması son derece önemlidir. Oluşturulan bu bağın gelecek kuşakları şimdiden hazırlaması eğitim kurumunun başlıca sorumlulukları arasındadır.

O hâlde çağdaş bir eğitim modeli için bireyler; ilköğretimden başlayarak bedensel, zihinsel ve sosyal yetenekler çerçevesinde bir bütün olarak geliştirilmelidir. Bireyin sosyal, sportif, sanatsal ve yaratıcı yönleri dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla onun farklı yönleri göz

¹ Anđ, Tüten, (2006), *Felsefe, Eğitim, Tarih ve İnsan Üzerine Düşünceler*, İstanbul: Toroslu Kitaplığı. s. 70.

² Nutku, Uluğ, (1998), *İnsan Felsefesi Çalışmaları*, İstanbul: Bulut Yayıncılık. s. 157-158.

önüne alınarak, bu yönler ön plana çıkarılmalıdır. Çünkü eğitim kurumları bireye bilgi vermesi konusunda önemli bir yere sahiptir.

Bu bağlamda öğretim planları ve programları bu bağlamda yapılmalıdır. Kişi, araştırmacı ve eleştirel bir yaklaşımla eğitilmelidir. *“Eğitimde eleştiri yeteneğinin geliştirilmesinin önemi büyüktür. Bilgiye eleştirel katkı, kavramlara taze içerikler kazandırmak, başarı için bir olması gerektir. Her ulusal eğitimin olanla olması gerekeni kaynaştıran bir ideal oluşturması, izlemesi ve uygulaması, kuşakların geleceğinin şimdide hazırlanması için başlıca sorumluluktur.”*³ Bütün bu tespitlerle birlikte çağdaş eğitimde şunu gözden kaçırmamak gerekir; niceliksel büyümeye niteliksel (kalite) büyüme de eşlik etmelidir. Bu niteliksel kalite konusunda ise Yükseköğretim Kuruluna, üniversitelere, Millî Eğitim Bakanlığı’na, sivil toplum kuruluşlarına ve kanaat önderlerine (filozoflara) büyük bir iş düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Biyopsişik, felsefe, çağdaş eğitim, insan başarıları.

³ Nutku, Uluğ, (1998), *İnsan Felsefesi Çalışmaları*, İstanbul: Bulut Yayıncılık. s. 155.

YEREL BASINDA KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİNİN İNCELENMESİ**Doç. Dr. Öğr. Üyesi Salih Tiryaki**

Selçuk Üniversitesi

– 0000000209663359

Şeyma Sarı

Selçuk Üniversitesi

- 0000000237863112

ÖZET

Gazeteler, kitle iletişim araçları arasında kitlelere aktarmış olduğu haberlerle bireyler üzerinde oldukça geniş bir etki alanına sahiptir. Yayın yapmakta olduğu bölge üzerinde etkileme gücüne büyük oranda sahip olan yerel gazeteler ise kitle iletişiminin bir diğer önemli noktasını oluşturmaktadır. Bireyler, aidiyet duygularından hareketle, kendi yaşadıkları bölgeye ait yerel gazetelere ekstra bir ilgi göstermektedirler. Tıpkı ulusal bazda yayın yapan gazetelerde de olduğu gibi yerel gazetelerde de haberleri sunuş biçimleriyle, bireyleri bilgilendirirken önemli bir sorumluluğu da üzerinde taşımaktadır. Bireylerin, çoğunlukla haberleri olduğu gibi kanıksaması durumu, gazetelerin haberleri objektif olarak ele alması, etik unsurlar ve toplumsal hassasiyetler doğrultusunda haber yazımlarının gerçekleştirilmesi ve fotoğraf kullanımı bu noktada büyük önem arz etmektedir. Özellikle Türkiye’de hâlihazırda var olan kadına yönelik şiddetin son dönemlerde medyada daha çok yer almasıyla birlikte gazetecilik yaparken hassasiyet gösterilmesi gereken unsurların sayısında da bir artış görülmektedir.

Kitle iletişim araçlarında kendine yer bulabilmiş kadına yönelik şiddet haberlerinde kullanılan dilin ise çoğunlukla cinsiyetçi ve eril bir dil olduğu görülmektedir. Basın tarafından bireylere aktarılan kadına yönelik şiddet içerikli haberlerde kadınlar büyük bir çoğunlukla “mağdur”, “kurban” ve “çaresiz” gibi sıfatlar kullanılarak konumlandırılmaktadır. Değişen dünya düzeni ile birlikte maddi kazancın ön plana çıkartıldığı bu sektörde, kadına yönelik şiddet haberleri kimi zaman sansasyonel bir biçimde verilerek tiraj kaygısı gözetilmektedir. Eril şiddete maruz kalan kadınların yaşam hikâyeleri ve özel hayatları hızlı bir şekilde öğrenilerek gazetelerde ya da gazetelerin internet sitelerinde yer almaktadır. İnternet sitelerinde, “tıklanma” arzusuyla söz konusu haberler tüm ayrıntılarıyla magazinleştirilerek verilmekte ve bireylerin merak duyguları hedef alınmaktadır.

Bu perspektiften hareketle, bu çalışmada Konya ilinde yayınlanan yerel gazetelerin internet sitelerinde bulunan kadına şiddet konulu haberler; içerik, sunum gibi özellikler söylem analizi yöntemi temel alınarak incelenmektedir. Bu bağlamda yerel gazetelerin kadına yönelik şiddeti nasıl haberleştirdikleri üzerinden bir çözümleme yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, yerel gazetelerin kadına şiddet konulu haberleri yaparken bölgelerindeki yerel, sosyal, toplumsal, kültürel ve ahlaki değerleri gözetenek ve cinsiyet ayrımı yaparak aktardığı saptanmıştır. Ayrıca yerel basında var olan tiraj kaygısının da içeriğin oluşturulmasında etkili olduğu sonucuna da varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerel basın, kadına yönelik şiddet, gazetecilik etiği.

ABSTRACT

Newspapers have a very wide impact on individuals with the news they convey to the masses among the mass media. Local newspapers, which have a great influence on the region they broadcast, constitute another important point of mass communication. Based on their sense of belonging, individuals show extra interest in local newspapers belonging to the region they live in. Just as in national newspapers, it also carries an important responsibility while informing individuals in the way they present the news in local newspapers. At this point, it is of great importance that individuals often get used to news as well as the fact that newspapers deal with the news objectively, the realization of news articles in line with ethical factors and social sensitivities, and the use of photographs. In particular, it is observed an increase in the number of journalism while showing the sensitivity with the necessary elements to get more media coverage in the last period of violence against women which already exist in Turkey.

It is seen that the language used in the news of violence against women, which has found a place in mass media, is mostly sexist and masculine. Women are mostly positioned using adjectives such as "victim" and "helpless" in the news about violence against women conveyed to individuals by the press. In this sector, where financial gain is brought to the fore with the changing world order, news of violence against women is sometimes given sensationally and circulation anxiety is observed. The life stories and private lives of women subjected to masculine violence are quickly learned and published in newspapers or on the websites of newspapers. On the websites, the news in question is presented in full detail in the tabloid form with the desire to be "clicked" and individuals' feelings of curiosity are targeted.

From this perspective, in this study, news on violence against women on the websites of local newspapers published in Konya; Features such as content and presentation are analyzed based on the discourse analysis method. In this context, an analysis has been made on how local newspapers report violence against women. As a result of the study, it was determined that

the local newspapers conveyed the news about violence against women by considering the local, social, social, cultural, and moral values in their regions and discriminating between genders. It was also concluded that circulation anxiety in the local press was also effective in the creation of the content.

Key Words: Local press, Violence against women, Journalistic ethics.

YEREL BASININ EKONOMİK SORUNLARI ÜZERİNE NİTEL BİR DEĞERLENDİRME**Doç. Dr. Öğr. Üyesi Salih Tiryaki**

Selçuk Üniversitesi

- 0000000209663359

Şeydanur Dünder

Selçuk Üniversitesi

- 0000000203957436

İbrahim Çiçekçi

Dünya Gazetesi

ÖZET

Yerel basın, ulusal bazda yayın yapan kuruluşlardan farklı olarak belirli bir coğrafi bölgede hizmet veren ve bölgeyi daha fazla ilgilendirecek konuları işleyip habere dönüştüren ve bunları yayınlayan yapılardır. Yerel basın, özellikle belirli bir bölgede yaşayan insanlara yönelik faaliyet gösterme, insanların sorunlarını ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri üretmek bunları yayınlama, bulunduğu bölge için bir eğitim aracı olma, yerel yönetimleri yönetilenler adına denetleme, dinamik bir yapıya sahip olma gibi nitelikler taşımaktadır. Yerel basın, yerel kamuoyu oluşumuna ve yerel demokrasinin gelişimine de katkı sağlamaktadır. Yerel basın, görev ve işlevlerini yerine getirirken bazı sorunlar yaşamaktadır. Bu sorunların içinde diğer çoğu sorunun da sebebi olan, ekonomi kaynaklı sorunlar ön plana çıkmaktadır.

Gazete çıkarmak için nitelikli elemana, baskı makinelerine, dağıtım imkânlarına öncelikli olarak sahip olmak gerekmektedir. Gereklilikleri yerine getirmek için ekonomik güç önemli bir noktayı oluşturmaktadır. Bunların yanı sıra gazetenin yayın hayatına devam edebilmesi için maddi gelir alanını oluşturan reklam ve ilan gelirlerine ve ayrıca çağımızda bir zorunluluk haline gelen internet teknolojisine de sahip olması gerekmektedir. Bahsedilen fiziki nitelikleri yerine getirebilmek için finansal kaynakların yeterli olması gerekmektedir. Yerel gazetelerin ekonomik çıkmazları bir kısır döngüye dönüşerek verimliliğine de etki etmektedir. Çalışmada nitel bir araştırma tekniği olan görüşme tekniği ile Konya yerel gazetelerinde çalışan basın mensupları ile görüşülmüş ve gazetelerin ekonomik durumları ile ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. Ekonomik sorunların, dağıtım, baskı sayısı, nitelikli eleman, reklam-ilan gelirleri ve internet teknolojisi üzerindeki etkilerine bulgular kısmında yer verilmiştir. Çalışmada yerel basının ekonomik sorunlarının etik ilkeleri, gazete verimliliğini ve kalitesini olumsuz etkilediği saptanmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında ekonomik sorunlara yönelik bazı önerilere de yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Basın, Yerel Basının Sorunları, Yerel Basının Ekonomik Sorunları

A QUALITATIVE EVALUATION ON THE ECONOMIC PROBLEMS OF THE LOCAL PRESS

ABSTRACT

Unlike the organizations broadcasting on a national basis, the local press is the structures that serve in a specific geographic region and process the issues that are more relevant to the region, turn them into news and publish them. The local press has qualities such as operating especially for people living in a particular region, producing and publishing people's problems and solutions to these problems, being an educational tool for the region where it is located, supervising local governments on behalf of the governed, and having a dynamic structure. The local press also contributes to the formation of local public opinion and the development of local democracy. The local press has some problems while performing its duties and functions. Among these problems, problems originating from the economy, which are the cause of many other problems, come to the fore.

In order to publish newspapers, firstly it is necessary to have qualified employee, printing machines and distribution facilities. Economic power is an important point in fulfilling the requirements. In addition to these, in order for the newspaper to continue its publishing life, it must have advertising and advertisement revenues, which constitute its financial income, and internet technology, which has become a necessity in our age. Financial resources should be sufficient to fulfill the mentioned physical qualifications. The economic impasse of local newspapers has turned into a vicious circle, affecting their productivity. In the study, with the interview technique, which is a qualitative research technique, press members working in Konya local newspapers were interviewed and evaluations were made about the economic conditions of the newspapers. The effects of economic problems on distribution, number of prints, qualified personnel, advertisement-advertisement revenues and internet technology are included in the findings section. In the study, it was determined that the economic problems of the local press negatively affected the ethical principles, newspaper productivity and quality. Some suggestions for economic problems are also included in the conclusion of the study.

Keywords: Local Press, Problems of Local Press, Economic Problems of Local Press

SELÇUKLU SERAMİKLERİNDE TASARIM ANLAYIŞI**Doç. Dr. Lale Avşar**

Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat tarihi Bölümü

ORCID 0000-0002-8980-9767

Özet

Türk kültür tarihinin önemli dönemlerinden birini temsil eden Selçuklu Çağı Türkistan adlanan coğrafya ile Orta Doğu arasındaki köprü niteliği taşımış, Orta Asya geleneklerinin daha geniş coğrafyalara yayılmasına vesile olmuştur. Bu gelenekler arasında yer alan seramik üretimi Erken İslam seramik geleneğiyle birleşerek yeni sentez yaratmış, Türk kültürüne ait pek çok unsuru İslam kültürü içine sızdırmıştır.

Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçuklu seramik sanatı söz konusu olduğunda Anadolu dışında İran, Irak, Suriye ve Horasan topraklarında yapılan üretim mevzu bahis olmaktadır. Uzmanlar tarafından geniş kabul gören düşünceye göre Dünya Kültür Tarihinde özel bir yere sahip Selçuklu seramik sanatı Büyük Selçuklu devletinin tarihsel çerçevesiyle örtüşmeyen ve devletin siyasi çöküşünden sonrasında da varlığını etkin bir biçimde koruyabilen gelenek olmuştur. Bu sanatsal gelenek, ortaya çıktığı zamandan itibaren kendinden önce var olmuş tüm gelişmelerle bütünleşmiş ve bu birikimi yeni teknik ve sanatsal atılımlara kanalize ederek geliştirmiştir. Selçuklu çağından itibaren İslam seramik sanatı çok daha yüksek teknik ve sanatsal düzeye ulaşmış, uzunca bir süre daha bu ekolünün belirlediği yön ve anlayışı sürdürmüştür.

İslam kültürü müfredatında İslam Öncesi Türk sanat geleneklerinin ağırlığını önemli ölçüde artıran Selçuklu Çağı seramik sanatında da bu hususlar kendini bariz bir biçimde belli etmektedir. Bu mirasın zenginliği o çağın kültürel, sosyal, politik ve ekonomik yönleriyle ilişkili olmakla birlikte sanatsal içeriği açısından da büyük değer taşımaktadır. Bildiride mevcut geleneğin fazla dikkat çekmeyen bazı yönleri üzerinde durulmuş, bilhassa tasvir tarzı ve kompozisyon anlayışıyla ilgili olan hususlar İslam Öncesi ve İslam Dönemi kaynakları bağlamında değerlendirilmiş, sanatsal açıdan önemli bulunan noktalar vurgulanmış ve görseller desteğinde açıklanmağa çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler

Selçuklu çağı, Selçuklu seramik ekolü, tasvir tarzı ve kompozisyon anlayışı

“FİLİSTİN-İSRAİL ÇÖZÜMSÜZLÜĞÜNDE ÜÇÜNCÜ TARAFLARIN ETKİSİ OLABİLİR Mİ?”

Cüneyt Yalçın

Ahi Evran Üniversitesi

0000-0002-2712-7795

ÖZET

Savaş nedir, nasıl ortaya çıkar ve neden devam eder? Bugüne kadar gerçekten de sadece ekonomik, siyasal, dini vb. anlaşmazlıklar olduğu için mi savaşıldı, yoksa bazı anarşik düzenler, siyasallar için hep bir ihtiyaç mıydı? Başat güçler veya küçük ülkeler fark etmeksizin dünyada söz sahibi olabilmek ve yönetici bir konuma yükselebilmek için birbirlerinin desteğine ihtiyaç duymuşlardır. Bu ihtiyaç duyulan destek için imtiyazlar kimi zaman ekonomik ve siyasi olurken kimi zamanda dini nitelikte olmuştur. 1980'ler ile artan küreselleşme sayesinde hızlı etkileşimler devlet ilişkilerini de arttırmış ve dünya adeta küçülmeye başlamıştır. Bu ilerlemeler ile birlikte yükselen güçler daha fazla yükselmek isterken, geride kalanlar ise hızlı dünyaya angaje olmak istediler. Ortadoğu bölgesi geçmişi ve yapısı itibariyle din faktörünün en çok etkili olduğu coğrafyaların başında gelir. Ortadoğu insanlığın tarih boyunca bulunduğu, yaşadığı, dinlerin doğduğu ve geliştiği bir bölge olmuştur. Toplumlar din adına yüzyıllar boyunca savaşmış, hepsi kendi inancını monolitikleştirmek istemiş ve yaymışlardır. Fakat 16. yüzyıl ile başlayan ve sonraki yüzyıllarda sürekli ilerleyen halkların reform mücadeleleri sonucunda din çatışmaları dünya genelinde etkisini kısmi olarak yitirmiştir. İsrail'in 20. yüzyılda büyük savaşlardan sonra oluşturulan yeni dünya düzeni içerisinde istediği toprağı hukuksuzca alması, hedeflediği düzeni kurması ve Müslüman bir coğrafyada Yahudi bir devleti oluşturması bölgedeki toplumların dini inançlarını köruklemiş ve canlı tutmasına neden olmuştur. Yaşanan bu süreç günümüze kadar aynı şekilde devam etti, ilk önce hukuksuz girişimler gerçekleşti, sonrasında bunlar hukuk temeline oturtulmaya çalışıldı. Bu gelişmeler fundamentalist anlayışların özellikle küreselleşme sonrasında yeniden canlandırılmasında yer edindi ve aktivizm göstermeye başladı. Birçok devlet bu sorunsala çözüm için müdahil olmuş fakat kalıcı barış getirememişlerdir. Belki de net çözümün gelmesini istememişlerdir. Bu güne kadar yapılan üçüncü taraf girişimleri Filistin ve İsrail üzerinden hep bir tarafın çıkarını gözetecek şekilde olmuş veya stabil durumu daha kötü bir sarmala sokmuştur. Dolayısıyla bu incelenecek olan

vaka çalışmasında açıklayıcı bir metot kullanılarak, net bir çözüme ulaşamamış krizlerden biri olan Filistin-İsrail sorununu ele alınarak konuya müdahil olan üçüncü tarafların özellikle Amerika, İngiltere, Rusya ve Avrupa Birliği'nin girişimleri, hedefleri ve sonuçları değerlendirilmiştir. Sonuç olarak konuya müdahale olan tarafların olumlu yada olumsuz etkileri görülmektedir ve iki taraflı barışçıl bir çözüm adaletli olarak istenilmediği süre boyunca Filistin-İsrail meselesi müzmin krize evrileceği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İlişkiler, Filistin-İsrail, Küresel Krizler

“THIRD PARTIES IN THE PALESTİNİAN-ISRAELI CRISIS COULD THERE BE AN EFFECT?”

ABSTRACT

What is war, how does it occur and why does it continue or has it been fought so far only because of economic, political, religious conflicts, these are difficult questions to answer. In this study, the effects of political developments, mobility and changes in the country on actors, crises and scenes were examined. The Middle East region, with its location and history, is one of the geographies where religion factor is most effective. The Middle East region has been a region where humanity has existed, lived and developed religions throughout history. Societies fought for religion for centuries, they all wanted to spread their beliefs and keep them alive. However, as a result of the reform struggles of the peoples that started with the 16th century and progressed in the following centuries, the religious conflicts have partially lost their effect worldwide. Israel's formation of a Jewish state in a Muslim geography in the new world order created after the great wars in the 20th century caused the communities in the region to fuel their religious beliefs and keep them alive. Israel has illegally seized the land it wants and has always achieved its goals. In fact, these are proof that religious wars never end. This process has continued in the same way until today, first unlawful attempts took place, and then they tried to be based on law. These developments took part in the revitalization of fundamentalist understandings, especially after globalization, and began to show activism. Many states have been involved in solving this problem, but have not been able to bring lasting peace. Maybe they did not want the net solution to come.

Until now, third-party initiatives have always been in the interests of one side, Palestine or Israel, or eliminated the stable situation with a worse predicament. Therefore, in this case study, which will be examined in an explanatory way, the Palestine-Israel problem, one of the unsolvable crises, was addressed and the initiatives, goals and outcomes of third parties (England, Russia, America and Europe) were discussed. This study was prepared to provide information about the methods of countries. As a result, the parties that intervene in the issue have positive or negative effects. The only problem in the middle is whether peace is desired in the region.

Key Words: Crisis, Palestine-Israel, Middle East, State Actors

11 EYLÜL SONRASI AVRUPA BİRLİĞİ'NİN TERÖRLE MÜCADELESİ**İdris TURAN**

Hakkâri Üniversitesi

– ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8184-0110>**ÖZET**

Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin 11 Eylül 2001 sonrası terörle mücadele politikalarına bakılacaktır. Avrupa Birliği 11 Eylül'den önce terör olaylarına hükümetler düzeyinde müdahalede bulunmuştur. Avrupa Birliği modern coğrafyasında ilk terör eylemleri 1972'ye dayanır. 1970'lerde terör saldırıları artmıştır. 1992 Maastricht Antlaşması ile EUROPOL oluşturulmuştur.

Terörle mücadele ile ilgili Avrupa'da alınan kararlar şu şekildedir: Avrupa Konseyi'nin aldığı kararlar, Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi, Dublin Antlaşması, TREVI, Tek Avrupa Senedi, Schengen Antlaşması, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı ve sonra teşkilatı, Maastricht Antlaşması, Amsterdam Antlaşması ve 11 Eylül sonrasındaki Eylem Planı.

Avrupa terör gerçeği ile epey zamandır iç içedir ve 11 Eylül'e kadar olan olaylara müdahaleler hükümet düzeyinde olmuştur. 1950 ile 11 Eylül arası Avrupa'daki terör örgütleri genellikle etnik amaçlı veya komünist ideoloji etkisindedir.

Terörizm herhangi bir liberal devlette tolere edilemeyecek bir davranış biçimidir. Terörizm normal sosyal entegrasyonu yıpratma amacı taşır. Terörizmle mücadelenin iki türü vardır: terörizme kriminal bir suç gibi yaklaşmak veya savaş gibi yaklaşmak. Avrupa Birliği'nin terörle mücadelesi son tahlilde liberal demokrasiyi koruma üzerinedir.

11 Eylül ile birlikte Bush'un önleyici savaş doktrini öne çıkmıştır. 21 Eylül 2001'de Olağanüstü Avrupa Konsey'i toplantısında terörle mücadele dokümanı –Eylem Planı/Action Plan- oluşturulmuştur. Eylem Planı dört aşamaya bölünmüştür: prevent/önleme, protect/koruma, pursue/izleme ve respond/tepki.

AB'de terörist saldırılarda son 13 yılda belirgin bir düşüş vardır. Eylem Planı'nın terörle mücadelede etkili olduğu görülmektedir. Çünkü saldırılar yaklaşık %80 oranında azalmıştır. Tutuklamalar 2017 yılında tavan yapmıştır. 2011 yılında ise en az sayıda tutuklama yapılmıştır.

Çalışmada 11 Eylül öncesi ve sonrası diye gruplamalara gidilmiş ve Avrupa Birliği'nde yapılan çalışmalara ve terörle mücadelesine yer verilmiştir. Sonuç kısmında da bu mücadelenin ne kadar yararlı olup olmadığı sorgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, 11 Eylül, Terörle mücadele

DIŞ POLİTİKA YAPIMINDA MEDYA VE HİPERGERÇEKLİK:**ABD VE İNGİLTERE ÖRNEKLERİ****Helin SARI ERTEM (Doç. Dr.)**

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

0000-0003-0008-9781

Çağla VURAL (Doktora Adayı)

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

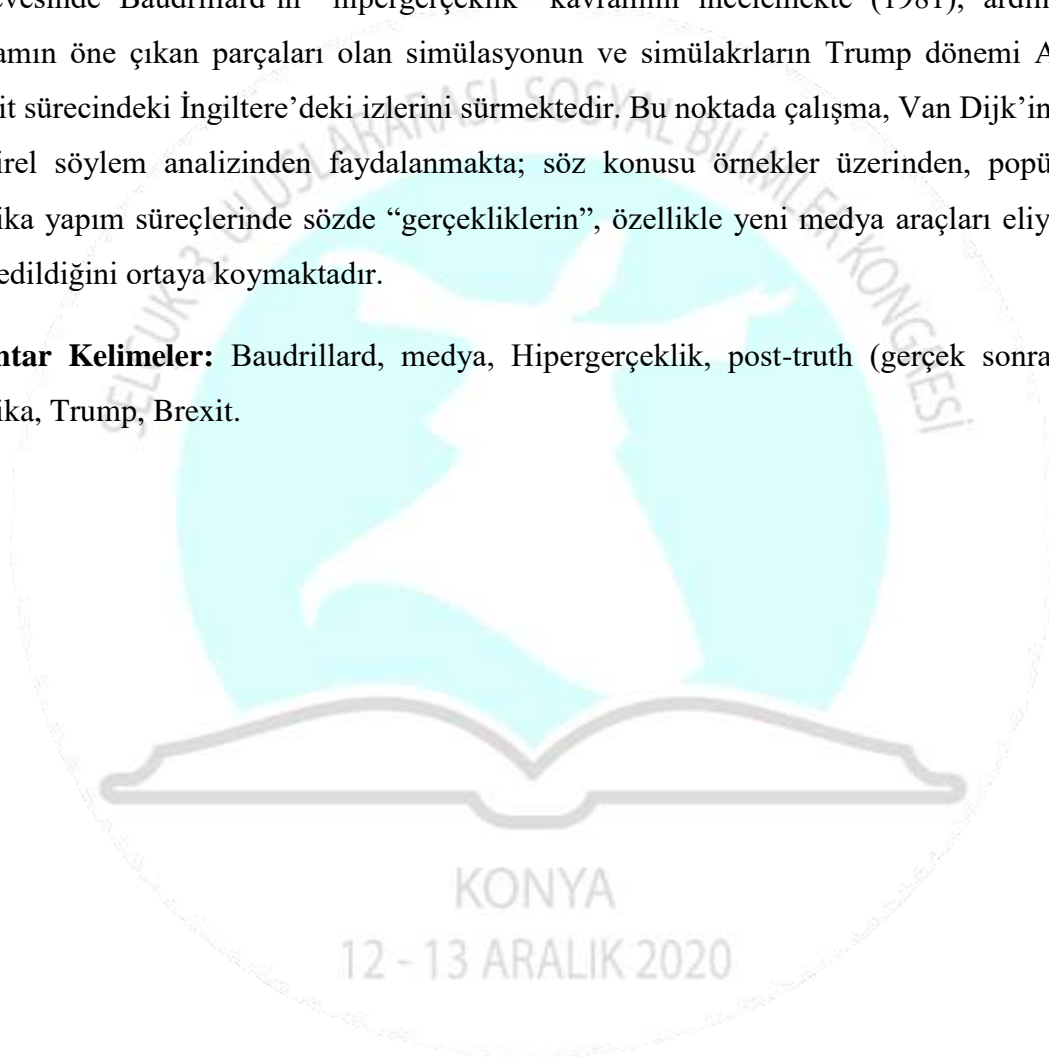
0000-0001-8474-2316

ÖZET

Bu çalışma, post-yapısalcı düşünür Baudrillard'ın "hipergerçeklik" (simülasyon) kavramını medya ve siyaset ilişkisi çerçevesinde inceleyerek, söz konusu kavramın dış politika yapım süreci içinde giderek daha sık kullanılan bir araç haline dönüştüğünü öne sürmektedir. Baudrillard'ın hipergerçeklik kavramı; neyin gerçek, neyin kurgu olduğuna dair algının kitleler nezdinde ortadan kaybolduğu duruma işaret eder (1981). Günümüzde farklı siyasi görüşlerdeki insan kitleleri, yaygın dijital medya ve iletişim araçlarının da etkisi ile, gerçekte olan bağı korumakta zorlanmaktadır. Bu sorun, sadece anti-demokratik ülkelerde değil, demokrasi havarisi olmakla övünen Batılı geleneksel güçlerin siyasi arenasında da gözlenmektedir. Bu çalışma, ABD'nin Trump dönemi dış politika yapım tarzı ile İngiltere'deki Muhafazakâr Parti liderliğindeki Brexit kampanyasını örnek olaylar olarak analiz etmekte; her iki ülkede de hipergerçekliğin kitleleri etkilemek adına önemli bir zemin kazandığını ortaya koymaktadır. Manipülasyon ve propaganda uzun yıllardır siyasal iletişim modelleri arasındadır. Bu duruma, çağımıza damga vuran sosyal medya ağları ve dijital etkinlik de eklenince, siyasetçilerin ürettiği "bilgi" hızla yayılmakta; ancak kitlelerin söz konusu bilginin doğruluğunu test etme refleksi zayıf kalmaktadır. Bu durum bilgi kirliliğinin önemli bir sorun olarak ortaya çıkmasına neden olsa da, siyasetçiler manipülasyon ve dezenformasyon odaklı söylem üretmeye devam etmekte; hatta bu sayede önemli oranda siyasi getiri elde etmektedirler. Donald Trump'ın ABD'ye başkan seçildiği 2016 seçimlerindeki söylemleri ile İngiltere'yi Avrupa Birliği'nden çıkarmayı başaran Brexit

kampanyasındaki Muhafazakâr Parti söylemleri hipergerçeklik anlamında dikkat çekici bir benzerlik göstermektedir. İçinden geçmekte olduğumuz gerçek-sonrası (post-truth) dönemde, duygular ve kişisel yargılar, herkesin üzerinde hem fikir olduğu objektif gerçeklerin önüne geçmektedir. Dolayısıyla da siyasi arenada ortaya koyulan iddiaların ne kadar gerçek olduğundan ziyade, kitleleri ne kadar etkilediği önem kazanmaktadır. Popülist siyaset tarzının hızla yayıldığı ve bilginin “gerçek”le olan bağının giderek zayıfladığı günümüz dünyasını, hipergerçeklik kavramı üzerinden analiz eden bu çalışma, ilk olarak post-yapısalcı teori çerçevesinde Baudrillard’ın “hipergerçeklik” kavramını incelemekte (1981); ardından bu kavramın öne çıkan parçaları olan simülasyonun ve simülakrların Trump dönemi ABD ve Brexit sürecindeki İngiltere’deki izlerini sürmektedir. Bu noktada çalışma, Van Dijk’in (2006) eleştirel söylem analizinden faydalanmakta; söz konusu örnekler üzerinden, popülist dış politika yapım süreçlerinde sözde “gerçekliklerin”, özellikle yeni medya araçları eliyle nasıl inşa edildiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Baudrillard, medya, Hipergerçeklik, post-truth (gerçek sonrası), dış politika, Trump, Brexit.

**ABD, ÇİN VE HİNDİSTAN ÖRNEKLERİ ÜZERİNDEN
BİR YUMUŞAK GÜÇ ARACI OLARAK “YEŞİL DİPLOMASİ” VE KESKİN GÜÇ
TARTIŞMALARINDAKİ YERİ**

Helin SARI ERTEM (Doç. Dr.)

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

0000-0003-0008-9781

Çağla VURAL (Doktora Adayı)

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

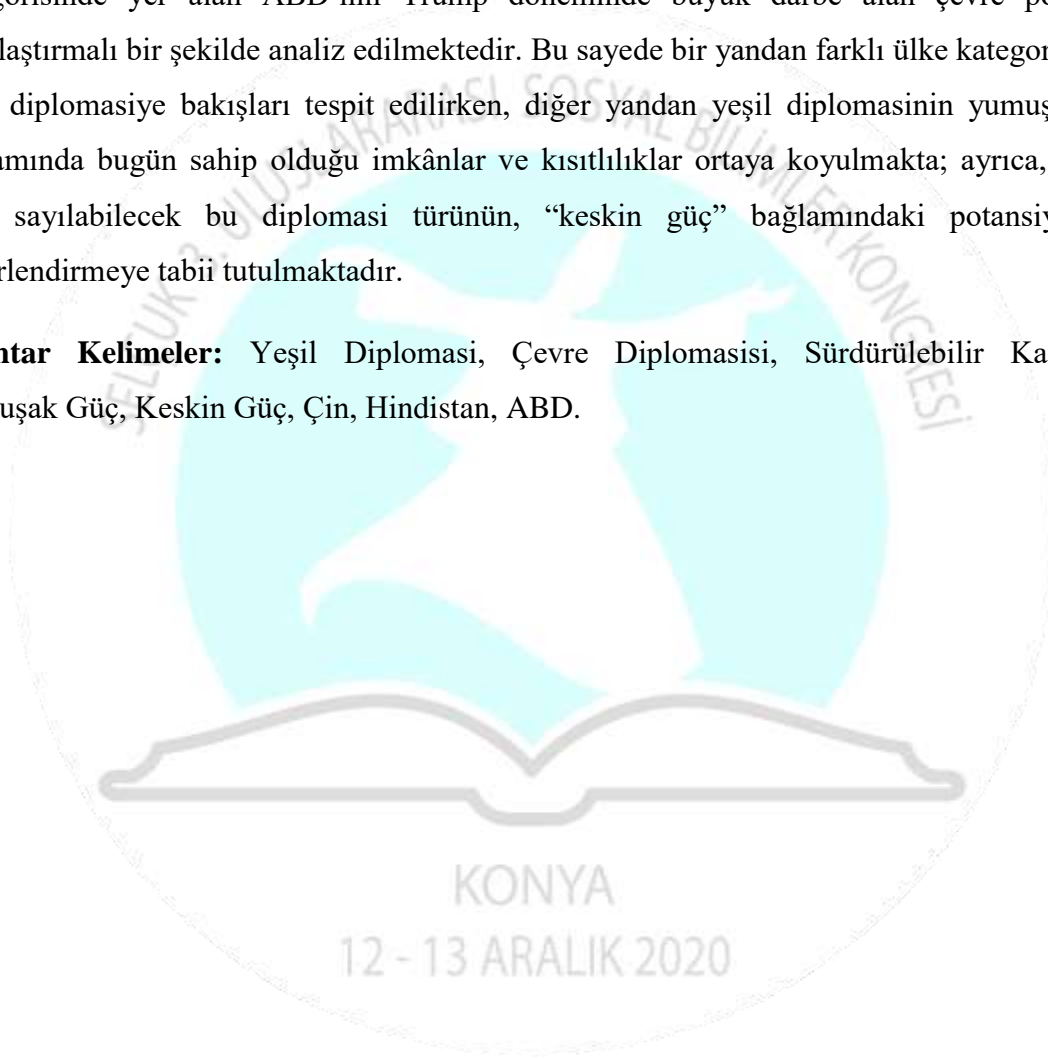
0000-0001-8474-2316

ÖZET

Güvenliğin 1990'lı yıllardan bu yana genişleyen ve derinleşen anlamı, çevresel meselelerin de ulusal ve uluslararası siyasetin önemli konu başlıklarından biri haline gelmesine imkân tanımıştır (Buzan, 1991; 1998). Gıda, su, iklim, enerji ve sürdürülebilir kalkınma gibi çok sayıda alt başlığı içine alan çevre; bir güvenlik konusu olarak algılanmaya başladığından bu yana, diplomasinin de parçası olagelmıştır. Bu vesileyle ortaya çıkan “Yeşil Diplomasi” (diğer bir deyişle Çevre Diplomasisi ya da Çevresel Diplomasi), sürdürülebilir bir toplum yaratma amacı ile kaynakların korunması ve adil kullanımına dayalı bir bilinç eşliğinde, çevre meselelerinin, geleneksel diplomasi alanına entegre edilmesi olarak özetlenebilir (Babel 2020; Ujvari 2016; Tayebi, Moosavi ve Poorshemi 2016; Gülmez ve Top, 2018). Bu çalışma yeşil diplomasinin uluslararası siyaset sahnesinde artan önemini, yarattığı imkânları ve karşılaştığı zorlukları karşılaştırmalı vaka yöntemi ile analiz etmektedir. Söz konusu analizde yeşil diplomasinin, neoliberal kuramın “yumuşak güç” (soft power) kavramına ilaveten (Nye, 1991), son yıllarda ortaya çıkan “keskin güç” (sharp power) tartışmaları ekseninde nerede konumlandığı da detaylıca irdelenmektedir. Çalışma kapsamında, diplomatik müzakere masasında artık sadece ulus-devletlerin, uluslararası örgütlerin ya da sivil toplum kuruluşlarının değil, bizzat çevrenin de taraflardan biri olarak yer aldığına dikkat çekilmekte, ancak masada giderek artan bu gücüne rağmen, çevrenin halen realist ekolden beslenen,

ulusal çıkar odaklı klasik diplomatik yaklaşımların baskısından kurtulamadığı da, keskin güç tartışmaları ekseninde, ortaya koyulmaktadır. Yeşil diplomasinin bugün geldiği noktayı analiz etmek için çalışma, 2030 itibariyle dünyanın en büyük ekonomilerini oluşturacak olan, Çin, Hindistan ve ABD örnekleri üzerinde durmaktadır. Bu kapsamda birinci bölümde, yeşil diplomasi kavramına açıklık getirilmekte, ikinci bölümde yeşil diplomasinin bir yumuşak güç aracı olarak ortaya çıkışı ele alınmakta, üçüncü bölümde ise gelişmekte olan ülkeler kategorisinde yer alan Çin ve Hindistan'ın proaktif çevre yaklaşımları ile, gelişmiş ülke kategorisinde yer alan ABD'nin Trump döneminde büyük darbe alan çevre politikası karşılaştırmalı bir şekilde analiz edilmektedir. Bu sayede bir yandan farklı ülke kategorilerinin yeşil diplomasiye bakışları tespit edilirken, diğer yandan yeşil diplomasinin yumuşak güç bağlamında bugün sahip olduğu imkânlar ve kısıtlılıklar ortaya koyulmakta; ayrıca, görece yeni sayılabilecek bu diplomasi türünün, “keskin güç” bağlamındaki potansiyeli de değerlendirmeye tabii tutulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Diplomasi, Çevre Diplomasisi, Sürdürülebilir Kalkınma, Yumuşak Güç, Keskin Güç, Çin, Hindistan, ABD.

**POST-SOYET DÖNEMİNDE ORTA ASYA'DA YUMUŞAK GÜÇ OLARAK
ALMAN VAKIFLARI****Aidai Omurbekova**

Uludağ Üniversitesi

<https://orcid.org/0000-0002-9858-992X>**Doç. Dr. Elif Hatun ONAL - KILICBEYLI**

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi

<https://orcid.org/0000-0001-8263-2009>**ÖZET**

Soğuk Savaşın sona ermesiyle uluslararası ilişkilerde “yumuşak güç” dünya siyaseti, ekonomisi ve diplomasisinde temel teorilerden biri haline gelmiştir. Orta Asya ülkeleri, bölgeye yönelik Batı projesinde özel bir yere sahiptir. Bölgede Batı projesinin uygulanması için en önemli araç “yumuşak güç” teknolojileridir. SSCB'nin dağılmasıyla bölgeye yerleşen Alman vakıfları genel olarak, demokratikleşme sürecini ve sivil toplumu eğitim yoluyla destekleyerek bu alanda faaliyetlerini sürdürmektedir. Almanya'nın iki büyük “halk” partilerinin vakıfları olan Friedrich-Ebert-Stiftung ve Konrad-Adenauer-Stiftung günümüzde Sovyet sonrası yeni egemen ülkelerde en kapsamlı çalışmaları yürütmektedir. Orta Asya ülkesi olan Kırgızistan diğer bölge ülkelerine göre daha demokratiktir, dolayısıyla bu tür kuruluşların faaliyet göstermesine diğer ülkelere kıyasla daha açıktır.

Almanya'nın dış politikasını yansıtan Alman vakıflarının “siyasi eğitim” ve “sosyal-yapısal yardım” gibi faaliyetleri, demokratik bir düzenin ilkelerine ve her bir vakfın kendine özgü ideolojisine uygun bir şekilde yapılmaktadır. Bu amaçların “Batı” açısından değerli olmasına rağmen, yine de alıcı ülkeler tarafından bir tür “kültürel emperyalizm” olarak hissedilebilmektedir. Demek ki, bu vakıflar bölgedeki Almanya dış politikasının yumuşak güç aracı rolünü üstlenmektedir. Çalışmanın amacı, Sovyet sonrası dönemde Kırgızistan başta olmak üzere Orta Asya'da Alman vakıfları olan Konrad-Adernauer-Stiftung ve Friedrich-Ebert-Stiftung'un faaliyetleri ve etkilerini değerlendirmektir. Bu çalışmada, Alman vakıfları Kırgızistan'da temel olarak hangi alanlarda faaliyet göstermektedir? Alman vakıflarının temel özellikleri nedir? Batının yumuşak güç olarak Alman vakıfları Orta Asya bölgesinde ne kadar düzeyde etkilidir? sorularına yanıt aranmıştır. Bu çalışma, Kırgızistan'da Alman vakıflarının faaliyetlerini gerçekleştirdiği kurum ve mekanlarda araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Yumuşak Güç, Vakıf, Orta Asya, Kırgızistan

GERMAN FOUNDATIONS AS SOFT POWER IN CENTRAL ASIA IN THE POST-SOVIET PERIOD

ABSTRACT

With the end of the Cold War, "soft power" in international relations has become one of the fundamental theories in world politics, economy and diplomacy. The countries of Central Asia have a special place in the project of the West aimed at this region. The most important tool for the implementation of the Western project in the region is "soft power" technologies. German foundations, which settled in the region with the dissolution of the USSR, continue their activities by supporting the democratization process and civil society through education. The Friedrich-Ebert-Stiftung and Konrad-Adenauer-Stiftung, the foundations of Germany's two main "people's" parties, currently do the most extensive work in the new sovereign Post-Soviet countries. As a Central Asian country, Kyrgyzstan is more democratic than other countries in the region, so it is more open than other countries in the region to operate such organizations.

Reflecting German foreign policy, activities such as "political education" and "social-structural assistance" of German foundations are carried out in accordance with the principles of a democratic system and the specific ideology of each foundation. While these goals are valuable to the "West", they can still be perceived by host countries as a kind of "cultural imperialism." This means that these funds play the role of soft power tools in German foreign policy in the region. The aim of the study is to evaluate the activities and effects of German foundations Konrad-Adernauer-Stiftung and Friedrich-Ebert-Stiftung in Central Asia, especially in Kyrgyzstan, in the post-Soviet period. This study seeks answers to the following questions. In which areas do German foundations mainly operate in Kyrgyzstan? What are the main characteristics of German foundations? How effective are German foundations as a Western soft power in the Central Asian region? This study has been researched in the institutions and places where German foundations carry out their activities in Kyrgyzstan.

Keywords: Soft Power, Foundation, Central Asia, Kyrgyzstan

ARKTİK'E DOĞRU YELKEN AÇMAK : RUSYA'NIN KUZEY DENİZLERİ POLİTİKASI

Doç. Dr. Elif Hatun ONAL - KILICBEYLI

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi

<https://orcid.org/0000-0001-8263-2009>

ÖZET

Uluslararası İlişkiler disiplini çerçevesinde, 'Uluslararası Barış'ın ve 'insan haysiyetine yaraşır' bir yaşamın her dünya vatandaşı için sağlanması açısından eleştirel ve neoliberal yaklaşımlar önemlidir. Türkiye'de Arktik konusu yeni bir bölgesel çalışma alanıdır. Bildiri konusu, Kuzey Kutup olarak da bilinen Arktik'in 1990'lardan bugüne bölgedeki devletlerarası örgütlenme çabaları, işbirliği arayışları ile Rusya'nın kendi kıta sahanlığı sınırlarında kalan altı denize yönelik politikalarıdır. Araştırma, Arktik Okyanusu'ndaki altı Rus denizine ve Rus ulusal önceliklerine odaklanmaktadır. Bu denizler Rusya'nın Kuzey Batı komşusu olan Finlandiya'dan White Sea ile başlamakta ve Kuzey Doğusunda ABD ile kıta sahanlığı paylaştığı Chuckchi Adası ile son bulmaktadır. Aynı zamanda 1990'lardan bu yana Kuzey Kutbu bölgesinde uluslararası örgütlenme çabalarını, işbirliği arayışını ve Rusya'nın kıta sahanlığının sınırlarında kalan denizlere yönelik politikasını da içermektedir. 1728'den beri ve Çar Petro, döneminden beri, Rusların Kuzey Kutbu ile yakın bir ilişkisi vardı. Rus siyasi liderler, Kuzey Kutbu bölgesine hakim durumlarını her fırsatta göstermek istediler. On sekizinci yüzyılda, kendi kıyısı olan Kuzey denizleri bölgesini, her zaman bölgedeki diğer imparatorluklara karşı bir tür 'Koruma Alanı' olarak kullandılar. Amerika ve Japonya'ya ulaşmak için geçitler bulmak, navigasyon yöntemlerini geliştirmek, coğrafi malzemeleri toplamak, Rusya'nın uzak kuzey bölgelerinin ve Kuzey Kutbu'nun bilinmeyen koylarını ve adalarını haritalamaya çalışmak için bölgeyi keşfetmek için seferler ve çeşitli keşif turları düzenlendi. Ekolojik, çevre ve sosyal etkilerinin tüm dünya coğrafyasını, ve bu coğrafyadaki tüm beşeri olguları etkilemesi bağlamında önemlidir. Türkiye'nin çoklu işbirliği içinde olduğu Rusya'nın Kuzey Kutbu stratejisi, 2035 yılına kadar çeşitli ölçeklerde planlardan oluşmaktadır. Bildiri, Rusya'nın Kuzey Kutbu'ndaki altı deniz politikası ile Arktik'e sınırdış ülkelerin Rusya ile işbirlikleri üzerinden politik ve ekonomik gelişmeleri içermektedir

Anahtar Kelimeler : En az 3 anahtar kelime olmalıdır. Anahtar kelime konmayan çalışmalar değerlendirilmeye alınmayacaktır.

SAILING THE ARCTIC : RUSSIA'S NORTH SEAS POLICIES**ABSTRACT**

Within the framework of the discipline of international relations, critical and neoliberal approaches are important for ensuring international peace and a life worthy of human dignity for every citizen of the world. The Arctic issue in Turkey is a new regional area of study. This article focuses on six Russian seas in the Arctic Ocean and Russian national priorities. These seas begin with the White Sea from Finland, Russia's north-western neighbor, and end with Chuckchi Island, where it shares a continental shelf with the United States in the North-East. It also includes international organizing efforts in the Arctic region since the 1990s, the search for cooperation, and Russia's policy towards the seas remaining at the borders of the continental shelf. Since 1728, and the Tsar Petro, the Russians had a close relationship with the Arctic. Russian political leaders wanted to show their dominance of the Arctic region at every turn. In the eighteenth century, they used the North seas region, their own coast, as a kind of 'Sanctuary' against other empires in the region at all times. Expeditions and various expeditions were organized to explore the region to find passages to reach America and Japan, improve navigation methods, collect geographical materials, try to map the unknown bays and islands of Russia's far northern regions and the Arctic. It is important in the context that its ecological, environmental and social effects affect the entire geography of the world, and all human phenomena in this geography. Russia's Arctic strategy, in which Turkey cooperates multiple times, consists of plans of various scales until 2035. The declaration includes political and economic developments through Russia's six Northern Sea policy in the Arctic and the cooperation of countries bordering the Arctic with Russia

Keywords : North Pole, Arctic, Russia, North Seas Policy.

KONYA
12 - 13 ARALIK 2020

İSLAMCI GELENEKTE DEMOKRAT BİR DÜŞÜNÜR VE SİYASETÇİ OLARAK RAŞİD GANNUŞİ'NİN LAİKLİK MESELESİNE YAKLAŞIMI

Mesut DÜZCE

Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0001-8599-390X

ÖZET

İslam toplumlarının en tartışmalı alanlarından birini laiklik konusu oluşturmaktadır. Bu durumun tek sebebi laiklikle İslam arasında, kimi çevrelerde olduğu iddia edilen, uzlaşmazlık değildir. Hem farklı ülkelerdeki laiklik modelleri hem de laikliğin teorik ve pratik boyutları arasında kapanmaz mesafelerin bulunması konuyu tartışmalı kılan en önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Üstüne üstlük, Müslüman nüfusun kahir ekseriyetini oluşturduğu ülkelerdeki laiklik uygulamalarının büyük oranda otoriter Fransız modelini örnek alması, bu ülkelerde kendini İslamcı gelenek içinde kabul eden toplumsal kesimlerin ve bu kesimlerin içinden çıkan siyasi ya da entelektüel kişilerin tepkisel yaklaşımlarına neden olmuştur. Laikliğe ilişkin literatür her ne kadar onun, din-devlet işlerinin ayrılmasının yanında, farklı toplumsal kesimleri bir arada yaşatma çabasında olan siyasi ve hukuki bir prensip olarak va'z etse de tarihsel süreç içerisinde, özellikle de İslam toplumlarında ortaya çıkan pratik durum onun din karşıtlığı olarak görülmesine sebep olmuştur. Doğası gereği, konuya ilişkin farklı bakış açıları ortaya çıkmıştır. Bu bakış açılarından bir tanesi de, İslam düşüncesinin en önemli çağdaş temsilcilerinden biri olan, Tunus'daki Nahda hareketinin lideri, Raşid Gannuşi'ye aittir. Bu çalışmada, hem düşünür hem de siyasi kimliğiyle ön plana çıkan Gannuşi'nin perspektifinde, laiklik meselesi ele alınmaya çalışılmaktadır. Gannuşi, genel olarak laikliğe ilişkin çok katı bir anlayış sergilese de onun özellikle Batı tarihinde oldukça önemli başarıları da imza attığını kabul etmektedir. Gannuşi'de laiklik karşıtlığının iki temel sebebinin olduğu söylenebilir. Bunlardan ilki, felsefi bir anlayış olarak laiklik diğeri ise özellikle, Gannuşi'nin ülkesi Tunus'un da aralarında bulunduğu Kuzey Afrika ülkelerinde uygulanan ve dinî alanı katı bir denetime tabi tutan otoriter laiklik anlayışıdır. Bu bildiri düşünür kimliğinin yanı sıra, ülkesinde Başbakanlık görevinde de bulunmuş dolayısıyla politikacı bir kimliğe de sahip olan Gannuşi'nin laikliğe ilişkin katı tutumunun sebeplerini eleştirel bir anlayışla konu edinmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Din Sosyolojisi, Raşid Gannuşi, din, laiklik, İslam toplumları

Pope John Paul II: A Prophet of Global Solidarity

SIMI JOSEPH

Research Scholar

School of International Relations and Politics

Mahatma Gandhi University, P.D Hills, Kottayam, Kerala, India

ABSTRACT

Pope John Paul II has been considered as the most consequential pope as he played a vital role in defending and spreading principal embodiment of a moral force which has taken humanity safely through the centuries where world witnessed terrific bloodshed and human destruction. The concept of solidarity is one of the leading themes in Pope John Paul II's social teachings and his speeches. In both word and action he has expanded the horizons reflective teachings on the social undertaking of the church. He diligently called everyone to become aware of our helpless sisters and brothers in all parts of the world and wishes a response based on solidarity, communication and justice. The interventions of Pope John Paul II in a multitude of transnational issues are notable. Papal pacification is evident *via* encyclicals, human rights interventions and stands in social affairs beyond borders. The influences of Pope John Paul II thoughts of politics and social were the religious notion of "imago dei," the belief that each individual is made in the image and likeness of God and therefore, worthy of dignity and respect. A profound commitment to this credo gave religious and political meaning to the pope's commitment to advance social justice, economic development, and human rights around the world.

Key words: Solidarity, Justice, Universal, Human Rights.